Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

De lasteraar : tooneelspel

https://hdl.handle.net/1874/371818

BIBLIOTHEEK DER RIJKSUNIVERSITEIT
TE UTRECHT 1929

Verzameling tooneel-stukken uit de nalatenschap van prof. Dr. J. te WINKEL

No. 714

J. te Winkel
Nr: 487

De Lasteraar

door

A. von Kotzebue.

J. L. Winkel

DE

LASTERAAR,

TOONEELSPEL.

DE

KASTEELHEER

VAN

BOOMERSPEEL

DE

LASTERAAR,

TOONEELSPEL,

Naar het Hoogduitsch

VAN

A. VON KOTZEBUE.

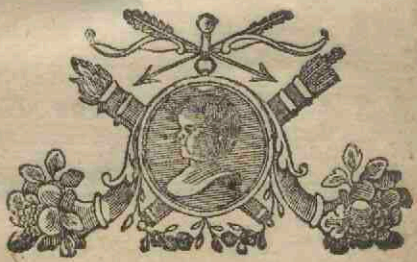

Te AMSTERDAM, BIJ

DE WED. J. DÓLL.

in de Kalverſtraat

1796.

BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT
RECHT

DE

ASTERAAR,

TOONEELSPEL,

Naar het Hoogduitsch

VAN

A. VON KOTZEBUE.

Te AMSTERDAM, BY

DE WED. J. DÖLL.

in de Kalverstraat

1798.

DE
LASTERAAR,

TOONEELSPEL,

Naar het Hoogduitsch

VAN

A. VON KOTZEBUE.

PERSOONEN.

De Syndicus MOORLAND.
EMILIE, *zyn vrouw.*
JENNY, *zyn zuster.*
THOMAS, *zyn oude dienaar.*
EDUARD SMITH, *een Engelschman, zyn schryver.*
De Graaf VAN SCHARFNECK, *de regeerende minister.*
De Kamerjonker VAN SCHARFNECK, *zyn neef.*
ALBRAND, *geheim-secretaris.*
PRONK, *kamerdienaar.*
De Hoofdman ELFELD.
De vrouw van ELFELD.
BENJAMIN KROL, *Slotvooged.*
EVA, *zyn vrouw.*
PELZ, *een ambtenaar der Policie.*
De Wacht.

DE

DE LASTERAAR,

TOONEELSPEL.

EERSTE BEDRYF.

De Kamer van Moorland. Het is morgen. De koffie ſtaat op tafel.

EERSTE TOONEEL.

EMILIE. (*terwyl zy uit een zydeur komt, en zich omkeerende, ſpreekt.*)

Gaa naar bed, Catharina, ik beveel het u. —— (*zy komt de Kamer op.*) Die arme oude man is zo verkouden. Het is goed, dat het met dat nachtlooopen haast gedaan zal zyn. Ik beloofde den goeden Elfeld wel om deezen nacht weder te koomen — maar alleen te gaan, waag ik toch niet. — Waarom niet? Het zyn maar eenige voetſtappen ver — wat heb ik te vreezen? — Neen, neen, wie ſtaat my voor een toeval in? — Zy is nu ook beter; zekerlyk op zyn geboortedag reeds volkomen herſteld. Ach, hoe groot zal het vergenoegen zyn, als ik myn Moorland deeze lieden mag voorſtellen en zeggen: Lieve man! myne bezuinigingen hebben deeze braave menſchen

voor den honger behoed, myne zorge heeft deeze goede vrouw het leven gered. — Neem deeze daad voor een geſchenk op uw geboortedag. — Maar dan? — Jammer is het, dat het genot, het geen ons het weldoen vergunt, zulk een tedere bloezem is, dien ieder vreemde adem afblaast. Als anderen u pryzen, dan hebt gy uw loon weg; maar is het hart uw eenige vertrouwde, dan blyft het vrolyke bewustzyn u altyd nieuw. — Doch *hart* en *gade*, dat komt op 't zelfde uit. — Goede Moorland, als gy eens wist, welk een andere nog veel gewichtiger ontdekking u voor de deur ſtaat. — God zy geloofd, ik behoef 'er niet meer aan te twyfelen! Maar ook deeze vrolyke boodſchap niet eer dan op zyn geboortedag.

TWEEDE TOONEEL.

EMILIE. JENNY.

JENNY.

Goeden morgen, zuster, van welke vrolyke boodſchap liep toch uw mond zo luid over?

EMILIE.

Raad eens,

JENNY.

Heb je jonge kuikens gekregen?

EMILIE.

Spotſter!

JENNY.

Of is het vlasſpinnen zo regt naar uw zin uitgevallen?

EMI-

EMILIE.

Als dit een vreemde hoorde, die zou wel denken dat ik niet dan om kuikens en vlas dacht.

JENNY.

Omdat uw geluk niets ontbreekt dan ontbeerlyke kleinigheden.

EMILIE.

Ei, meent gy dat?

JENNY.

Dan moest ik u zo dikwils niet hooren! Daar zit gy gantsche avonden lang; mynheer broeder leest, mevrouw zuster breidt, maar naauwlyks heeft hy één bladzyde geleezen, en zy een steek of wat gebreidt, of 'er worden groote pausen gemaakt, en een intermezzo van liefkozingen tusschen beiden gespeeld. Ik zit daar dan zo zedig en eerbaar tegen over, en slaa beschroomd myne oogen neder.

EMILIE.

Weet gy wel wat Gothe zegt? „ Twee minnende te aanschouwen, is een schouwspel voor de Goden."

JENNY.

Weet gy wel wat Musaeus zegt? „ Voor de Goden mag het een schouwspel zyn, maar voor de menschen is het tamelyk verveelend.

EMILIE.

Men dient zekerlyk zelf wel mede te speelen.

JENNY.

De een zucht: Ach zuster, wat ben ik gelukkig. —

Mynheer broeder, dat heb ik al duizendmaal gehoord. — De andere fluistert my in: Ach Jenny, wat heb ik het wel! — Vrouw zuster, ik kan al uw schoone bloempjes als van buiten.

EMILIE.

Wie belet u een soortgelyk geluk te zoeken?

JENNY.

Alweer de oude deun? — Een meisje mag zelf niet eens zoeken, het moet maar vinden, en lieve hemel! hoe zelden vindt zy, die niet zoekt!

EMILIE.

Wie bloemen plukken wil, moet ten minsten de hand uitsteeken.

JENNY.

De Rosen der Liefde verwelken in den zomer; de doornen van den echt blyven den winter over.

EMILIE.

Hebt gy deeze aanmerking hier in huis gemaakt?

JENNY.

De hemel bewaar my! Hier en in Mahomets Paradys heerscht een eeuwige Lente.

EMILIE.

Hier en overal, waar huisselyke rust en liefde in zusterlyke eendracht samen woonen. —

JENNY.

Ja maar met al dat gesnap raaken wy van onzen tekst af. Ik weet nog volstrekt niet welke vrolyke boodschap....

EMI-

EMILIE.

Hebt gy niet dikwils midden in het gevoel van ons geluk, ook onze klachten gehoord?

JENNY.

Klachten?

EMILIE.

Onzen vuurigen wensch, dat de stem der Natuur den band van ons hart wilde heiligen.

JENNY.

Gy drukt u zeer dichterlyk uit — maar — ik geloof haast dat ik u verstaa —— (*zy beschouwt haar zeer opmerkzaam.*) Zuster — gy lacht? —— is het waar? —— zyt gy moeder?

EMILIE.

Ja lieve Jenny —— maar stil...

JENNY, (*vat haar om den hals, en kusscht haar hartelyk.*)

Bravo! dat is uitmuntend! dat hebt gy eens zeer wel gemaakt! o hoe zal ik dat kleine popje in myne armen sollen, hoe zal ik 'er mede rondhuppelen, pap voor hem kooken, in den slaap zingen eija popeija! — maar een meisje moet het weezen, lieve zuster, dat zeg ik u van te vooren, die jongens mag ik niet lyden.

EMILIE. (*met een moederlyk gevoel.*)

Meisje of jongen, ach ik zal het kind zo lief hebben. ——

JENNY.

Ziet gy'er daarom zo holöogig uit? Arme ziel! ha, ha, ha! en myn broeder weet'er nog niets van?

EMILIE.

Ik vreesde u beiden tot hier toe met ydele hoop te vleijen.

JENNY. (*huppelt naar de ſtudeerkamer en klopt driftig aan de deur.*)

Heruit, heer broeder! kom hier, kom hier, ſchryf een andermaal eens wat meer!

EMILIE.

Neen, Jenny, niet voor zyn geboortedag!

JENNY.

Ei wat! zou ik dat nog agt dagen ſtilzwygen, men kan zich immers niet alleen verheugen. (*zy opent de deur.*) Karel! Karel! Laat alles ſtaan en liggen! wy zullen u iets vertellen dat nog nagelnieuw voor u is.

EMILIE.

Jenny!

MOORLAND. (*van buiten.*)

Nog maar weinige oogenblikken, lieve Jenny, ik kom terſtond.

JENNY.

Neen, neen, op ſtaande voet moet gy komen, terſtond zeg ik, of ik zend myn windhond op uw ſtudeerkamer, om u alle uwe papieren door elkander te haspelen.

DER.

DERDE TOONEEL.

MOORLAND. (*komt binnen.*) DE VORIGEN.

Nu, wat is 'er? hier ben ik. Goeden morgen, lieve Emilie, wat is 'er toch gaans?

JENNY.

Wat 'er gaans is? Zie my eens recht aan! Waarachtig gy komt my heden zo eerwaardig voor.

MOORLAND.

Het is de eerſtemaal dat ik dit uit uw mond hoor.

JENNY.

Ik zie u ook voor de eerſte maal als vader.

MOORLAND.

Hoe? — Jenny — Emilie — weet gy wel dat deeze ſpotterny grievend ware? (*Hy ziet beurtelings op gade en zuster. Jenny lacht ſchalkachtig, Emilie lacht en ſlaat de oogen neder.*)

JENNY.

Zie eens, hoe hy daar ſtaat. Karel! Hebt gy het grootſte lot uit de lotery getrokken?

MOORLAND.

Emilie — uw gelaat — gy bloost — is het waar?

EMILIE.

Ja, lieve Moorland!

MOORLAND. (*breidt verrukt zyne armen uit, Emilie valt aan zyn borst; ſtille tuſſchenpoozing.*)

JENNY.

Waarlyk! zo iets zou een zwak meisje kunnen verleiden. Als 'er nu eens een onderdanige dienaar binnen kwam en my zyn hand bood —— help kuische Luna, ik was verlooren.

MOORLAND.

God, gy hebt myne vuurigſte wenſchen verhoord!

EMILIE.

En de myne.

JENNY.

Dat is nog eerst een vrolyke morgengroet, — niet waar Karel?

EMILIE.

Ik wilde het tot op uw geboortedag verzweegen hebben — maar die ſnapſter....

MOORLAND.

Lieve vrouw! o Jenny, hoe zal zich onze oude, zeventigjaarige vader verheugen.

JENNY.

Morgen is het postdag, ik zal het hem ſchryven.

MOORLAND.

Dan weent de oude een traan in het meir van Geneve.

JENNY.

Ik ken hem beter; hy kruipt naar het graf van onze moeder — daar verheugt hy zich het liefſte.

MOORLAND.

Ik heb hem in lang niet geſchreven, verzoek hem der-

derhalven mynentwege om verſchooning; gy weet myne bezigheden....

JENNY.

Ik? Niet met al van dat. Dat gy den gantſchen dag op uw ſtudeerkamer doorbrengt, en zedert eenige weeken zelfs de nachten, om maar vroeg weder by de hand te zyn; dat weet ik wel; maar wat gy daar uivoert....

MOORLAND.

Dat zoudt gy niet weeten?

JENNY.

Zekerlyk, gy hebt ons reeds een en andermaal met het ſiere gelaat van een ouden Romein geänwoord: kinderen, het welzyn der burgery rust op myne ſchouderen. Ei, keer het liever om, en rust uit op uwe lauweren.

MOORLAND.

Juist om dat te kunnen doen, moet ik nu werken. Nooit was het noodzakelyker het wapen van onze ſtad, den waakzaamen Kraan voor oogen te hebben. Aan den eenen kant wordt te veel gevorderd, aan den anderen te veel geweigerd! De Vorſten worden wantrouwend, de Volken verdrietig, en beiden verliezen zy hunne rust.

JENNY.

Maar by ons is het, God dank, nog rustig. De Etna ſpuuwt vuur, de aarde beeft, en wy — leezen het in de nieuwstydingen.

MOOR-

MOORLAND.

Lieve zuster, als de aarde in Siciliën beeft, dan ontstaat 'er somwylen in de Yslandsche zee een nieuw Eiland. God zy dank voor onze rust. Myne nachtoefeningen zullen ze helpen bevestigen. Het zyn geen beuzelingen de stads Archiven zedert zes honderd jaren te doorloopen, rechten van gewoontens, aanspraaken van rechten te schiften, en dat alles op weinige bladzyden zodanig voorteftellen, dat de Vorst genoeg weet, en de burger niet te veel.

EMILIE. (*teederlyk.*)

Zyt gy dan haast gereed met uw werk? Wy hebben sedert vier weeken zo weinig aan u gehad.

MOORLAND.

Rasch, rasch, lieve Emilie. Heden moet ik nog maar het laatste blad in 't net schryven.

JENNY.

Nu loop dan schielyk heen en schryf het af, en kom ons niet weder onder de oogen, voor dat gy dat staatelyk gelaat hebt afgelegd.

MOORLAND.

De hemel weet, of ik na dit blyde nieuws wel in staat zal zyn de pen te voeren.

JENNY.

Voor ieder letter zal u een aartig jongske voor de oogen scheemeren, en zo dikwils een woord met een P begint, zult gy denken dat het papa heet.

MOOR-

MOORLAND.

Ja, spot maar. De tante zal toch ook niet weinig een hooge borst zetten.

JENNY.

Dat zou ik denken! (*Zy zet een hooge borst op.*)

MOORLAND.

Nu kinderen, drinkt intusschen; ik ben schielyk weder by u. (*Hy wil heen gaan, keert weder terug en fluit Emilie nog eenmaal in zyn armen.*) Lieve vrouw! gy hebt my onuitspreeklyk gelukkig gemaakt. (*Hy gaat in zyn kamer.*

VIERDE TOONEEL.

DE VORIGEN. *zonder* MOORLAND.

EMILIE.

Welk een man!

JENNY.

Nu ja, hy is zekerlyk niet van de ergsten, het is een eerlyke Zwitzer. Zyne voorouderen hebben by Moorgarten gevochten.

EMILIE.

Gelukkig voor my, dat ik myn eigen hart, en niet myne oude, van haare adelyke stamvaderen droomende, tante gehoorzaamde.

JENNY.

Het is gelukkig, dat zich alles zo wel geschikt heeft.

heeft. Ik moet u openhartig bekennen, lieve zuster, in den beginne was ik zeer tegen deeze verbindtenis. 'Er komt gemeenlyk niet veel goeds van.

EMILIE.

Had gy volkomen geweeten, wat eigenlyk myn besluit bepaalde, en myn hart deed zegevieren....

JENNY.

En omgekeerd, lieve zuster, had ik toen geweeten, dat een laaghartige tante uwe onschuld ten prooi wilde geeven, dat gy u liever in de armen van een eerlyken burger werpen, dan de minnares van een vorst wilde zyn....

EMILIE.

St.! niet te luid.

JENNY.

Waarlyk, gy zoudt zedert twee jaaren myne verwachtingen niet overtroffen hebben.

EMILIE.

Deed ik dat? Nu, dit getuigenis, lieve Jenny, is myn trots, en geloof my, ik zou heden uit verliefde dweepery doen, het geen my toen de reden voorschreef.

JENNY.

Waarlyk, zeer grappig. Een vrouw, die verliefd is op haar man.

EMILIE.

O, dat gebeurt niet zeldzaam, en wie weet, of het niet beter is, dan den bruidegom ten kosten van den man te vergooden. Derhalven raade ik u, lieve zus-

zuster, wacht niet zo lang op den elektrieken schok der liefde, die wel geweldig door alle de leden tintelt, maar geen warmte achterlaat.

JENNY.

Maakt gy weder een toespeeling op myn eerwaardigen maagdelyken staat? Waarlyk, gy doet het voorkomen, als of ik van vryers omringd ware, gelyk eertyds de ryke Princes van Bourgondiën.

EMILIE.

Welnu, de kamerjonker....

JENNY.

Gy schertst. Zulk een lenteluchtje, dat om ieder bloempje hunkert; een insect, dat in ieder vlekloos blad een wurmsteek achterlaat. Zyn tong maait ieder eerlyken naam af, gelyk de syze het gras! Maar ik heb hem voor eenige dagen de waarheid zo droog gezegd, dat hem, zo ik hoop, de lust wel vergaan zal.

EMILIE.

Ik weet niet, of gy uwe nieuwe verovering al bemerkt hebt.

JENNY.

En die ware?

EMILIE.

Onze schryver.

JENNY.

De Engelschman? — Gy droomt —

EMILIE.

Vermom u toch maar niet. Zo iets ontsnapt de vrouwen zeldzaam.

JEN-

JENNY.

Ja, het is een luimachtige Brit, en bovendien...

EMILIE.

Ik gis al, wat gy zeggen wilt: een schryver....

JENNY.

Dat juist niet. Een schryver heeft toch somtyds ook een knoopsgat aan zyn rok, waaraan de tyd somwylen wel eens een ridderorde knoopt, maar....

EMILIE.

Hy heeft verstand, veele kundigheden...

JENNY.

Maar geen brood....

EMILIE.

Wie weet het? ik houde hem voor ryker dan hy wel schynt.

JENNY.

Waarom?

EMILIE.

Wel, als gy my maar niet uitlacht — ik heb iets aan hem opgemerkt, dat de vrouwen zelden ontgaat; hy draagt zeer syn linnengoed.

JENNY.

Ik zou 'er ook wel een aanmerking kunnen byvoegen, slechts wat minder syn dan de uwe. Zedert korten tyd zwerft hier een mensch om, die zich voor een Engelschen taalmeester uitgeeft. Smith noemt hem zyn landsman en vriend. Ik zag ze onlangs van verre samen aan de trap. Smith had zyn hoed op zyn hoofd,

hoofd, de zoogenoemde taalmeester ſtond met ontblooten hoofde voor hem, en maakte de eene diepe buiging voor en de andere na. Daar viel myn oog op. Ik beloerde hen, maar zy wierden my gewaar, ſcheenen verlegen, namen eenigzins gedwongen den toon der gelykheid aan, gaven elkander de hand, en namen afſcheid.

EMILIE.

Ziet gy wel? Ik wed, onze ſchryver is een Prins *incognito*.

JENNY.

Een Arcadiër, die gekomen is om myne ſchapen te hoeden.

EMILIE.

In 't kort, hy is geen gewoon mensch.

JENNY.

Gewis, dat zegt myn broeder ook.

VYFDE TOONEEL.

THOMAS. DE VORIGEN.

THOMAS.

Secretaris Albrand vraagt of hy geen belet doet?

JENNY.

Dat laſtige mensch, ik mag hem onder myne oogen niet zien. (*Zy ſluipt door een zydeur weg.*)

EMILIE.

Helaas! dan moet ik weder de *honneurs* maaken. (*tegen Thomas.*) Zeg, dat mynheer welkom is.

THOMAS. (*gaat heen.*)

EMILIE.

Lieve hemel, hoe dikwils is men toch in de waereld genoodzaakt anders te ſpreeken dan men denkt.

ZESDE TOONEEL.

ALBRAND. EMILIE.

ALBRAND.

Vergeef my, mevrouw, dat ik u al zo vroeg kom lastig vallen.

EMILIE.

Gy zyt de vriend van myn man, mynheer, en een vriend kan nooit te vroeg komen.

ALBRAND.

De hemel gave, dat gy zo in uw eigen naam ſpraakt!

EMILIE.

Moorland is nog op zyn comptoir. Gy zult u moeten getroosten, eenige minuuten by een vrouw doortebrengen.

ALBRAND.

Gy ſpot, mevrouw, en weet maar al te wel, welk een winst dit verlies voor my is.

EMI-

EMILIE.

Mogelyk zyn uwe bezigheden dringend? Als dat zo is, zal ik myn man terſtond roepen.

ALBRAND.

Dringend? Waarlyk, mevrouw, ik heb geen dringender bezigheid, dan u te zeggen, dat ik in uwe tegenwoordigheid alle bezigheden vergeete.

EMILIE.

De lucht van het Hof heeft u beſmet.

ALBRAND.

Ik heb de lucht van het Hof alleen de ſtoutmoedigheid te danken, van myne gevoelens aan een vrouw zonder bewimpeling te durven zeggen.

EMILIE. (*verlegen.*)

Wy hebben van avond een nieuw tooneelſpel.

ALBRAND.

Mag ik my vleijen, u daar te vinden?

EMILIE.

Mogelyk.

ALBRAND.

Gy geeft my door dit *mogelyk* een vooruitzicht op eenige aangenaame uuren.

EMILIE.

Dat kan niet misſen. Het ſtuk is van Schröder.

ALBRAND.

De Schouwburg is de eenige plaats, waar men u zien mag, zonder uwe geſtrengheid te beledigen. Wanneer ik daar zo alleen onder het gewoel der men-

ſchen tegen een pyler ſtaa te leunen, dan ſtaart myn oog op uw loge. Gy ziet my niet, en ik zie u alleen, of ſlechts uw waaijer of mof; maar ook dat is my genoeg.

EMILIE. (*ernſtig.*)

Heer Secretaris, gy vergeet onze afſpraak. Niet dan onder beding, dat gy my in het toekomende met deeze taal verſchoonen wilde, beloofde ik u myn man, dien gy uw vriend noemt, niets van een hartstocht te ontdekken, die, op zyn zachtſtuitgedrukt — een onbezonnenheid is.

ALBRAND.

Hoe? Uw ſchoone ziel zou tweedracht kunnen ſtichten tusſchen vrienden, die reeds op de Academie als jongelingen elkanderen trouw zweerden tot in den dood?

EMILIE.

Hebt gy uw eed gehouden?

ALBRAND.

Is het dan een meineed tegen de vriendſchap, te bewonderen wat de vriend ſchoon vind, te beminnen wat hem gelukkig maakt?

EMILIE.

Doe in ſtilte wat u belieft; maar vergeet nooit, dat Moorlands gade ſlechts op vriendſchap en achting, doch niet op bewondering en liefde aanſpraak maakt.

ALBRAND.

Gelukkige Moorland! ten minſten zult gy my vergunnen over de onrechtvaardige luimen van het noodlot

lot te morren. Ik, die by de vrouwen altoos zedig en ingetogen, hy, die zedert zo veele jaaren een losse zwerver in de liefde was; ik, die de onschuld altyd heilig hield, hy die te Straatsburg....

EMILIE.

Spreek niet uit, ik geloof u toch niet.

ALBRAND.

Het zy verre van my, mynen waardigen vriend te willen verkleinen. Heb ik hem niet reeds op staande voet ernstig de waarheid gezegd, toen hy daar een onnozel meisje door beloften misleidde?

EMILIE.

Dat deed Moorland nooit!

ALBRAND.

Hy was toen nog jong, de Held der Dames, een weinig los; men weet hoe verre de losheid de mannen vervoert. Dat goede meisje verteert nog van hartzeer. Maar de hemel behoede my, dat ik hem dit voor een misdaad zou willen toereekenen. Het was mogelyk het gebrek aan gelegenheid alleen, die my voor zodanige misstappen hoedde. Ik kan 't maar het noodlot niet vergeeven, dat het hem een geluk heeft beschoren, 't welk alleen de zuiverheid eener eerste liefde te beurt kwam.

EMILIE.

Gesteld, heer Secretaris, het was alles waar, wat gy gelieft te verdichten, waarom verhaalt gy dat juist aan my? Welk een doel kunt gy daarmede hebben?

ben? En wat gaat het my aan? Ik ben ſedert twee jaaren Moorlands gade, zyne liefde verzoet my het leven, ik heb nooit een onbevredigden wensch. Wat voor onze verbindtenis geſchied is, is my onverſchillig. Was Moorland voorheen los van aart, dan wenſche ik my des te meer geluk, dat hy het nu niet meer is. En over het algemeen heb ik nooit mogen lyden, dat men iemands wegen van zyn wieg af naſpoore, en vlytig optelle hoe dikwils hy zyn voedſter bemorstte. In 't kort, heer Secretaris, ik wil dergelyke dingen niet meer hooren! Hebt gy my wel verſtaan? ik wil dit volſtrekt niet! Om myne huisſelyke rust te ſpaaren, om myn man eenige droeve uuren uittewinnen, heb ik tot nog toe gezwegen, maar gy kunt heilig verzekerd zyn, indien ik nog éénmaal zulk een woord uit uw mond verneem, ik zeg hem alles, 'er mag dan van komen wat 'er wil.

ALBRAND.

Als gy een ongelukkigen hartstocht door dreigen denkt te verjaagen, dan kent gy het menſchelyk hart nog weinig.

EMILIE.

Waarlyk, Heer Secretaris, ik houde u voor een man, die in allen opzichte ieder hartstocht den vryen doortocht, maar geen blyvende wooning vergunt.

ALBRAND.

Ik weet niet, wat ik op dit fraaije compliment zal antwoorden.

EMILIE.

Maak het met myn complimenten, zoo als ik met de uwe, slaa ze in den wind.

ALBRAND, (*met eene verbeten bitterheid.*)

Mevrouw...

ZEVENDE TOONEEL.

MOORLAND. DE VORIGEN.

MOORLAND, (*zo als hy in de kamer komt.*)

Ha, ik heb toch recht gehoord. Ik kende de stem al. Welkom! (*hy geeft hem de hand.*) Komt gy uit hoofde van bezigheden, of als vriend?

ALBRAND.

Beiden.

EMILIE.

Ik wil de heeren niet stooren. (*Zy gaat heen.*)

MOORLAND.

Laat ons gaan zitten. Hebt gy reeds gedronken?

ALBRAND.

Reeds voor twee uuren.

MOORLAND.

Ik wilde volstrekt eerst met myn werk gereed zyn. Dan smaakt het beter. —— Denkelyk heeft de Minister reeds naar my gevraagd?

ALBRAND.

Dat was juist de reden van myn komst. Hy wacht u heden.

MOORLAND.

Hy zal ook niet vergeefs wachten.

ALBRAND.

De Deductie....

MOORLAND.

Ligt reeds gereed, en is, zo ik hoop, wel geslaagd. Ten minsten ben ik zo vrolyk, als men slechts na een nuttig-geslaagden arbeid zyn kan.

ALBRAND.

De Minister maakt staat op onderwerping....

MOORLAND.

Zeg liever: op bescheiden waarheid, en dan heeft hy zich niet misreekend.

ALBRAND.

Zekerlyk zult gy dan meenige hoofsche begrippen moeten tegengaan. Maar des te beter! Laat u maar niet van het spoor leiden, als hy u soms met zekere trotsche koelheid mogt bejeegenen.

MOORLAND.

In myn plicht wyk ik nooit van het spoor.

ALBRAND.

Hy is juist geen groote vriend van de rechten der burgers.

MOORLAND.

Zy zyn echter klaar.

ALBRAND.

En met dat al vrees ik, dat een beslissend woord van gezag...

MOORLAND.

Wie kan tegen geweld?

AL-

ALBRAND.

Maar ik ken den zwakken hoveling. Gaa zyn beſlisſenden toon maar met eene manlyke ſtandvastigheid te keer.

MOORLAND.

Ik zal zeggen, wat ik als onderdaan zeggen mag, en als voorſpraak der burgery zeggen moet.

ALBRAND. (*met een geheime toeneemende vreugd.*)

Des te beter! — Zekerlyk heeft de Minister van het geen men zeggen mag, zeer bekrompen denkbeelden....

MOORLAND.

De burgery heeft my haar vertrouwen niet geſchonken, om myne denkbeelden naar die van den Minister te vormen.

ALBRAND.

Bravo! daaraan erken ik den eerlyken Zwitſer.

MOORLAND.

De eerlykheid is overal te huis....

ALBRAND. (*zyne handen wryvende.*)

Ik verheug my reeds over die audientie.

MOORLAND.

Dat kan ik juist niet zeggen, maar ik gaa 'er vroſyk en opgebeurd heen. Het zou al geheel erg moeten loopen, als het den Minister heden gelukken mogt, my van myn ſtel te brengen, want ik ben zo vroſyk geſtemd. — Lieve Albrand, neem deel aan myn geluk: Emilie is moeder.

ALBRAND. (*ontsteld.*)

Waarachtig!

MOORLAND.

Wat ik zedert twee jaaren zo vuurig wenschte, en naauwlyks meer dorst hoopen. — God! ik dank u!

ALBRAND. (*gedwongen.*)

Ei, gy verblydt my daar eerst recht onverwacht. Waarlyk, ik neem het hartelykste deel...

MOORLAND.

Geen complimenten. Uw Vriendschap is my genoeg.

ALBRAND.

Maar het is toch in de daad zeer fraai, dat Emilie u aan den eenen kant vergoedt, het geen zy u mogelyk van den anderen kant ontsteelt.

MOORLAND.

Het geen zy my ontsteelt? Ik versta u niet.

ALBRAND.

Nu ja; gy kent immers den haat der hovelingen. Gy weet het oude latynsche spreekwoord wel: *Regis ad exemplum totus componitur orbis.*

MOORLAND.

Omdat zy een burgerman haar hand gaf?

ALBRAND.

Neen, dat niet. Daar heeft men drie dagen mede gelagchen, en toen was het weder vergeeten.

MOORLAND.

Nu, wat dan?

AL-

ALBRAND.

Myn God! Gy weet immers wel...

MOORLAND.

Wat weet ik?

ALBRAND.

De Vorst is jong en los. Hy zal het u nooit vergeeven, dat gy hem de kans hebt afgekeecken.

MOORLAND.

De Vorst?

ALBRAND.

Welnu, houd u eens, of ik u wat nieuws verhaalde.

MOORLAND.

Waarlyk, Albrand, gy vertelt my wat nieuws.

ALBRAND.

Hoe, gy weet niet dat de Vorst voorheen op Emilie *vues* gehad heeft?

MOORLAND.

De Vorst op Emilie? Wat verstaat gy onder dat *vues* hebben?

ALBRAND.

Welnu, het geen 'er een Vorst gemeenlyk onder verstaat.

MOORLAND.

Albrand, weet gy wel, dat gy my beledigt?

ALBRAND.

Hemel! vriend, hoe kan het u beledigen, uit den mond van een vriend te verstaan, wat op alle saletten deezer stad reeds lang publiek bekend was?

MOOR-

MOORLAND.

Zou de Vorst Emilie zekere voorstellingen gedaan hebben?

ALBRAND.

Ja, ja, en wel zeer luisterryke, zeer ernstig gemeende voorstellingen.

MOORLAND.

En Emilie?

ALBRAND.

Heeft zonder twyffel gedaan, wat deugd en eer haar geboden.

MOORLAND.

En zy heeft 'er my nooit iets van gezegd?

ALBRAND.

Dat doet my toch wonder.

MOORLAND.

Alle Saletten waren 'er vol van, en ik wist 'er niets van?

ALBRAND.

Mogelyk om u niet ongerust te maaken.

MOORLAND.

Ja, maar dat ontrust my meer, dan....

ALBRAND.

Daar hebt gy zekerlyk gelyk aan, en uw vrouw had ongelyk. Zy moest het u reeds lang gezegd hebben, want als gy het nu toevalligerwyze door een vreemdeling vernomen had — die 'er u alle die historiëtjes by vertelde, waarmede het publiek zo gaarne ieder geruckt uitbazuint.....

MOOR-

MOORLAND.

Dus luistert men dan elkander waarlyk historiëtjes in 't oor? Historiëtjes betreffende myne gade?....

ALBRAND.

Lieve hemel, doet u dat zo vreemd? Gy kent de waereld, gy weet hoe gaarne ieder schurk den besten mensch beneden zich ziet.

MOORLAND.

En wat vertelt men dan toch?

ALBRAND.

Maar waarom wilt gy....

MOORLAND.

Ik eisch het van myn vriend, zeg my wat 'er van is.

ALBRAND.

Nu, dan moet ik wel gehoorzaamen. Men zegt, dat uw vrouw — maar verschoon my liever...

MOORLAND.

Neen! neen! ik geloof 'er toch geen woord van!

ALBRAND.

Men zegt, dat uw vrouw den Vorst niet ongenegen, gantsch niet ongenegen was.

MOORLAND.

Wat wil dat zeggen?

ALBRAND.

Het is immers wel mogelyk, dat de persoon en beminnenswaardige eigenschappen van den Vorst een jong meisje voor eenige oogenblikken verblind hebben. Al het overige zyn kwaadaartige byvoegsels.

MOOR-

MOORLAND.

Nu ja; maar dat men zo van Moorlands gade durft ſpreeken....

ALBRAND.

Men hoort 'er ook nu niet veel meer van.

MOORLAND.

Dus echter nog hier en daar?

ALBRAND.

Moet ik den menſchenkenner nog herinneren, dat een goede daad binnen vierentwintig uuren vergeeten wordt, en een kwaad gerucht zelf het graf niet verſchoont?

MOORLAND.

Waarlyk, gy hebt het geheim gevonden, om de aangenaamſte uuren mynes levens te verbitteren.

ALBRAND.

Foei! dat ik daar nu juist ook op komen moest; maar maak het zo als ik, lach 'er mede. Nog gisteren heb ik een oude Dame in haar gezicht uitgelagchen, die my wilde wys maaken dat 'er nog vriendelyke betrekkingen tuſſchen den Vorst en uw vrouw plaats hadden.

MOORLAND.

Nog plaats hadden?

ALBRAND.

Zedert vier jaaren, ha! ha! ha! even als of de verliefdheid van een Vorst een Olympiade lang duuren konde.

MOOR-

MOORLAND.

Altemaal praatjes!

ALBRAND.

Niets anders.

MOORLAND.

Vervloekte nyd!

ALBRAND.

Juist daarom moet men den laster de vreugd niet gunnen, zich daarover te ergeren.

MOORLAND.

Maar het ſmart my toch, dat Emilie my daar niets van gezegd heeft.

ALBRAND.

Daar ſta ik ook verbaasd van. Zelf de beste vrouw is anders wel gewoon met diergelyke veroveringen te pronken, wel te verſtaan, als zy weet dat zy geen ſchuld heeft, en dat is toch immers hier het geval.

MOORLAND.

Zy moet 'er zekerlyk goede redenen voor gehad hebben.

ALBRAND.

Dat is zo. Een Emilie kan nooit anders dan goede redenen hebben. (*Hy ſtaat op.*) Het wordt laat. Vaarwel, vriend! By den Minister zien wy elkanderen weder.

MOORLAND. (*opſtaande.*)

Maar dat voor vier jaaren de Vorst *vues* op haar gehad heeft, weet gy dat uit zekere hand?

AL-

ALBRAND.

Wel, myn lieve man, ik heb zelf de *rendezvous* niet bygewoond, ik zeg maar wat de waereld zegt.

MOORLAND. (*driftig.*)

Rendezvous?

ALBRAND.

Ach, wat breekt gy nu uw hoofd met kleine misſtappen, die twee jaaren voor dat gy aan Emilie kennis kreeg, mogelyk ſlechts weinige weeken duurden. O vriend, als de vrouwen zo met ons rechten wilden, welk een getrouwd man zou dan de oogen durven opſlaan. (*Hy gaat heen.*)

AGTSTE TOONEEL.

MOORLAND. (*alleen.*)

Zonderling! — wat gaat 'er al niet in myn ziel om! — Het is toch alles niet waar. — En al ware dat zo, wat kan Emilie dat helpen, dat zy ſchoon en beminnenswaardig is! — Zy zelve is zeker onſchuldig, — ja zo waar God leeft, dit is zy —— maar zy had het my toch moeten zeggen — dat was toch niet wel van haar.

NEGENDE TOONEEL.

SMITH. MOORLAND.

SMITH. (*geeft hem een papier over.*)

Hier is de copy.

MOORLAND.

Welke copy? Ach ja, ik bedenk my — gy hebt ſchielyk gewerkt — en ik vergat u te zeggen dat 'er ergens een verkeerde aanhaaling uit *Montesquieu* moest verbeterd worden.

SMITH.

Ik heb het reeds gevonden en verbeterd.

MOORLAND. (*verbaasd.*)

Waarlyk?

SMITH.

Mogelyk was het wat laatdunkend van my....

MOORLAND.

Geenszins. Ik bedank u daar voor. — Gy hebt dus *Montesquieu* geleezen?

SMITH.

Hy is een van myne geliefkoosde ſchryvers.

MOORLAND.

Zeg my toch eens, hoe komt het, dat een man, die buiten zyn moedertaal, het Fransch en Hoogduitsch volkomen verſtaat, en bovendien nog zoo veele kundigheden bezit, dat zulk een man als ſchryver dient?

SMITH. (*de schouders ophaalende.*)
Het noodlot ——

MOORLAND.

Weet gy wel, dat gy my reeds meermaalen de gedachten ingeboezemd hebt, dat gy niet zyt de geen waarvoor gy u uitgeeft.

SMITH.

Zyt gy met myn dienst te vreden?

MOORLAND.

Volkomen.

SMITH.

Nu, wat bekommert gy u dan, wie ik ben?

MOORLAND.

Is dit luim, dan is het my wel; doch zyt gy ongelukkig, dan kunt gy u door vertrouwen een vriend verwerven.

SMITH.

Heeft dan de ongelukkige alleen een vriend van nooden? Ik ben niet ongelukkig, maar kon wel gelukkiger zyn.

MOORLAND.

Kan ik u helpen?

SMITH.

Wilt gy dat doen?

MOORLAND.

Gaarne.

SMITH.

Geef my uw hand daarop. (*Moorland geeft hem de hand.*) Staa ik u wel aan?

MOOR-

MOORLAND.

Als gy ſteeds blyft die gy zedert twee maanden waart...

SMITH.

Ik ben altyd dezelfde.

MOORLAND.

Nu, dan houde ik u voor een bekwaam en eerlyk man.

SMITH.

Voor eerlyk houde ik my zelven.

MOORLAND.

Als gy even zo van my denkt...

SMITH.

Ik denk volkomen zo van u.

MOORLAND.

Spreek dan openhartig.

SMITH.

Welaan — ik bemin uw zuster.

MOORLAND. (*deinst achter uit.*)

Zo waarachtig! dat had ik niet verwacht!

SMITH.

Is het niet naar uw zin?

MOORLAND.

Waarom niet! — Als...

SMITH.

Het blyft onder ons.

MOORLAND.

Daar kunt gy van verzekerd zyn. Maar uwe omſtandigheden....

SMITH.

Ik ben ryk.

MOORLAND.

Dat is nog al iets.

SMITH.

Niet veel. Ik ben een Lord, en dat is nog minder.

MOORLAND.

Vertelt gy my ſprookjes?

SMITH.

Heb ik dan het voorkomen, als of ik u wat op den mouw ſpelde?

MOORLAND.

Uw naam?

SMITH.

Sidney.

MOORLAND.

En wat gaf aanleiding tot dit zonderlinge *incognito*?

SMITH.

Uw zuster.

MOORLAND.

Maar....

SMITH.

Ik zie nu wel, gy kunt 'er niet recht wys uit worden. Ik moet dit maal wel meer ſpreeken, dan ik anders gewoon ben te doen. — In myn jeugd was ik een hoveling, maar het hof is myn element niet. By geluk leerde ik John Howard kennen, hy maakte een mensch van my. Vrede zy zyne aſche! Ik heb menig een gasthuis met hem doorkropen; door zyn om-

omgang wierd myn ziel gezond en ſterk. Toen hy Engeland verliet, om een weldoener van het menſchdom te worden, begaf ik my in het gezelſchap, dat tot ontdekking van het inwendig gedeelte van Africa wierd opgericht. Ik ben in Abyſſinien geweest, doch heb daar niet, als Bruce, by den oorſprong van den Nyl de gezondheid van den een of anderen Vorst gedronken. Het was my meer te doen, om de bron van het goede en kwaade in het menſchelyk hart, de bron van tevredenheid in leven en rust in den dood, die wilde ik leeren kennen....

MOORLAND.

En gelukte u dat?

SMITH.

Ja, zo wat. Ik heb onder de palmen van den Neger, even als onder de eiken van den Duitſcher gevonden, dat het waare vergenoegen alleen in het huisſelyk geluk te vinden is.

MOORLAND. (*lachgende.*)

En moest gy daarom naar Africa reizen?

SMITH.

Wat den mensch het naaste by is, zoekt hy gemeenlyk het verst. De ſchaduwryke lommer van een boom nodigt hem tot rust, maar hy gaat dien voorby, en zoekt de rust aan de overzyde van het graf.

MOORLAND.

Gy hebt op uw reis een ſchat verzameld. Het is tyd dien te genieten.

SMITH.

Dat wil ik ook doen, en wenschte het reeds lang, en zal het mogelyk ook raserlangen. Zedert vier jaaren zoek ik een goede vrouw.

MOORLAND.

Dan hebt gy zeer onachtzaam gezocht. 'Er zyn veele goede vrouwen

SMITH.

Dat is wel mogelyk. Maar ik heb te lang in de waereld rondgezworven, om niet wantrouwend te worden. Dit is de flechte zyde der ondervinding. Het gaat ons als de kenner van fchilderyen; in een heerlyken groep van twintig figuuren bemerkt hy terftond waar een vinger misteekend is, en haalt de neus op, terwyl een ander door de werking van het geheel weggefleept, in diepe verrukking ftaat opgetogen. Geloof my, vriend, het is een droevige, maar waare opmerking: onze aandoenlykheid voor de vermaaken des levens vervliegt gelyk een daauwdroppel op een roos.

MOORLAND.

Dan zou ik den laatften vluchtigen droppel greetig trachten optezuigen.

SMITH.

Dat zal ik ook doen. Myn pelgrimaadje is volbragt, ik ftaa nu aan myn doel. Jenny is juist een meisje voor my. Haar gedaante is fchoon, haar ziel nog fchooner. Haar verftand is gevormd, haar hart is lou-

louter Natuur. Zy geeft den armen zonder het te weeten, en is vernuftig zonder het te willen zyn. Zy bemoeit zich niet met het doen en laaten van mynheer haar buurman, noch met het nieuwe kleed van mevrouw. Zy legt het altoos in de beste vouw, als men van een zwakheid ſpreekt, en veroordeelt niet terſtond als men haar een ſlechten trek verhaalt. Altyd is zy zich zelven gelyk en vergenoegd van aart, heden zo als gisteren en eergisteren. O, men weet niet hoe veel huislyk geluk in deeze eenige vrouwlyke deugd ligt opgeſloten!

MOORLAND.

En waar leerde gy deeze Phoenix kennen? (*lachgende.*)

SMITH.

In den ſchouwburg.

MOORLAND.

In den ſchouwburg? Ik wist niet dat gy ooit in onze Loge....

SMITH.

Neen, ik was in het parterre.

MOORLAND.

Dus een Lorgnetten-kennis?

SMITH.

Ja en neen. Een Lorgnette is waarlyk een goed ding, als de ziel ſlechts de moeite wil neemen, om er mede door te gluuren. Mynheer, ik houſtaande,

dat men ieder vrouw vry treffend kan beöordeelen, als men haar driemaal in den schouwburg gezien heeft.

MOORLAND.

Gy zyt verliefd...

SMITH.

Maar de keus van het stuk moet aan my overgelaaten worden. Als de aanschouwster in het parterre zit rond te kyken, terwyl Posa met Philip spreekt, dan ken ik haar verstand. Als by de weéklachten van de moeder in Iflands Jagers het oog van de aanschouwster droog blyft, dan ken ik haar hart.

MOORLAND.

En Jenny heeft toevallig het geluk....

SMITH.

Toevallig? —— Jenny was altyd Jenny. Zy kwam nooit om te zien en gezien te worden. Zy ging in een hoek der Loge zitten, en was geheel gehoor. Lachgen en traanen verlooren zich in haar mof. Zy klapte nooit in de handen, maar wierd verdrietig wanneer men by schoone plaatsen haar gevoel door handklappen hinderde. Zy was altyd stil, en in de Opera zat zy somtyds te geeuwen. Dat maakte my opmerkzaam. Ik zette myne waarneemingen eenige maanden lang voort, zy bleven altyd dezelfde. Nu besloot ik kennis met haar te maaken. Maar waar? hoe? Zou ik het *incognito* afleggen, waaraan ik zo menig een blik in het menschelyk hart te danken had? Zou ik myne toekomstige gade door rang en rykdom zoeken

te

te verblinden? Nooit! Als de arme Eduard Smith haar niet bevalt, de ryke Lord Sidney zou haar ook niet bevallen. —— Ik hoorde dat gy een Schryver nodig had: ik bood my aan, en het gelukte my. Onder deeze vermomming heb ik zedert twee maanden ieder gedachte van uwe zuster beluisterd. Ik heb haar in het dagelyks huislyk leven onder de uwen gezien, waar men ieder masker, al ware het ook slechts het doorschynend floers, aflegt. Nu ben ik het met myn reden eens. Zy heeft myn hart vergunt te spreeken.

MOORLAND.

Weet myn zuster het reeds?

SMITH.

De hemel bewaar my! Gy zyt haar broeder, een bedaard man, en in een vreemd land haar vader. Hebt gy 'er niets tegen?

MOORLAND.

Mylord, hoe zou ik....

SMITH.

Foei! Is my ergends een woord ontvallen, dat zo luidde, als of het uit den mond van een Lord kwam? — Ook u heb ik leeren kennen, gy zyt een braaf man. Ik loop met myn vriendschap zo min te koop als met myn liefde. — Wilt gy myn vriend zyn?

MOORLAND.

Van gantscher harte.

SMITH.

Het zy zo! (*Zy geeven elkanderen de hand.*) Van het

overige een andermaal. Voor het tegenwoordige ſtilzwygendheid.

MOORLAND.

Ja, maar ik kan u onmogelyk langer als myn ſchryver behandelen.

SMITH.

Dat verzoek ik echter.

MOORLAND.

De vrouwen zullen myne verlegenheid bemerken.

SMITH.

Verlegenheid? — waar over?

MOORLAND.

Jenny is een fyne waarneemſter.

SMITH.

Dat is zy.

MOORLAND.

En een vyandin der mannen daarenboven.

SMITH.

Dat is my lief. Verzoende vyanden worden dikwerf de warmſte vrienden.

MOORLAND.

Wanneer wilt gy u dan ontdekken?

SMITH.

Ik weet niet. Als de gelegenheid zich aanbiedt, en de moed niet ontbreekt.

MOORLAND. (*ſchertzend.*)

Een man, die in Abyſſiniën geweest is, zou zoo veel moed niet hebben?

SMITH.

SMITH.

Een windbuil alleen heeft moed in de liefde. De Abysſiniers verſtaan dat niet beter dan wy. — Hebt gy nu bezigheden?

MOORLAND.

Ik moet naar den Minister.

SMITH.

Dan breng ik u heden middag de bewyzen van myn ſtand en myn vermogen.

MOORLAND.

Ik vertrouw u wel.

SMITH.

Dat moet gy niet doen. Ik kon een gelukzoeker zyn, en u met een driest gelaat voorliegen; men moet niemand vertrouwen. (*Hy gaat heen.*)

TIENDE TOONEEL.

MOORLAND. (*alleen.*)

Niemand? — maar toch zyn vrouw! — Wee u, wanneer gy de waereld ſlechts hebt doorgezworven, om te leeren, dat men niemand vertrouwen moet! — Beter bedrogen te worden, dan ieder oogenblik bedrog te vermoeden! — Ik kan dat niet doen, myn hart verzet 'er zich tegen. — Emilie! het is toch goed, dat de Brit met zyne luimen en lotgevallen my een weinig verſtrooid heeft. — Maar ik had my moeten verblyden, en ik bleef zo koel. — Albrand, gy hebt

een

een worm in myn hart geplant! — Zou ik Emilie maar zo recht uit zeggen wat my drukt? Dat was het beste. Tusschen echte lieden moet niets glimmen, het vuur vat schielyk alles rondsom zich, en wie is dan in staat om het te blusschen? — Maar nog is het my onmogelyk, heden zal ik den toon niet treffen — mogelyk van avond by de theetafel, als alle bezigheden afgeloopen zijn, als de schemering de huislyke rust aanbrengt. ——

ELFDE TOONEEL.

EMILIE *en* MOORLAND.

EMILIE. (*in een vrolyke luim haaren arm om hem slingerende.*)

Zyt gy eindelyk alleen, lieve man?

MOORLAND. (*verlegen, zich zelven op eene zachte wyze losmaakende.*)

Ja, ik ben alleen — (*na eene tusschenpoozing.*) En ik wenschte alleen te zyn. — (*Hy gaat in zyn Kamer.*)

EMILIE. (*blyft getroffen staan.*)

Wat is dat? (*Zy verzinkt in een somber gepeins.*) Myn God! wat is dat? —— (*Het gordyn valt.*)

Einde van het Eerste Bedryf.

TWEE-

TWEEDE BEDRYF.

De Audientiekamer van den Minister

EERSTE TOONEEL.

De Kamerjonker van Scharfneck zit op den voorgrond zeer onachtſaam op een ſtoel, en ſpeelt al geeuwende dan met zyn ſnuifdoos, dan weder met zyn ring en horologieketting. — Pronk ſtaat tegen hem over. Op den achtergrond ziet men den Hoofdman Elfeld, die tegen den muur leunt.

KAMERJONKER. (*geeuwende.*)

Nu praat dan toch wat, Pronk....

PRONK.

Wat zal ik praaten?

KAMERJONKER.

Evenveel, wat.

PRONK.

Van avond is hier aſſemblée en party.

KAMERJONKER.

Dat weet ik reeds.

PRONK.

Van middag eet zyn Excellentie te huis.

KAMERJONKER.

Dat weet ik ook reeds.

PRONK.

PRONK.

Nu, wat zal ik dan praaten? — Gy weet toch alles. Heden is het maandag.

KAMERJONKER.

Ha! ha! ha! — Kunt gy wel raaden, waarover ik lach? — Omdat gy my daar waarlyk iets nieuws vertelt. De duivel mag my haalen, als ik ooit weet, welk een dag of datum....

PRONK.

Behalven als zyn Excellentie wisſels teekent.

KAMERJONKER.

Bravo! die inval was niet kwaad. Nu verder...

PRONK.

Ik ben uitgepraat.

KAMERJONKER.

Oude knaap, gy hebt nu reeds zo lang in de Antichambre omgezworven, en hebt nog niet eens geleerd veel over niets te praaten?

PRONK.

Myn plicht is, niets over veel te praaten!

KAMERJONKER.

Gy ſpeelt met Antitheſen. Maar in ernst, hebt gy dan zo veel te verzwygen?

PRONK.

Ten minſten heb ik aan het hof geleerd my zo aanteſtellen.

KAMERJONKER.

Gy zyt niet misgedeeld van vermogens.

PRONK.

PRONK.

Des te erger! Dan is het geen wonder, dat ik eeuwig kamerdienaar blyf.

KAMERJONKER.

Hoe zo?

PRONK.

De groote Heeren houden veel van zelfs hunne creatuuren te vormen; doch een ſchrandere bol is reeds gevormd, wat zouden zy van hem maaken? Een domkop daarentegen is een ruuw blok, en als de Vorst een Raad uit hem vormt, dan is het toch eigen maakely.

KAMERJONKER.

Gy meent: domkoppen komen ſchielyker voort?

PRONK.

Neen, zy komen niet voort; zy worden over het paard geligt.

KAMERJONKER.

En door wie? Door de vrouwen. — Geloof my, Pronk, het fortuin aan het hof is altoos een Appendix van de gunſtige vlaagen der vrouwen.

PRONK.

Dat zou ik toch niet zeggen, omdat uw Excellentie nog ſteeds kamerjonker blyft.

KAMERJONKER.

Dat is myn eigen ſchuld. Had ik het van my kunnen verkrygen om by die leelyke geblankette ſchepſels myn hof te maaken, ik ware reeds lang

tot kamerheer bevorderd. Maar myn zucht voor de vrouwen beſtaat in geen ſpeculatie. Als ik een mooi kopje zie, dan vraag ik nooit of het ligchaam van adel is.

PRONK.

By voorbeeld Juffrouw Jenny Moorland, niet waar?

KAMERJONKER.

Neen, niet die is het glad af.

PRONK.

Alweêr?

KAMERJONKER.

Dat meisje is zo preutsch, dat zy overal haar ſpytig neusje voor ophaalt. Misſchien wil zy my een dwaasheid doen begaan, of door haare ſtrengheid het aandenken aan een ouden dubbelzinnigen minnenhandel uitwisſchen.

PRONK.

Ik heb haar toch altyd als een eerbaar meisje hooren roemen.

KAMERJONKER.

Eerbaar? Nu ja — Wy zyn niet alleen — hoor eens hier Pronk: (*Hy wenkt hem om nader te komen.*) Wie is dat ſtyve beeld, dat daar ginds in den hoek ſtaat?

PRONK.

Zekere Capitein Elfeld.

KAMERJONKER.

Wat wil hy hebben?

PRONK.

Denkelyk, een penſioen, of zo iets diergelyks.

KA-

KAMERJONKER.

Zend hem maar weg.

PRONK.

Ik heb hem wel al twintigmaal gezegd, dat zyn Excellentie heden niemand ſpreeken wil, maar het helpt niet, hy gaat niet heen.

KAMERJONKER.

Het is een komiek figuur. Hy trekt zyn voet als een kraanvogel in de hoogte.

PRONK.

Hy is kreupel geſchoten.

KAMERJONKER.

Dat was ook het eenigſte waarvoor hy nog goed was. Zie maar, hoe ſtyf hy zyn arm in zyn vest draagt.

PRONK.

Dat komt, omdat zyn arm van leder is.

KAMERJONKER.

Van leder?

PRONK.

Ja, een kanonskogel heeft hem zynen eigenlyken arm weggeblaazen.

KAMERJONKER.

Waarachtig? Gy maakt my nieuwsgierig. Ik moet hem toch eens aanſpreeken. (*Tegen Elfeld.*) Wilt gy niet gaan zitten, mynheer?

ELFELD.

Ik bedank u, mynheer.

KAMERJONKER.

Wilt gy niet digter by komen?

ELFELD.

Ik bedank u.

KAMERJONKER.

Waarvoor?

ELFELD.

Voor een paar hoofsche woorden. — Men zou anders hier in huis het danken wel geheel en al afleeren.

KAMERJONKER. (*ter zyde.*)

Die kaerel is niet gek. (*overluid.*) Ik geloof haast niet, dat myn oom heden zal te ſpreeken zyn.

ELFELD.

Dan moet ik doen het geen ik reeds ſedert vier weeken deed.

KAMERJONKER.

En wat was dat?

ELFELD.

Ik kwam den anderen morgen weder.

KAMERJONKER.

Heer Capitein, gy moet dat myn oom niet kwalyk neemen, wanneer hy onder de menigte ſollicitanten niet altyd den verdienſtelyken man van den geluk-zoeker weet te onderſcheiden.

ELFELD.

Dat moet hy echter weeten, daar is hy Minister voor.

KAMERJONKER.

Zodra hy verneemt, welke verdienſten gy by het vaderland....

EL-

ELFELD.

Dat was niet meer dan myn plicht.

KAMERJONKER.

Nu, dan zal hy ook zyn plicht betrachten.

ELFELD.

Dat hoop ik.

KAMERJONKER.

Gy zyt zwaar gekwetst, zo 't schynt?

ELFELD.

Ik ben kreupel.

KAMERJONKER.

Mag ik wel vraagen, waar verloor gy uw arm?

ELFELD.

In Braband.

KAMERJONKER.

En gy zyt nu buiten dienst?

ELFELD.

En zonder brood.

KAMERJONKER.

Het verblyf is hier in de stad kostbaar.

ELFELD.

Dat doet my toch wonder.

KAMERJONKER.

Hoe zo?

ELFELD.

Omdat zy zo zwak bevolkt is.

KAMERJONKER.

Zwak bevolkt? Mynheer, wy hebben 50000 inwoners.

ELFELD.

Zo zegt men.

KAMERJONKER.

En het is waar ook.

ELFELD.

Ik kan het bezwaarlyk gelooven. Ik heb wel twintig brieven uit het leger medegebragt aan lieden, die, naar het zeggen, hier woonen moesten. Ik vind niemand; en als ik nog een week vruchteloos hier aan huis kom....

KAMERJONKER.

Dan zweert gy by kris en kras —— dat ook myn oom hier niet woont?

ELFELD.

Juist, mynheer.

KAMERJONKER.

Ha, ha, ha! Men hoort wel dat het Hof uw element niet is.

ELFELD.

God dank! neen.

KAMERJONKER.

Drie dingen zyn by het Hof onontbeerlyk: gezonde beenen, een buigzaame rug, en een gladde tong.

ELFELD.

Ik bezit juist geen van drieën.

KAMERJONKER.

Dan zyt gy op een goeden weg om van honger te sterven.

ELFELD.

O ja! ik en myn arme zieke vrouw waren 'er niet ver meer af.

KA-

KAMERJONKER.

Ook gehuuwd?

ELFELD.

Ja!

KAMERJONKER.

Arme hals! Hoe helpt gy u toch?

ELFELD.

Ik kan my zelven niet helpen, gelyk gy ziet.

KAMERJONKER.

En vreemde hulp moet men in een Hoofdſtad, als men arm is, niet zoeken.

ELFELD.

Ja, maar in de Hoofdſteden zyn toch ook menſchen.

KAMERJONKER.

Als Diogenes u zyn lantaarentje leende.

ELFELD.

Menſchen, die den ongelukkigen zelf opzoeken, zyne ellende verzachten, en dan zich edel verbergen.

KAMERJONKER.

Waarachtig? Ik dagt hier nog al tamelyk wel bekend te zyn, maar ik zou vergeefs raaden.

ELFELD.

Zy wil ook niet eens dat men na haar giſſe.

KAMERJONKER.

Zo, dan is het ook nog wel een *zy*? — Oſchielyk heer Capitein, voldoe toch myn nieuwsgierigheid.

ELFELD.

Weet ik zelf meer? En durf ik het wel zeg-

gen, als ik ook al meer wist? Mogelyk was de blooţe melding van haar naam reeds een misdaad by deeze ſtille weldaadige ziel. Maar ik heb zo weinig aangenaame ogenblikken, dat ik niet meer meeſter over die geenen ben, waarin myn hart aan haar gedenkt.

KAMERJONKER.

Dus een Dame? Zekerlyk nog jong en ſchoon?

ELFELD.

Een Engel! — Ik ſchaam my haar een naam te geeven, dien Dichters en Romanſchryvers zo dikwerf misbruikt hebben.

KAMERJONKER.

En deeze onbekende engel...?

ELFELD.

Vernam door een toeval myne armoede en den ellendigen toeſtand myner gade. Zedert dien tyd brengt zy dikwils tegen middennacht troost en hulp onder myn eenvouwdig dak.

KAMERJONKER.

Tegen middennacht?

ELFELD.

Deugd en misdaad ſchuuwen het zonnelicht, de eerſte uit zedigheid, de andere uit vrees.

KAMERJONKER.

Ik wensch u geluk, Heer Capitein! iemand van uw toeſtand maakt anders zelden zulke veroveringen.

EL-

ELFELD.

Foei, mynheer!

KAMERJONKER.

De vrouwelyke deugd tegen middennacht op ſtraat? Ha, ha, ha! dat moet gy my niet wys maaken.

ELFELD.

Dwaas daar ik ben! waarom moest ik in deeze kamer zulke gevoelens uiten?

KAMERJONKER.

In het gedrang der groote waereld moet men het geloof aan verheven deugd laaten vaaren.

ELFELD.

Ha! ik gevoel voor de eerſtemaal, dat ik niet zo arm ben, als ik wel dacht.

TWEEDE TOONEEL.

DE VORIGEN *en* DE MINISTER.

(De Minister komt uit zyn Kabinet, de Kamerjonker ſpringt op, en maakt een diepe buiging.)

MINISTER.

Goeden morgen, neef! *(Hy ziet om, Elfeld buigt zich.)*

MINISTER. *(tegen Pronk.)*

Ik had u immers belaſt heden niemand....

PRONK.

De vreemde Heer liet zich niet afwyzen. *(Hy gaat naar de voorkamer.)*

ELFELD. (*nader tredende.*)

Zedert vier weeken zoek ik dagelyks het geluk uwe Excellentie te ſpreeken.

MINISTER.

Wie zyt gy?

ELFELD.

De Capitein Elfeld van 't Regiment Braunſtein.

MINISTER.

Elfeld? —— Braunſtein? —— recht zo, ik ken u wel.

ELFELD.

Dan kent uwe Excellentie een eerlyk man, die kreupel geſchoten is, en zyn equipagie tweemaal verlooren heeft.

MINISTER.

Wat zoekt gy?

ELFELD.

Brood.

MINISTER.

Uw wyze van denken ſtrookt niet wel met uwe behoeftigheid.

ELFELD.

Myn wyze van denken? Die kan uw Excellentie niet wel bekend zyn.

MINISTER.

Het is toch zo.

ELFELD.

En al ware zy uwe Excellentie bekend, dan zou ik met

met des te meer vertrouwen de vergunning myner bede te gemoet zien.

MINISTER.

Ei, meent gy dat?

ELFELD.

Ik onderstel dat eerlykheid die wyze van denken zy, welke natuurlyk ieder verzoek een goeden uitslag belooft.

MINISTER.

Uw Overste is gantsch niet met u te vreden.

ELFELD.

Myn Overste? Ik wil niet hoopen...

MINISTER.

Gy hebt grondstellingen geuit...

ELFELD.

Ik mag met recht vorderen alleen naar myne daaden gevonnisd te worden. Myn kreupel been, myn lederen arm, zyn getuigen van myn vervulden plicht. Doch ik schaam my ook niet myne grondstellingen staande te houden. Mag ik uwe Excellentie vraagen, wat men in dit opzicht op my te zeggen heeft?

MINISTER.

Gy hebt u eenige aanmerkingen over dezen oorlog laaten ontvallen...

ELFELD.

Het is niet heusch van myn Overste, het geen men in vertrouwen met elkander spreekt, tot een voornaame inhoud van een Depêche te maaken.

MINISTER.

Gy hebt vergeeten dat een onbezonnen woord dikwerf meer kwaad ſticht, dan een dappere arm weder kan goed maaken.

ELFELD.

Ik heb niets gezegd, dan 't geen de vriend aan den vriend onder een glas wyn wel vertrouwen mag.

MINISTER.

Hoe hartelyk deeze vriendſchap geweest is....

ELFELD.

Dat verneem ik, helaas!

MINISTER.

Gy zoudt in 't vervolg beter doen, in een tyd, waar men alle banden losmaakt en vernietigt, ook die der vriendſchap niet onverbreeklyk te achten. — Ik ben uw dienaar, myuheer.

ELFELD.

Uwe Excellentie, de les, die gy my daar geeft, hoe bitter die ook zyn mag, kan wel tegen een teleurgeſtelde verwachting opweegen, want, waar alle banden verbroken en vernietigd zyn — wat is daar de band des levens? — Wat is het leven in 't algemeen voor iemand die kreupel en verminkt is? Ik zou met deeze eene hand kunnen beproeven een pistool te laaden, en deezen kop te verbryzelen die zich verſtout heeft te durven denken. Maar helaas! in gelukkiger dagen heeft een onſchuldig ſchepſel haar noodlot aan het myne geſmeed. Ik kan myn arme

zie.

zieke vrouw niet aan den honger en wanhoop ten prooi overlaaten, en — hoe zuur my dit ook valt — ik moet uwe Excellentie toch smeeken, door een gering pensioen my tegen de drukkendste armoede te beschermen. Denk niet, dat ik deeze, van kogels doorschoten, hoed uit loutere praalzucht draage; neen, ik heb geen ander. Deeze degen, en dit hart, dat van vaderlandsliefde gloeit, is alles, wat my het noodlot overig liet.

MINISTER.

Ik zal uw verzoek by gelegenheid aan den Vorst voordraagen.

ELFELD.

Wanneer mag ik dan hoopen?...

MINISTER.

Tegenswoordig is het aan het Hof al te druk. — De Vorst is ook niet in de beste luim; — kom eens over eenige weeken weder.

ELFELD.

Over eenige weeken! — Groote God! — uwe Excellentie weet niet hoe lang den ongelukkigen één uur valt.

MINISTER.

Mogelyk kan ik vroeger — ik zal wel om u zenden.

ELFELD. (*buigt zichen gaat zwaarmoedig heen.*)

DER-

DERDE TOONEEL.

DE MINISTER *en* DE KAMERJONKER.

MINISTER.

Dit ſoort van menſchen wordt van dag tot dag talryker en lastiger.

KAMERJONKER.

Hy is niet zo arm, als hy zich wel houdt.

MINISTER.

Kent gy hem?

KAMERJONKER.

Neen; maar ik weet dat die welgeſpierde mankpoot nog menig een goedhartig meisje ſlaapelooze nachten veroorzaakt.

MINISTER.

In de daad? — Men moet vooral een waakzaam oog op hem houden, die mensch is philoſoof, en philoſoofen zyn altyd gevaarlyk, al hebben zy geen armen noch beenen.

VIERDE TOONEEL.

DE VORIGEN. *en* ALBRAND.

ALBRAND.

Uw Excellenties bevelen zyn volbragt; de brieven liggen gereed om te teekenen.

MI-

MINISTER.

Zeer wel. — Hoe is het Albrand? Zal ik haast de nodige opheldering en over het nieuwe Steur-edict krygen?

ALBRAND.

Moorland beloofde heden nog....

MINISTER.

Denkelyk heeft de geleerde wurm zo lang in beftooven pergamenten moeten wroeten.

ALBRAND.

Hy trekt zich de burgery zeer fterk aan.

KAMERJONKER.

Een dweeper, die altyd de Grieken in den mond voert.

MINISTER.

Hy mag wel op zyn hoede zyn.

ALBRAND.

Dat heb ik hem ook reeds gezegd. Wy zyn oude vrienden, maar het vaderland weegt het zwaarst.

MINISTER.

De Vorst wil dat niet gedoogen.

ALBRAND.

De burgers, naar men verneemt, beginnen reeds te morren.

MINISTER.

Zou Moorland hen ook aanhitzen?

KAMERJONKER.

Hy wil hen de Zwitferfche vryheidszucht inboezemen.

AL.

ALBRAND.

Het blyft altyd gevaarlyk een Republikein zulk een post toe te vertrouwen.

MINISTER.

Wee hem, als hy zyn invloed misbruikt!

ALBRAND.

Dat heb ik hem ook gezegd. Hy mag denken wat hy wil, gedachten zyn tolvry. Maar het was zyn plicht den burger met goede voorbeelden voortelichten.

KAMERJONKER.

En de waarde van zyn ambt te handhaaven; hy ſpreekt met den geringſten ambachtsman, als met zyns gelyken.

MINISTER.

Heeft zyn vrouw dan in 't geheel geen vermogen op hem? zy is toch van goede afkomst.

KAMERJONKER.

Over dit punt heb ik hem dikwils zien lachgen.

ALBRAND.

Ook wel hooren lachgen.

KAMERJONKER.

In de Antichambre ſtaat hy gemeenlyk te geeuwen.

ALBRAND.

Zo doet hy ook in de kerk.

KAMERJONKER.

Een moreele en politieke ketter.

AL-

ALBRAND.

In zyne zeden affecteert hy zekere zwitſerſche eenvouwdigheid....

KAMERJONKER.

Met rondgeſneden hairen komt hy op de luiſter-rykſte partyen.

ALBRAND.

Ik ken hem reeds zedert agttien jaaren. Het was altyd zulk een dwarskop.

MINISTER.

Genoeg! De Vorst zal alles weeten; men moet een ſcherp oog op hem houden.

ALBRAND.

Ik beef voor myn vriend. Doch al was hy ook myn broeder; ik heb moed genoeg voor het vaderland een tweede Timoleon te worden.

PRONK. (*komt binnen.*)

Syndicus Moorland verzoekt gehoor.

MINISTER.

Laat hem maar binnen komen.

VYFDE TOONEEL.

DE VORIGEN. *en* MOORLAND.

MINISTER.

Wat brengt gy voor goeds, Heer Syndicus?

MOORLAND.

Het zal my ten hoogſten aangenaam zyn, als uwe

uwe Excellentie deeze onderdaanige voorſtellen iets goeds gelieft te noemen.

MINISTER.

Voorſtellen? Ik begeerde alleen berichten uit oude ſtukken, om het nieuwe edict zekere vorm te geeven.

MOORLAND.

Het zyn juist deeze oude ſtukken, waaruit die voorſtellen geſprooten zyn.

MINISTER.

En welke zyn die voorſtellen?

MOORLAND. (*geeft hem een tamelyk dik boek papier over.*)

Ik heb met alle mogelyke kortheid...

MINISTER.

Ik geloof, gy ſpot, Heer Syndicus. Denkt gy, dat de Vorst zulk een foliant leezen zal?

MOORLAND.

Zeer zeker, want hy is een rechtvaardig Vorst.

MINISTER.

Ja, maar de rechtvaardigheid kan zeer wel beſtaan zonder die langwyligheid.

MOORLAND.

Als een Vorst het geluk zyner burgers voor een paar verveelende uuren koopen kan, dan koopt hy het waarlyk niet te duur.

MINISTER.

Ei, meent gy dat?

MOOR-

MOORLAND.

Ik zou zelf durven beweeren, dat geen bezigheid verveelen kan noch mag, die het geluk der burgeren ten doel heeft. Maar waarom zeg ik dit ook aan een Minister, die de verdienſten van zulk een arbeid zo wel weet te ſchatten.

MINISTER.

Ik wenschte ten minſten dat gy 'er een kort uittrekſel had bygevoegd.

MOORLAND.

Het reſultaat van dit voorſtel is het onderdaanig verzoek der burgery, om hen van de nieuwe belasting toch genadig te willen verſchoonen.

MINISTER.

Daar hebben wy het al! — En de reden daarvan?

MOORLAND.

Gebrek. Uw Excellentie weet toch hoe gering de binnenlandſche handel, en hoe groot het vertier der buitenlandſche goederen in deeze ſtad is. De Inlandſche Fabrieken worden weinig aangemoedigd; de Engelſche producten daarentegen verdringen de onze. Duizend bronnen ſtroomen het land uit, en ſlechts een klein beekjen vloeit 'er binnen. Wat de vlyt van den Ambachtsman beſpaart, wordt weder verſlonden door de drukkende belastingen op conſumptive middelen, op inkomſten en vermogen...

MINISTER.

Myn God! waartoe die klaagliederen?

MOORLAND.

Uwe Excellentie weet toch, dat terstond na de laatste vrede weder een nieuwe belasting, ter goedmaaking van de gedaane kosten van den oorlog, wierd ingevoerd. De belasting voor den oorlog tegen de Turken betaalen wy zedert de belegering van Weenen in de voorige eeuw. Nog een klein drukje, en de laatste droppel is uitgeput.

MINISTER.

Het doet my leed. — Maar de behoeften van den Staat — de wil van den Vorst. ..

MOORLAND.

Beiden moeten eenstemmig zyn. De burger weet welk een schok Europa thans beroert; maar hy weet ook tevens, dat hy een gelukkigen hoek der aarde bewoont, dien de Natuur en de wysheid van den Bestierder voor zulke schokken beveiligen. Hy weet dat de Vorst aan deezen oorlog alleen door eenige Regimenten, die in vreemde soldy staan, aandeel neemt, en dat 'er dus voor als nog geen zoo dringende nood is, die van de liefde der burgers het uiterste behoeft te vergen.

MINISTER.

'Er zyn sommige dingen, Myn heer, die men alleen in het Staatskabinet beoordeelen kan. Wat weet de burger van buitenlandsche verbindtenissen, die dikwils groote sommen kosten? In 't kort, mynheer! het bevel van den Vorst is onherroepelyk.

MOOR-

MOORLAND.

Dan heb ik toch myn plicht volbragt.

MINISTER.

Wat minder plicht, als ik u verzoeken mag, en wat meer genegenheid voor den Vorst.

MOORLAND.

Wie de kinderen goed doet, bemint ook den Vader.

MINISTER.

Gaa heen, en zoek uwe clienten wat meer gehoorzaamheid en onderwerping inteboezemen. Als gy den wil van het Hof bevordert, dan kunt gy ook op de gunst van den Vorst ſtaat maaken.

MOORLAND. (*met eene buiging.*)

Ik erken de gunst van den Vorst alleen aan de rechtvaardigheid jegens zyne burgers.

MINISTER.

Trotsch genoeg, Mynheer! maar ik waarſchouw u. Wy leeven in tyden, waarin het verwyderen van eenige onrustige woelgeesten mogelyk de noodzaakelykſte daad der gerechtigheid zou kunnen worden. (*Hy gaat heen.*)

ZESDE TOONEEL.

DE VOORIGEN, *zonder den* MINISTER.

MOORLAND, (*haalt de ſchouders op en zwygt.*)

KAMERJONKER.

Ha, ha, ha! Gy Heeren Geleerden verwerpt altyd het goede van een ding, om het kwaad gebruik dat men 'er van maaken kan Gy ſchimpt op de hovelingen, noemt ze onnutte ſchepſels, en met dat al wil ik wel wedden, dat een kamerjonker in uw omſtandigheid zich geheel anders zou gedragen hebben.

MOORLAND.

Daar twyffel ik niet aan.

KAMERJONKER.

Zo gaat het, als men aan het Hof een vreemdeling is. Beſchouw toch den ſchoorſteen eens in de Antichambre en de Pagode die daar op ſtaat. Het hof is het weldadige element, vanwaar de warmte uitgaat; maar wie deeze warmte wat digt by wil koomen, moet altyd knikkebollen even als de Pagode, en niemand in den weg ſtaan.

MOORLAND.

Gy vergeet, dat de burgers het hout aanbrengen, waardoor gy en uws gelyken knikkebollen kunnen.

KAMERJONKER.

Bravo! ha, ha, ha! (*hy neemt een ſnuifje.*) Hoe vaart Mevrouw, uw gemalin?

MOORLAND.

Zeer wel!

KAMERJONKER.

Zo hoor ik! Waarachtig buitengemeen wel!

MOORLAND.

Wat wilt gy daarmede zeggen?

KAMERJONKER.

Mejuffrouw uw zuster heeft eenige zomermaanden op het land doorgebragt?

MOORLAND.

Ja.

KAMERJONKER.

Kwaade tongen zyn haatelyke uitleggers.

MOORLAND.

Hoe zo?

KAMERJONKER.

Welnu, gy kent de waereld. Wat is natuurlyker dan dat een jong Zwitſersch meisje gaarne de landlucht geniet? Maar het natuurlyke gelooft men nooit. De praatjes van de ſtad vergelyk ik altyd met een vlesch champagne wyn. De beste naam, waar in men ſtaat, is niet meer dan de kurk, die plotsling in de lucht geworpen wordt.

MOORLAND.

Het is my onverſchillig, wat zekere lieden van my zeggen of denken.

KAMERJONKER.

Poch maar niet te veel op uw Stoïcynſche gevoelens. Een ſteen wordt zelf ten langen leſten door de regendroppelen uitgehoold. Geloof de waarſchouwing van een vriend: wat minder yver voor de burgery, en wat meer oplettendheid in uw eigen huis, anders gaat het nog met u als met Cato en Marcus Aurelius. Ha, ha, ha! (*Hy gaat alſpringende heen.*)

ZEVENDE TOONEEL.

DE VOORIGEN, *zonder den* KAMERJONKER.

MOORLAND.

Albrand! Wat is dat? — Ben ik dan reeds zodanig het ſprookje van de ſtad geworden, dat gekskappen my met hunne bellen om de ooren klinken?

ALBRAND.

O, die windbuil laat niemand ongemoeid.

MOORLAND.

Hy mag met my zo veel gekſcheeren als hy wil, maar voor den duivel, van myn vrouw en zuster moet hy afblyven, of ik breek hem den hals!

ALBRAND.

Lieve Moorland! hoe veele halzen zoudt gy dan wel moeten breeken, als....

MOORLAND.

Hoe? Wat? — Noem my dat kraaijengebroed, dat

dat altoos zo vrolyk heen en weer vliegt, en ſchreeuwt en tiert, waar het op een geſneuveld rheetje loert: Ik zal een voorbeeld ſtellen. Ik zal al die Hoog-adelyke ſaletdames, al waren ze ook met de Abyſſiniſche Monarchie vermaagſchapt....

ALBRAND.

Lieve Moorland! gy vergeet u....

MOORLAND.

Nooit, als men de eer van myne vrouw te na ſpreekt.

ALBRAND.

Gy bedenkt niet waar wy zyn.

MOORLAND.

En al waren wy in de kerk, ik zou den Prieſter van het altaar rukken, die myn Emilie lasterde!

ALBRAND.

De koelheid, waarmede de Minister u bejegende, heeft u in een kwaade luim gebragt.

ACTSTE TOONEEL.

DE VORIGEN. DE MINISTER. (*komt uit zyn Kabinet.*)

MINISTER.

Hier ſchynt wel een driftige woordenwiſſeling plaats te hebben?

ALBRAND.

De hemel bewaar my!

MINISTER.

Hebt gy my nog iets te zeggen, Heer Syndicus?

MOORLAND.

Niets, zyn Excellentie.

MINISTER.

Dan moet ik u verzoeken uw levendig temperament in myn huis wat te matigen.

MOORLAND. (*bedaard.*)

Ik heb ongelyk — ik verzoek vergifnis. — 'Er zyn zekere ogenblikken, waar de ſterker Natuur de welvoeglykheid verdringt.

MINISTER.

Waarſchynelyk hebt gy te huis bezigheden?

MOORLAND. (*gevoelig.*)

Den Grooten lastig te vallen was nooit myn gebrek.

MINISTER.

Men went zich ſomwylen in de ſteden allerlei kwaade hebbelykheden aan.

MOORLAND. (*nog gevoeliger.*)

Zekerlyk is de lucht der Antichambre voor de bewooneren der Alpen moeijelyk te verdraagen, zy worden ziek aan ligchaam en ziel.

MINISTER.

De lucht van den kerker geneest ze zomtyds.

MOORLAND.

Dat meenden de Oostenrykſche Landvoogden voor vier honderd jaaren ook. Uw onderdaanige dienaar. (*Hy gaat heen.*)

NEGENDE TOONEEL.

DE VOORIGEN *zonder* MOORLAND.

MINISTER.

Landvoogden? wat wil hy daarmede zeggen? wie waren die Landvoogden?

ALBRAND.

Een hatelyke toespeeling op de geschiedenis van het Zwitsersche verbond.

MINISTER.

Die schoolvos onderstelt, dat ieder man van de waereld de geschiedenis van zyn onbeschaafd volk moet bestudeerd hebben —— maar wat was hier toch te doen?

ALBRAND.

Uw Excellentie is niet in de beste luim, en ik zou niet gaarne olie in het vuur willen werpen. Hij is, of was ten minsten myn vriend...

MOORLAND.

Ik kan niet verdraagen, dat men myne vraagen zoekt te ontduiken. Wie is by u van meer aangeleegenheid, hy, of ik?

ALBRAND.

Uw Excellentie is myn weldoener, myn beschermer....

MINISTER.

Wel nu spreek dan.

ALBRAND.

Eigenlyk gaf een niets beteekenende ſcherts van den Heer Kamerjonker aanleiding tot het geſchil. Moorland ſchold op den gantſchen Adel, en noemde hen kraaijengebroed.

MINISTER.

Ja, de tong is altyd het wapen van den burger.

ALBRAND.

Toen ik hem vriendelyk waarſchouwde, om toch te bedenken waar wy waren; lachte hy, en verzekerde dat hy zelfs den Priester aan het altaar niet verſchoonen zou.

MINISTER.

De mensch is ryp. Nog een enkele rukwind, en hy valt af.

ALBRAND.

Myn ongelukkige vriend! (*Hy veegt een traan van zyn oog.*)

MINISTER.

Gy weent?

ALBRAND.

Zoo weende Brutus, toen hy zyn zoon ſtrafbaar vond.

MINISTER.

De vriendſchap moet voor de plicht wyken, Albrand, ik ſtel vertrouwen op u. Uwe ſchoone vaderlandſche gedachten liggen nog in myn portefeuille, de Vorst zal ze leezen en beloonen. Maak u intuſſchen op nieuw verdienſtelyk by den Staat en my.

Zet

Zet de Vriendſchap met Moorland in ſchyn voort, en houd een ſcherp oog op hem. Deel my ieder avond by het uitkleeden uwe aanmerkingen mede. Geen woord moet u ontlippen — Gy begrypt my wel. 'Er ligt my veel aangelegen om den man door en door te kennen. (*Hy gaat heen.*)

TIENDE TOONEEL.

ALBRAND. (*alleen.*)

Wel nu waarlyk, gij hebt den wolf wel over het ſchaap geſteld. Moorland loopt van zelf in den ſtrik, hy heeft my heden ſchoon in de hand gewerkt. Ik kon wel maaken, dat hy op ſtaande voet van zyn post ontzet wierd, maar dan gaat hy met Emilie ſchoot, en wat win ik daarbij?— Niet dan zyne verwydering van haar doet my genot of wraak aan dat ſpytig vrouwtje ſmaaken — maar wraak is ook genot.— Intusſchen moet ik toch die ſchets van vaderlandſche gedachten uit zyn handen zien te krygen, opdat niets tegen my getuigen kan. —— Dan moet men den burgerlyken euvelmoed zien optewekken, die komt dan natuurlyk op rekening van den Syndicus...

ELFDE TOONEEL.

PILZ en ALBRAND.

PILZ, (*aan de deur.*)

Pst, Heer Secretaris.

ALBRAND.

Ha, ha! Pilz, waart gij het, wat brengt gij voor goeds?

PILZ.

Zyn wy alleen?

ALBRAND.

Gantsch alleen.

PILZ.

Ik heb een ontdekking gedaan.

ALBRAND.

Laat hooren!

PILZ.

Daar ik deezen nacht, overeenkomstig myn plicht, op straat staa te loeren, zie ik een vrouw stilletjes over de plaats van het slot sluipen, deftig gekleed, met een meyd achter haar, die een bundeltje onder den arm droeg. Zy kykt een paarmaal verlegen om. Ik denk, wie duivel zou dat toch zyn? Zoo als zy digt by de bronplaats komt, blyft zy staan en hoest driemaal achter een. Kort daarop gaat de deur van N. 312. open — — en de onbekende Dame sluipt 'er stilletjes binnen. Uit eene losslyke nieuwsgierigheid wandel ik op de plaats nog een uurtje heen en weder; op het laatst begon het my reeds

reeds tamelyk te verveelen, toen eenklaps de deur weder open ging, en dat zelfde vrouwtje van een Heer affcheid nam, en beloofde heden avond weder te komen; daarop trippelde zy ſchielyk voort, en ik ſluipte haar zachtjes achter na tot aan haar wooning. Wie denkt gy nu wel dat het geweest is?

ALBRAND.

Het een of ander geriefelyk meisje.

PILZ.

Mevrouw Moorland.

ALBRAND.

Zyt gy dol?

PILZ.

Niets minder dan dat. Ik mag vier weeken op water en brood zitten, als het niet waar is. Zy deed de tuindeur open. Toen zy in het duister het ſleutelgat niet ſchielyk genoeg vinden kon en zy haar ſluijer opſloeg, nam ik dit ogenblik waar om het licht van myn dievenlantaarentje haar net in 't gezicht te laaten vallen. Toen zag ik duidelyk....

ALBRAND.

Wie heeft zy dan toch bezocht?

PILZ.

Dat wist ik zelf nog niet, ik liet terſtond den Wykmeester haalen. Het huis behoort een oud besje toe; boven op den zolder woont zekere Capitein Elfeld, daar zag ik ook het licht heen en weer

weer flikkeren, die heeft haar ook de deur opengedaan, haar den trap af en uit geleid....

ALBRAND.

Het is onmogelyk.

PILZ.

Wel 'er is geen ander mansperſoon in huis.

ALBRAND.

Kent gy dien Capitein?

PILZ.

Neen, maar, zo ik hoor, moet het een arme duivel zyn.

ALBRAND.

Jongen, weet gy wel zeker dat het zo is?

PILZ.

Gy moogt my vry tot den jongſten dag opſtoppers geeven, als mevrouw Moorland niet den voorleeden nacht den Capitein Elfeld bezocht heeft.

ALBRAND.

Maar, voor den duivel, wat had zy daar toch te doen?

PILZ.

Ja, dat weet ik niet.

ALBRAND.

En heden avond, zegt gy, zal zy wederkomen?

PILZ.

Nog heden avond.

ALBRAND, (*in zich zelven mompelende.*)

Hm! — — ik kan toch niet denken dat 'er iets on-

onbetamelyks — maar enfin, dat is even veel — het heeft toch de ſchyn — en is in beide gevallen altoos goed — hem kan het tot een overeilende daad vervoeren — of haar door vrees doen tam worden — ja ja, — het is wel een heerlyk, een onwaardeerbaar toeval! (*tegen Pilz.*) En deeze Capitein Elfeld, zegt gy, is arm?

PILZ.

Zo als de Wykmeester zegt.

ALBRAND.

Zeer arm?

PILZ.

Hy heeft zelf het lieve brood niet.

ALBRAND.

Des te beter.

PILZ.

Hebt gy hem dan niet gezien? Hy moet reeds zedert verſcheiden weeken by zyn Excellentie om een penſioen geloopen hebben.

ALBRAND.

Ha, is het die? — voortreflyk, breng my by hem!

PILZ.

Nu op het oogenblik?

ALBRAND.

Terſtond.

PILZ.

Wy hebben niet ver te gaan. No. 312. op de plaats van het ſlot. (*Zy gaan heen.*)

TWAALF.

TWAALFDE TOONEEL.

DE VROUW VAN ELFELD. (*In een wit negligée gekleed, zich rondsom bekykende.*)

Het is te fyn, te kostbaar voor myn tegenwoordigen toeſtand —— die lieve goede Mevrouw. — Nu ik weder eenmaal op de been ben, en zo wat aangekleed, nu verbeeld ik my zelve dat ik weder volkomen gezond ben. Nog een weinig kleur, en niemand zou my aanzien dat ik voor tien dagen op den rand van het graf ſtond —— Myne handen zyn ook weder toegenomen, maar nog meer myne krachten, ik kan nu weder gaan en ſtaan, heb geen ſtokje meer nodig, en behoef my aan den muur niet meer vasttehouden. —— Dank myne weldoenſter, dank de liefde van mynen Karel! — komt hy dan niet? (*zy kykt door het vengſter*) ik heb my toch alleen voor hem zo opgeſchikt, hy zal recht in zyn ſchik zyn — 'Er zal hier of daar nog wel wat ſcheef zitten (*zy haalt een gebrooken zakſpiegeltje voor den dag.*) Ik was voorheen gewoon my voor een ſierlyker toilet te kleeden! —— Foei! dat moet u geen zucht koſten! ik heb immers myn Karel nog! hy is wel kreupel, maar zyn hart ſlaat nog warm voor my, en myne handen kunnen hem de kost geeven. — Toen men hem zwemmend in zyn bloed van het ſlag-

veld

veld bragt — toen gy zinloos naast hem neder-zeeg — had gy toen wel een anderen wensch, een ander gebed, dan het behoud van zyn leven? Wel nu, hy leeft! hy leeft en ik ben gelukkig!

DERTIENDE TOONEEL.

DE VOORIGEN, Capitein ELFELD.

Vrouw van ELFELD, (*hem te gemoet gaande.*)

Komt gy eindelyk, Heve Karel?

ELFELD, (*wiens zwaarmoedigheid in vrolykheid overgaat.*)

Ik zou u waarlyk haast niet kennen.

Vrouw van ELFELD.

Staa ik u dan zo niet aan?

ELFELD, (*haar omhelzende.*)

Verstaat gy myn andwoord?

Vrouw van ELFELD.

Myn hart is uw tolk.

ELFELD.

Maar hebt gy u niet te vroeg op de been begeeven?

Vrouw van ELFELD.

Ik ben volkomen gezond.

ELFELD.

Gy ziet 'er nog zo bleek uit.

Vrouw van ELFELD.

Ik heb lust om van daag een wandelingje te doen, de friſche lucht zal my wel weer opkleuren.

ELFELD.

Ja maar een inſtorting kon u het leven kosten.

Vrouw van ELFELD.

Neen, myn lieve Karel, gy raakt my nog niet kwyt.

ELFELD.

Ach, wat was ik zonder u!

Vrouw van ELFELD.

Hebt gy den Minister nog niet geſproken?

ELFELD.

Ja!

Vrouw van ELFELD.

Hebt gy? — wel nu?

ELFELD.

Ach!

Vrouw van ELFELD.

Nu ſpreek toch! waarvoor ben ik anders uw vrouw? Ik heb een recht van deel te neemen in uw ſmart.

ELFELD.

Goede vrouw, daar loone u God voor!

Vrouw van ELFELD.

Hy dáár! Gy hier.

ELFELD.

Waardoor?

Vrouw

Vrouw van ELFELD.

Door liefde!

ELFELD, (*haar met aandoening by de hand vattende.*)

Gy verſtaat de kunst, om eenen kreupelen zelfs benydenswaardig te maaken.

VEERTIENDE TOONEEL.

ALBRAND, DE VORIGEN.

ALBRAND, (*zo als hy binnenkomt.*)

Ben ik hier te recht?

ELFELD.

Wien zoekt gy, mynheer?

ALBRAND.

Den Capitein Elfeld.

ELFELD.

Die ben ik.

ALBRAND, (*ontſteld, zo als hy de vrouw van Elfeld ziet.*)

En deeze Dame?

ELFELD.

Myn vrouw.

ALBRAND.

Dus gehuuwd?

ELFELD.

Dat ſchynt u te verwonderen, mynheer? mag ik wel vraagen met wien ik de eer heb te ſpreeken?

ALBRAND.

Daar de naam van een vriend niets ter zaake doet, zo bid ik om verlof den mynen te mogen verzwygen.

ELFELD.

Zonderling! bekende vrienden verlaaten my, en onbekende zoeken my op.

ALBRAND.

Uw noodlot is hard. Ik ben in staat het te verzachten, Ik heb een witte voet by den Minister.

ELFELD.

Gy zult dankbaare harten aan u verplichten.

ALBRAND.

Ik beloof u een rykelyk pensioen, als...

ELFELD.

Dit *als* schynt zekere voorwaarde aanteduiden. Ben ik in staat die na te komen?

ALBRAND.

Ik eisch vertrouwen en stilzwijgendheid.

ELFELD.

Dat is niet te veel voor een bedelaar die zyn eer redt.

ALBRAND.

Gy krygt dikwils bezoeken van Mevrouw Moorland.

ELFELD.

Van Mevrouw Moorland?

Vrouw

Vrouw van ELFELD.

Van Mevrouw Moorland?

ALBRAND.

Zou ik my dan vergisſen?

Vrouw van ELFELD.

Heet die dame, die ons met weldaaden overlaadt, Mevrouw Moorland?

ALBRAND.

Hoe? kent gy haar niet?

ELFELD.

Wy kennen tot nog toe alleen haar edel hart.

ALBRAND.

Ik weet toch, dat zy dikwils tegen middennacht...

Vrouw van ELFELD.

Ja, dat deed zy! Zy was myne reddende engel uit een doodelyke ziekte.

ALBRAND.

En noemde zy nooit haar naam?

ELFELD.

Nooit.

ALBRAND.

Daaraan erken ik haar, zy is een minzaame, voortreflyke vrouw.

Vrouw van ELFELD.

Ja, dat is zy wel!

ELFELD.

Ja, dat is zy!

ALBRAND.

Ook den aanſtaanden nacht beloofde zy...

Vrouw van ELFELD.

Ja, zy zal weder komen.

ELFELD.

En de vruchten van haare weldaadigheid genieten.

ALBRAND.

Gy zoudt deeze dame eenen dienst kunnen doen.

ELFELD.

Gaarne, al was het met myn bloed.

ALBRAND.

In vertrouwen: ik ben zo gelukkig van door haar bemind te worden.

Vrouw van ELFELD.

Is zy nog ongehuuwd?

ALBRAND.

Zy is gehuuwd, maar ongelukkig...

Vrouw van ELFELD.

Zulk een vrouw houdt zelf in het ongeluk haar plicht heilig.

ALBRAND.

Dat is ook juist zo. Zy gaat deswegens nog van menige vooroordeelen zwanger.

ELFELD.

Vooroordeelen, mynheer?

ALBRAND.

Die met den tyd wel zullen ſlyten, het komt mogelyk alleen op u aan...

EL-

ELFELD.

Hoe, wat meent gy?

ALBRAND.

Als gy my vergunnen wilde aan deeze byeenkomsten des nachts by u deel te neemen — uw wooning is zo afgelegen en eenzaam — als ik hier alleen met haar blyven mogt — of dat gy zelf mogelyk door verſtandige overredingen zekere kinderachtige zwaarigheden zoudt willen helpen uit den weg ruimen....

ELFELD, (*beevend van verontwaardiging.*)

Armoede! Armoede! wie durft nog ſtaande houden dat gy den mensch geen vernederingen doet ondergaan!

Vrouw van ELFELD, (*valt op een ſtoel neder.*)

Neen, dat is te veel.

ALBRAND.

Ik wil niet hoopen, dat gy my kwalyk verſtaat. Wegens het penſioen geef ik u myn woord, nog opmorgen zal u het nodige deswegens bezorgd worden. Maar ik ſtel myne dankbaarheid zulke naauwe paalen niet. (*Hy haalt een geldbeurs voor den dag.*) Deeze kleinigheid kan u doen zien...

ELFELD, (*woedend.*)

Mynheer! ik ken u niet, maar als gy niet op het ogenblik de deur uit gaat, zult gy ondervinden dat een eerlyk kreupel man nog krachten genoeg heeft, om een ſchurk uit het vengſter te werpen.

ALBRAND.

Durft gy my dat te zeggen?

ELFELD.

Ja, u, zelfs al ſtond gy op den hoogſten trap van den troon. Weg, zeg ik, of ik maak gebruik van de rechten van myn huis.

ALBRAND.

Het is zeer wel, Heer Capitein! Het penſioen hebt gy door uw zotheid verbeurd. En wat'er daarenboven nog uit ontſtaan mag, zult gy u zelven te wyten hebben. (*Hy gaat heen.*)

VYFTIENDE TOONEEL.

DE VOORIGEN, zonder ALBRAND.

ELFELD.

Schurk, my woudt gy tot uw koppelaar huuren, my?

Vrouw van ELFELD.

Wie of die booswicht toch zyn mag?

ELFELD.

Zekerlyk de een of ander hoveling, die ons naar zyn eigen hart beöordeelt.

Vrouw van ELFELD.

Wy moeten die goede vrouw dat maar niet zeggen.

ELFELD.

Gy hebt gelyk, de onſchuld wordt ſchuuw, als zy

zy denkt dat zy beſpied wordt; maar ik zal haar toch niet weer alleen naar huis laaten gaan.

Vrouw van ELFELD, (*ſtaat op, en ſlaat haar arm om hem.*)

Karel, wy hebben deezen middag niet meer dan een ſchotel aardappelen, maar wy hebben met dat al een geruster geweten dan hy.

ELFELD, (*haar tegen zyn hart drukkende.*)

Onze harten zyn zuiver.

Vrouw van ELFELD.

Hy wilde de armoede onteeren.

ELFELD.

Om der menschheid wille behoedde de hemel jeder booswicht voor armoede! (*Het Gordyn valt.*)

Einde van het Tweede Bedryf.

DERDE BEDRYF.

De Audientiekamer van den Minister.

EERSTE TOONEEL.

(*Pronk zit en leest. Albrand komt driftig binnen.*)

ALBRAND.

Is de Minister te huis?

PRONK.

Ja.

ALBRAND.

Ik moet hem noodzakelyk ſpreeken.

PRONK.

Dat zal niet gemaklyk gaan.

ALBRAND.

Waarom niet?

PRONK.

Hy ſpeelt.

ALBRAND.

Des te beter! Heeft hy verloren?

PRONK.

Ik geloof van ja.

ALBRAND.

Des te beter!

PRONK.

Des te erger!...

AL-

ALBRAND.

Luister hem in 't oor...

PRONK.

Hy zal my antwoorden: loop naar den duivel!

ALBRAND.

De zaak is van zeer veel gewicht.

PRONK.

Ja, by het hof is zo veel des morgens gewichtig, dat des avonds mede onder de kaarten gemengd wordt.

ALBRAND.

Ik moet volstrekt...

PRONK.

Gy zult uw eigen zaak verbrodden.

ALBRAND.

Des te beter!

PRONK.

Nu voor uw rekening. (*Hy gaat heen.*)

TWEEDE TOONEEL.

ALBRAND, (*alleen.*)

Heeft hy ve.loren, dan is hy in een kwaade luim, ongeduldig, de oogen aan de speeltafel, de ooren hier; onderzoekt niet lang, zegt *Fiat*! en ik zegevier — wees wel getroost Albrand! het geluk wenkt u toe, het geval lacht u aan! Dat ik daar nu zo juist dien Pilz moest ontmoeten, dat ik juist van hem

hem moest verneemen, in welken ſtaat de Capitein zich bevind. —— De eene omſtandigheid helpt hier de andere, alles wordt zo waarſchynlyk...

DERDE TOONEEL.

ALBRAND, PRONK, terſtond daarop de MINISTER.

PRONK.

Hy komt.

ALBRAND.

In welk een luim is hy?

PRONK.

In zulk een kwaade luim, dat ik geen lust heb de audientie bytewoonen. (*Hy gaat door de middendeur heen.*)

ALBRAND.

Ja, gaa maar, myn vriend, gy zoudt 'er toch maar overſchieten.

MINISTER, (*knorrig.*)

Wel nu, wat is 'er?

ALBRAND.

Een droevige ontdekking.

MINISTER.

Schielyk.

ALBRAND.

Moorland is een verraader.

MI-

MINISTER.

Zyn 'er nieuwe bewyzen tegen hem?

ALBRAND.

Helaas maar zeer sprekende bewyzen. Hy houdt verdachten omgang.

MINISTER.

Met wien?

ALBRAND.

Daar is zekere Capitein Elfeld...

MINISTER.

Ja, ik ken die knaap.

ALBRAND.

Samenkomsten by den nacht.

MINISTER.

Waar?

ALBRAND.

By den Capitein.

MINISTER.

Zyt gy uw zaak wel zeker?

ALBRAND.

Moorland sluipt tegen middennacht in het huis van een mensch, dien hy by dag voorgeeft niet te kennen.

MINISTER.

Dat baart zekerlyk veel vermoeden, maar wat is 'er in te doen?

AL-

ALBRAND.

Ik zou onder verbetering van begrip zyn, dat, zo men den Syndicus op heeter daad betrapte...

MINISTER.

Dat men hem dan tusschen vier muuren moest sluiten.

ALBRAND.

En zyn papieren verzegelen...

MINISTER.

En dan maar kort en bondig zyn proces opmaaken.

ALBRAND.

Als uw Excellentie my deezen last gelieft optedragen...

MINISTER.

Zeer gaarne — maar als 'er eens in zyne papieren niets tot zyn lasten te vinden was? de Vorst wil altoos dat men met omzichtigheid en toegeevendheid te werk gaa.

ALBRAND.

De zaak is buiten allen twyfel.

MINISTER.

Welaan!

ALBRAND.

Mag ik om een schriftelyke order vraagen...

MINISTER. (*ongeduldig.*)

Nu zo op het ogenblik?

ALBRAND.

Als uw Excellentie anders maar den bediende der Po-

Policie, die in de Antichambre ſtaat te wachten, geliefde te beveelen.

MINISTER.

Waar is hy?

ALBRAND, (*opent de deur.*)

Pilz!

VIERDE TOONEEL.

PILZ, DE VOORIGEN.

MINISTER.

Ik heb myn Secretaris zekeren last opgedragen, volg zyn beveelen!

PILZ, (*buigt zich zeer nederig.*)

MINISTER.

Kan ik nu heen gaan?

ALBRAND.

Als uw Excellentie verder niets anders te beveelen heeft?

MINISTER.

Ik kan my niets herinneren. Nu, vaarwel, gaa ſpoedig doch tevens met bedachtzaamheid te werk. Morgen vroeg wacht ik uw rapport. (*Hy gaat heen.*)

ALBRAND, (*zyne handen wryvende.*)

Dat gaat voortreflyk. (*Tegen Pilz.*) Kom met my op myn kamer, daar zult gy uwe inſtructie ontfangen. Maar neen, zoek eerst den kamerjonker op; hy

hy moet op het ogenblik by my komen. 'Er zyn orders van zyn Excellentie, van zyn Doorluchtigheid, loop schielyk heen. (*Pilz loopt heen.*) Voortreflyke inval! De Kamerjonker moet de papieren verzegelen. Aan zyn ontwerp van vaderlandsche gedachten ligt my alles — alles gelegen. ——

(*Hy gaat heen.*)

VYFDE TOONEEL.

Een kamer in 't huis van Moorland.

JENNY, SMITH.

JENNY, (*met zeker vrouwlyk handwerk bezig, waarvan zy flechts nu en dan ter ſtaik opziet.*)

SMITH, (*ſtaat tegen haar over, achter een ſtoel op welken hy leunt, en gluurt haar aan. Tuſſchenpoozing.*)

JENNY.

Myn broeder laat ons heden zeer lang wachten met het eeten.

SMITH.

Dat u de tyd lang valt, is myn ſchuld.

JENNY.

Hoe zo?

SMITH.

Ik weet niet te praaten.

JEN.

JENNY.

Integendeel. Aan tafel heb ik dikwils uwe begaafdheid in de converſatie bewonderd.

SMITH.

Ik moest liever dáár zwygen en hier ſpreeken.

JENNY.

Het is zeer natuurlyk, dat by een meisje de ſtof tot onderhoud zo menigvuldig niet is.

SMITH.

Ja, maar zo veel te belangryker.

JENNY.

Men moet in de geheimen van het journaal der mode ingewyd zyn.

SMITH.

Wat ik met u praaten kan, blyft altyd mode.

JENNY. (*verlegen. Na eene tuſſchenpoozing.*)

Zyt gy reeds lang uit uw Vaderland geweest?

SMITH.

O Ja!

JENNY.

En gevoelt gy dan geen zucht naar uw Vaderland, zo als wy Zwitzers?

SMITH.

O ja, ſomwylen.

JENNY.

Waarom gaat gy 'er dan niet heen? Een man als gy, kan overal door de waereld komen.

SMITH.

Wilt gy van my ontslagen zyn?

JENNY.

Foei! de hemel bewaar my!

SMITH.

Ik wou niet gaarne alleen in myn Vaderland terug keeren.

JENNY.

Welnu, trouw dan.

SMITH.

Dat wil ik ook doen.

JENNY.

Ik zou het u niet aanraaden.

SMITH.

En dat waarom niet?

JENNY.

Als gy denkt, dat alle huwelyken zo gelukkig zyn als dat van myn broeder, dan vergist gy u merkelyk.

SMITH.

Neen, dat geloof ik juist niet.

JENNY.

De meesten zyn ongelukkig.

SMITH.

Dat geloof ik toch ook niet.

JENNY.

Ik heb dat honderdmaal gezien. Een paar jonge lieden worden op elkander verliefd, denken dat zy zonder elkander niet kunnen leeven; komt 'er dan een

een gierige vader of kwaadaartige voogd in den weg, dan weenen en zuchten zy zo lang, totdat zy den ouden overhaalen, om zyn toeſtemming te geeven. Nu ſtaan zy op de tinne van den tempel des geluks, zien alle ryken der waereld onder hunne voeten liggen, wandelen de eerſte weeken der wellust, gelyk de nachtwandelaar op de daken, in begoocheling rond; eensklaps ruischt de tyd voorby, roept hen by hunne naamen; zy verſchrikken, ontwaaken, en ſtorten neder.

SMITH.

Dat is vernuftig, maar niet overeenkomſtig de waarheid geſchetst.

JENNY.

Daar liggen zy dan in den poel der verveelendheid, en zien elkanderen droevig aan. Zyn het goede, edele menſchen, welnu, dan verdraagen zy elkanderen wederkeerig, en de lieve gewoonte komt hen te hulp. Ieder wandelt zyn ſteenachtigen weg, en is blyde dat 'er ten minſten geen doornen tuſſchen de ſteenen groeijen.

SMITH.

Maar als nu Achting de moeder der Liefde was?

JENNY.

Op zyn best een ſtiefmoeder....

SMITH.

Wie over de Liefde kan redeneeren, heeft zekerlyk nooit bemind.

JENNY.

En is te benyden.

SMITH.

Neen! te betreuren.

JENNY.

Een onbekend geluk heeft geen aantreklykheid.

SMITH.

Een valſche zinſpreuk. Denkt gy dan dat de menſchen in de Loodmynen van Newcaſtel of Derby nooit naar het gezicht van de zon verlangen?

JENNY.

Gy hebt hooge begrippen van de liefde.

SMITH.

En hooger nog van het huwelyk. (*Hy ſchuift met zyn ſtoel een weinig nader, doch zonder voor het overige van houding te veranderen.*) De Liefde knoopt twee wezens aan elkanderen, het huwelyk ſchept uit beiden één; de Liefde drinkt haaren vreugde beker op eenmaal uit; het huwelyk ſlurpt hem dropsgewyze in, en ledigt hem ſlechts aan den rand van het graf. De Liefde is een ſnuigende rups, tot dat zy zich eindelyk in het huwelyk inſpint, en dan als vlinder een zuiverer voedſel uit den geur der bloemen zuigt. De jaaren vloeijen heen, een goede vrouw wordt nooit oud; winter en zomer wisſelen elkanderen af, huwelyksliefde blyft altyd warm. De kusch van een kuiſche vrouw is het teeken, waarmede de Natuur haaren zegen ſpreekt. Stormen

ruis-

ruisschen voorby, waar Liefde huisvest; in den arm eener deugdzaame gade wordt ieder hartzeer slechts half gevoeld, ieder vermaak dubbel genoten.

JENNY.

Gy geraakt in vuur.

SMITH. (*andermaal nog wat nader schuivende.*) Wee den man, die by vrouwelyke schoonheid en deugd koel blyft! Wie zou met hem uit een beker willen drinken? Wee den man, die zich aan een goede vrouw gewent als aan zyn slaaprok, die zonder dank aanneemt wat hy dagelyks ontfangt, en dan eerst gevoel voor huisselyk geluk heeft, als het voorby is. Schud voor anderen uwe kroonen vry af, als sneeuwvlokken, onbestendig Fortuin! Laat voor my slechts het eenvoudige kransje der Liefde bloeijen! (*Hy schuift al weder wat nader.*) Vind ik, wat ik zedert jaaren zocht, het ideaal myner wenschen en hoopen, goeden nacht dan, gy kleine dwingelanden der ziele, eergierigheid, roemzucht en wysbegeerte! In myn hart is alleen plaats voor de liefde! Stil en vreedzaam genot van het huisselyk geluk, gemeenschaplyke vorming van den geest, vermaaken die de Natuur ons aanbiedt, een onbesmette landlucht, te verre voor den laster, te gering voor den nyd; bedaarde werkzaamheid met de stille liefde der eenzaamheid vermaagschapt....

JENNY. (*die alle oogenblikken de draad breekt.*) Onze schoonste droomen worden zelden vervuld.

SMITH. (*zyn ſtoel tot zeer digt by haar ſchuivende.*)

Dat ik minne is geen droom, maar dat ik my vleije wedermin te winnen, is mogelyk een ſtoutmoedige harsſenſchim. Voor de eerſtemaal gevoel ik myn geluk afhanglyk van de genegenheid van een ander, en beef voor de eerſte maal. Woorden zyn armzalige tolken, dit beeven ſtrekt ten borge voor de waarheid van het geen ik gevoel!

JENNY.

Smith, wat deert u?

SMITH. (*vat haar hand.*)

Als een man, die het hartelyk meent — niet ſpreeken kan — als zyn ſtem beeft — daar de traanen uit zyne oogen dringen — dan is dat waare liefde. —

JENNY.

Myn God! Smith....

SMITH.

Het ogenblik is daar — dat het geluk myns levens beſlist — een eerlyk man ſmeekt om uw hand — een vuurig minnaar ſmeekt om uw hart...

JENNY.

De ontroering, waarin ik u zie, laat my aan de waarheid van uw gevoel niet twyfelen — maar...

SMITH.

Ik ben zekerlyk ſlechts van geringe afkomst.....

JENNY.

Foei! dat was het niet, wat ik zeggen wilde.

SMITH.

SMITH.

Ik bezit niet veel, maar echter genoeg.

JENNY.

Ik was ook nooit van gedachten, myn hart te verkoopen.

SMITH.

Zo zy het dan de prys eener edele liefde!

JENNY.

Laat my tyd, lieve Smith.

SMITH.

Ik dank u. (*Hy kuscht met verrukking haar hand.*) Wat kan een getrouw hart aangenaamer zyn, dan de verzekering, dat men het beproeven wil?

ZESDE TOONEEL.

DE VOORIGEN. MOORLAND. *en* EMILIE.

EMILIE. (*aan de hand van haaren echtgenoot binnenkomende.*)

Daar is hy eindelyk, maar somber.

JENNY.

Wat deert u, broeder?

MOORLAND.

Niets. —— Verdrietelyke bezigheden....

EMILIE.

Anders waart gy ten minsten by het eeten altyd vrolyk...

MOORLAND.

Het zal wel overgaan.

EMILIE.

Wy hebben u deezen middag zo ſmartelyk gewacht, anders pleegt gy nog wel iemand te zenden, als gy buitens huis eeten moest.

MOORLAND.

Vergeef my, ik vergat...

JENNY.

Dat had gy althans van daag het minst moeten vergeeten. Gy had zelf heden niet moeten uitblyven.

MOORLAND.

De Minister....

JENNY.

Wat Minister! De Minister kan u op zyn best een titel van Hofraad bezorgen, maar Emilie alleen kan u tot vader maaken. Ik dacht, wy zouden deezen middag een vrolyk feest vieren; ik wilde ook eens een half glas wyn drinken, en u hoopte ik in een halve roes te zien.

MOORLAND. (*de hand voor zyn voorhoofd houdende.*)

Het komt my in de daad ook zo voor, als of ik in een roes ben.

JENNY.

Waar hebt gy toch den gantſchen namiddag rondgezworven?

MOORLAND.

Buiten de poort — gewandeld...

JENNY.

Eerst klaagt ge over bezigheden, en dan gaat ge wandelen?

MOOR-

MOORLAND.

Vergeef my, ik weet zelf niet wat ik zeg.

JENNY. (*zachtjes tegen Smith.*)

Een donkere schaduwe in het tafereel des huwelyks!

SMITH.

Wat zou licht beteekenen zonder schaduw?

EMILIE. (*tederlyk.*)

Komt het u dan nu gelegen, manlief? Het eeten staat reeds op tafel.

MOORLAND.

Ja terstond — ik ben gereed.

ZEVENDE TOONEEL.

DE VORIGEN. ALBRAND.

ALBRAND.

Vergeef my, dat ik maar ongemeld — een gewigtige bezigheid, lieve Moorland, voert my tot u.

JENNY. (*verdrietig.*)

Al weder bezigheden?

MOORLAND.

Loopt maar vooruit kinderen, en gaat maar aan tafel, wy zullen zo terstond volgen.

EMILIE.

Maar, lieve man, wy hebben een gerecht, daar gy zo veel van houdt, en zonder u smaakt het niet.

MOORLAND. (*met een gedwongen tederheid.*)
Gaa maar heen, lieve Emilie, binnen weinig minuuten ben ik weder by u.

EMILIE. (*langzaam heengaande, half voor zich zelven.*)
Het is niet, zo als het zyn moest.

JENNY. (*haar met Smith volgende,*)
Smith! Smith! Als ook dit voorbeeld niet op u werkt...

SMITH.
Geen voorbaarig oordeel, lieve Mifs. (*Zy gaan allen drie heen.*)

AGTSTE TOONEEL.

ALBRAND. *en* MOORLAND.

MOORLAND.
Welnu Albrand, gy ziet 'er zo ontſteld uit.

ALBRAND.
Dat ben ik ook.

MOORLAND.
Nieuwe rampen voor my?

ALBRAND.
Helaas!

MOORLAND.
Spreek maar voor de vuist weg.

ALBRAND.
Ik gevoel voor de eerſtemaal, dat de vriendſchap ook zwaare plichten oplegt.

MOOR-

MOORLAND.

Waarheid is de eerſte.

ALBRAND.

En heiligſte. Ik vervul die met traanen in de oogen. Vriend, wees een man! Een harde ſlag treft u! het hardſte nog, omdat die van een beminde hand komt.

MOORLAND.

Van myn vrouw?

ALBRAND.

Zy is deezen naam niet waardig.

MOORLAND.

Bewyzen!

ALBRAND.

Zy houdt in den nacht byeenkomſten met den Vorſt.

MOORLAND.

Dat is niet waar!

ALBRAND.

Wie heeft ooit hartelyker aan haar deugd geloofd, dan ik? Wie heeft haar oprechter verdedigd dan ik? Myn hart yſt, dat ik deeze vrouw ſtrafbaar jegens zulk een man moet vinden — maar....

MOORLAND.

Het is niet waar!

ALBRAND.

Zo ſprak ik ook, zo lang 'er nog een ſchaduw van mogelykheid overig bleef. Doch toen men ieder twyfeling door wezenlyk gebeurde zaaken wederlegde.

MOORLAND, (*driftig met de voet ſtampende.*)
Het is niet waar! Gaa met my by haar, terſtond op het ogenblik.

ALBRAND.
Wilt gy zelf u van de middelen berooven, om de waarheid te doorgronden? De traanen van Emilie zyn geen bewyzen.

MOORLAND.
En welke hebt gy dan?

ALBRAND.
Emilie gaat ſedert eenigen tyd tegen middennacht uit uw huis...

MOORLAND. (*vat hem driftig by den arm.*)
Albrand!

ALBRAND. (*gaat bedaard voort.*)
Sluipt, zonder iemand by haar, over de plaats van het ſlot....

MOORLAND. (*vat hem met beide handen aan, en ziet hem ſterk in 't gezicht.*)
Verder....

ALBRAND.
Sluipt in het huis van een koppelaarſter....

MOORLAND. (*met een geſtikte ſtem.*)
Verder...

ALBRAND.
En vindt daar den Vorst.

MOORLAND. (*pakt hem woedend by de borst.*)
Mensch! gy liegt!

ALBRAND.

Gy zyt in een toeſtand, waarin men een vriend alles vergeeft.

MOORLAND.

Bewyzen!

ALBRAND.

Wilt gy uwe oogen vertrouwen?

MOORLAND.

Ja alleen myn eigen oogen!

ALBRAND.

Goed, ik blyf by u tot middennacht, wy gaan ſamen.

MOORLAND.

Ik houd u by uw woord.

ALBRAND.

Maar zonder wapenen.

MOORLAND.

Hoe laat is het?

ALBRAND.

Negen uuren.

MOORLAND.

Te vroeg, te vroeg!

ALBRAND.

Wees zo lang bedaard! Het verzuimde ogenblik keert nooit weder. Het loochenen van Emilie zou toch den argwaan niet van uw hart wentelen, en gy moet een pynelyk leven aan de zyde van een vrouw

vrouw doorbrengen, wier onſchuld gy wenſchen zoudt, en wier misdaad gy duchten moet.

MOORLAND.

Ik ben bedaard.

ALBRAND.

Het zou het beste zyn, dat gy haar voor middennacht niet weder zaagt. Als Emilie vermoeden vat, dan gaat zy niet.

MOORLAND.

Ja, zy zal niet gaan.

ALBRAND.

Zy zal wel.

MOORLAND.

Ik vermoord hem, die haar laſtert.

ALBRAND.

Als Emilie onſchuldig is.

MOORLAND.

Zy is onſchuldig.

ALBRAND.

Zy was het voorheen.

MOORLAND.

Kom by haar, zie haar in 't gezicht, en ſchaam u!

ALBRAND.

Lavater kan hier niets beſliſſen.

MOORLAND.

Zy is zwanger...

ALBRAND.

Des te ſlechter.

MOOR-

MOORLAND.

Noem my den lasteraar.

ALBRAND.

Stil, ik hoor ie nand komen. Om 's hemels wil, verraad u toch niet.

NEGENDE TOONEEL.

DE VOORIGEN. EMILIE.

EMILIE.

Lieve man, wy hebben u den gantschen dag moeten missen, de avond moest voor ons zyn. Wy kunnen zonder u niet eeten; ons smaakt geen enkele beete; my althands in 't geheel niet. — Zyn uwe bezigheden nog niet afgeloopen? — Heer Secretaris gelieft gy met ons te soupeeren?

ALBRAND.

Ik bid u my te verontschuldigen.

EMILIE. (*op een zachten en vriendelyken toon.*) Als gy onzen kleinen familiekring niet verkiest te verwyderen, maak hem dan ten minsten niet enger.

ALBRAND.

Het is tegen myn wil.

EMILIE.

En wat zyn dat toch voor bezigheden, die mynen goeden Moorland zyne anders zo zachte vrolykheid beneemen? —— Myn God, met welk een gezicht staart

ſtaart gy my aan! —— lieve man, mag ik niet weeten wat u drukt?

MOORLAND.

Wilt gy het weeten?

ALBRAND.

Een onaangenaam voorval in zyn beroep. Niets anders.

EMILIE.

Zo ik niet raaden noch helpen kan, dan is liefderyke deelneeming toch nooit onwelkom.

MOORLAND.

Neemt gy deel aan my?

EMILIE.

Welk een vraag....

MOORLAND.

Gy ziet my zo minzaam aan.

EMILIE.

En gy my zo woest.

MOORLAND.

Gy had dat niet verdiend.

EMILIE.

Neen zeker niet.

MOORLAND.

Neen, by God! niet! (*Hy ſluit haar in zyn armen.*)

ALBRAND.

Wy vergeeten onze bezigheden.

EMILIE.

Uw gedrag is zo ongewoon....

MOORLAND.

Myn hart is onveranderd.

EMILIE.

Dat hoop ik.

MOORLAND.

Als het uwe....

EMILIE.

Dan ben ik gelukkig.

ALBRAND.

Het was beter dat gy nu ſcheidde. De ruſt is alleen zoet na volbragten arbeid. My dunkt het was het best, dat wy ons in uw ſtudeerkamer opſloten, want wy zullen niet wel voor het aanbreeken van den dag gereed zyn.

EMILIE.

Den gantſchen nacht?

MOORLAND.

Staat u dit niet aan?

EMILIE.

Het zal uw gezondheid benadeelen. Gy hebt eenige weeken lang zo weinig geſlapen.

MOORLAND.

Gy had dan liever dat ik ging ſlaapen?

EMILIE.

Ja, dat wenschte ik van harte.

MOORLAND. (*wantrouwend.*)

Waarlyk?

EMILIE.

Hoe kunt gy daaraan twyfelen?

ALBRAND.

Vriend! het wordt ſchielyk middernacht!

MOORLAND.

Ha! — Goeden nacht, Emilie!

EMILIE.

Wy zien elkanderen deezen avond nog weder?

MOORLAND.

Dat hoop ik niet.

EMILIE.

Hoopt gy het niet?

MOORLAND.

Vergeef my, ik ben verſtrooid. — Kom Albrand — goeden nacht Emilie!

EMILIE.

Gy geeft my niet eens een kusch?

MOORLAND. (*ſluit haar ontroerd in zyne armen.*)

Het is de laatſte niet!

EMILIE.

Daar bewaar ons God voor!

MOORLAND. (*zich losrukkende.*)

Neen, het is niet mogelyk! (*Hy gaat ylings in zyn kamer.*)

ALBRAND, (*hem volgende.*)

Wees zo goed, Mevrouw, om te zorgen, dat ons niemand ſtoore. (*Hy gaat heen.*)

TIEN-

TIENDE TOONEEL.

EMILIE. (*alleen.*)

'Er moet toch iets gewigtigs voorgevallen zyn, — en hy zeide het my niet! —— Hy moet een drukkend leed op zyn hart draagen — en hy deelt het my niet mede! Wat heb ik hem toch misdaan? (*Zy weent.*)

ELFDE TOONEEL.

JENNY *en* EMILIE.

JENNY.

Gy alleen? waar is myn broeder?

EMILIE.

Dáár. Hy heeft den gantschen nacht bezigheden.

JENNY.

Hebt gy geweend?

EMILIE.

Ja.

JENNY.

Wat is 'er voorgevallen?

EMILIE.

Ik weet het niet.

JENNY.

Was myn broeder gemelyk op u?

EMILIE.

Ach neen! maar hy is niet zo als hy anders wel plag te zyn.

JENNY.

Wat deert hem dan?

EMILIE.

Albrand zegt, dat 'er in zyn beroep iets voorgevallen....

JENNY.

Nu, wees dan maar te vreden, het zal wel overgaan.

EMILIE.

O ja — dat hoop ik — maar ik kan u niet beſchryven, hoe droevig ik ben, ik moet tegen myn wil weenen.

JENNY. (*half by zich zelve.*)

Dat is nu een van de beste huwelyken, en echter nog hartzeer en traanen.

EMILIE.

Denkt gy, dat ik uwe vryheid tegen dit hartzeer zou willen verwiſſelen? — Neen! ook is het kinderachtig dat ik ſchrei. — De hand der liefde zal deeze traanen wel ras weer afdroogen.

TWAALFDE TOONEEL.

DE VOORIGEN. SMITH.

SMITH.

Moet ik dan heden geheel alleen eeten?

JENNY.

Voor ditmaal, ja!

EMILIE.

Eet maar, lieve Smith, ik heb geen honger.

JEN-

JENNY.

Ik ook niet.

SMITH.

En de heer Syndicus?

JENNY.

Heeft zyne bezigheden.

SMITH.

Gy ziet 'er beiden zo ontroerd uit — is hier iets voorgevallen?

EMILIE.

Niets.

JENNY.

Volſtrekt niets.

SMITH.

Nu, ik wil niet onbeſcheiden zyn. (*Hy gaat heen.*)

JENNY.

Wil ik u gezelſchap houden, zuster?

EMILIE.

Ik wenschte liever alleen te zyn.

JENNY.

Zo als gy wilt; ik ben heden ook niet geſchikt voor gezelſchap — ik had u anders nog zeer veel te zeggen — maar het is thans het gunſtige ogenblik niet. Goeden nacht, zuster!

EMILIE.

Goeden nacht, Jenny!

JENNY.

Myn klavier zal u toch niet hinderen?

EMILIE.

O, neen.

JENNY.

Mozart zal my die muizenisſen wel verdryven. (*Zy gaat heen.*)

EMILIE. (*alleen.*)

U de muziek, en my het weldoen.– Daar zal ik vergeeten, wat my mogelyk zonder reden zo angſtig omhet hart klemt – maar zo geheel alleen, zonder dat Moorland 'er iets van weet? Ik zal hem roepen — ik zal het hem zeggen — maar dan is dat vermaak op zyn geboortedag over.— Ook is hy heden zo ſtuursch.— Stil, wat is dat? Hoorde ik daar niet myn naam noemen? Hoe komt myn naam onder hunne bezigheden te pas? Zou ik — foei! luisteren — dat zy verre van my! Maar nu durf ik zelf niet eens aan de deur tikken; men zou denken dat ik geluisterd had. Waartoe ook? — hy zal my niet misſen — en zo dit al gebeurde — hy kent my. —— Doch lang zal ik my heden niet ophouden; maar weinige minuuten, om my wat optebeuren. Ach God, geef dat ik hem morgen vrolyker mag ontmoeten! (*Zy gaat heen.*)

Einde van 't Derde Bedryf.

VIER.

VIERDE BEDRYF.

De ſtraat. Het is nacht.

EERSTE TOONEEL.

PILZ. *een* KORPORAAL *met den* WACHT.

PILZ.

Hou u ſtil. Klau, verſchuil u hier met uw volk, en zo ras gy geluid hoort, ſpring dan terſtond voor den dag. (*De Korporaal verſchuilt zich met den Wacht. Pilz opent zyn lantaarentje, en ziet hoe laat het is.*) Het is maar vyf minuuten voor twaalve. Lang zal het niet meer duuren. Maar ik begryp geen woord van de gantſche historie. De vrouw zondigt, en de man moet 'er voor boeten. Zonderling! Nu, wat raakt my dat ook, de orders moeten gehoorzaamd worden. Stil, ik hoor daar wat — ſchielyk op myn post. (*Hy verſchuilt zich digt by een huisdeur.*)

TWEEDE TOONEEL.

DE KAMERJONKER. (*digt in een mantel gewikkeld.*)

Hier was het omtrent — digt by de Hof-apotheek — Hé, wat zweet ik onder dien dikken mantel! of maakt

deeze expeditie my zo benaauwd warm? Ik heb 'er juist niet veel zin in. Ik weet niet of Albrand myn oom niet wel zo wat om den tuin leidt, en my daarenboven. Zo een vrolyk guitenſtukje mag ik nog wel eens mededoen, maar ſchurkenſtreeken ſluiten my altyd tegen de borst. —— Maar dat is ook voor zyn rekening. (*Hy gaat in een hoek ſtaan.*) Hier ſtaa ik althans genoeg verſcholen — maar als het nog tien minuuten duurt, dan gaa ik naar huis.

DERDE TOONEEL.

DE VOORIGEN. MOORLAND. ALBRAND.

ALBRAND.

Hier zyn wy op de plaats.

MOORLAND.

En het huis?

ALBRAND.

Ziet gy niet daar boven licht branden?

MOORLAND.

Voel eens, hoe myn hart klopt?

ALBRAND.

Een ſchriklyk ogenblik voor een man, die zyn vrouw lief heeft.

MOORLAND.

Het is het vreeslykst uur van myn leven. (*Men hoort de klok ſlaan.*)

AL-

ALBRAND.

De klok ſlaat twaalf.

MOORLAND.

Zy klinkt als de doodklok in myne ooren.

ALBRAND.

Belooft gy my nog eens bedaardheid?

MOORLAND.

Gy ziet wel, dat ik nu niet in ſtaat ben om iets te belooven.

ALBRAND.

Vergeet toch niet, dat de Vorst hier digt by is.

MOORLAND.

Gy giet olie in het vuur.

ALBRAND.

Hoe ligt kon hy, in het ogenblik van verraſching, van tyrannieke middelen gebruik maaken.

MOORLAND.

Laat hy my door zyn gevolg doen vermoorden — een weldaad!

ALBRAND.

Spreek toch zo luid niet.

MOORLAND.

Waarom niet? Denkt gy, dat Emilie ons hooren zal? — o, zy zal gewis niet komen.

ALBRAND.

Dat gave God!

MOORLAND.

Dan zal ik my morgen voor haare voeten neder-

werpen —— haar alles bekennen —— deezen avond nog —— ik wek haar — kusschen en traanen zullen dan de wangen doen bloozen, die nooit over een misdaad behoefden schaamrood te worden.

ALBRAND.

Stil! ik hoor iets gaan.

MOORLAND. (*door al zyn leden beevende.*)

Is het een vrouwlyke tred?

ALBRAND.

Het kwam my zo voor. — Maar, om Gods wil, uwe tanden klapperen tegen elkanderen.

MOORLAND.

Ik yze. (*Hy blyft ſidderend ſtaan.*)

VIERDE TOONEEL.

DE VOORIGEN, EMILIE.

EMILIE. (*loopt zacht over de plaats: zo als zy voor het hui ſtaat, hoest zy.*)

Capitein ELFELD. (*komt aan de deur.*)

Ik verwachtte u reeds.

EMILIE.

Hoe is het boven?

ELFELD.

Zeer wel! (*beiden gaan in het huis.*)

ALBRAND.

Hoorde gy wel?

MOOR-

MOORLAND.

Almachtige God! zy was het.

ALBRAND.

Zyt gy nu overtuigd?

MOORLAND.

Nog niet, maar terſtond.

ALBRAND.

Waar wilt gy heen?

MOORLAND.

Is dat een vraag? (*Hy vliegt ylings naar 't huis toe,*)

ALBRAND.

Ja, gaa maar!

PILZ. (*komt te voorſchyn.*)

Halt! In naam van den Vorst, zyt gy myn gevangene.

MOORLAND. (*verſtomd.*)

Hoe?

PILZ.

Wacht! (De *Wacht omringt Moorland, Albrand gaat ſtilletjes terug*)

MOORLAND.

Weet gy wel wie ik ben?

PILZ.

Juist de geen dien ik zogt.

MOORLAND.

Ha, dat is te veel.

PILZ.

Volg my!

MOORLAND.

Waarheen?

PILZ.

PILZ.

Daar ik orders heb u te brengen.

MOORLAND.

Ik wil in dit huis.

PILZ.

Dwing my niet geweld te gebruiken.

MOORLAND.

Barmhartige God, vernietig my! (*Tegen het verlichte vengſter.*) Ik vloek u, Emilie! Hoor my, hoor my in de armen van uwen boeleerder. Ik vloek u, vloek uwen verleider! (*De Wacht ſleept hem voort, en de laatſte woorden hoort men dof in de verte.*)

ALBRAND. (*komt weder te voorſchyn.*)

Hoe woedend is hy! Als Pilz toch maar zo verſtandig was om hem den mond te ſtoppen. Hy is in ſtaat de gantſche ſtraat op de been te brengen.

KAMERJONKER. (*komt te voorſchyn.*)

Albrand, zyt gy het?

ALBRAND.

Ach, Heer Kamerjonker! Ik bedank u, dat gy zo wel op uw tyd gepast hebt.

KAMERJONKER.

Ik heb 'er byna al berouw van.

ALBRAND.

Waarom?

KAMERJONKER.

Wie was de vrouw, die hier ſtraks binnenſluipte?

AL-

ALBRAND.

Denkelyk mede een van de saamgezwoornen.

KAMERJONKER.

Waarom neemt gy dan niet de gantsche klub gevangen?

ALBRAND.

De overigen zyn nog niet ryp.

KAMERJONKER.

Waarom vloekte Moorland toch zo op zyn vrouw?

ALBRAND.

Omdat hy buiten zyn zinnen was.

KAMERJONKER.

Ik wenschte wel dat ik maar in myn bed lag. —— Wat heb ik hier nu nog te doen?

ALBRAND.

Wy volgen den Wacht van verre. Zoras de gevangene op het slot zal afgeleverd zyn, moet Pilz met u naar Moorlands huis gaan.

KAMERJONKER.

En dan?

ALBRAND.

Dat weet gy immers; de papieren....

KAMERJONKER.

Waarom haalt gy ze niet zelf?

ALBRAND.

Om dat ik niet overal te gelyk kan zyn. Myn tegenwoordigheid is elders noodzakelyk. Kom nu maar voort: het overige zeg ik u onder weg. (*Zy gaan beiden heen.*)

VYFDE TOONEEL.

Een kamer op het Slot. Het is nacht.

EVA. KROL.

EVA. (*Spint by een lamp, en nikt tusschen beiden met haar hoofd, als door den slaap overweldigd. De Slotvoogd Krol zit aan een tafel met de bril op de neus, en leest in een Foliant.*)

KROL.

Zeevende Kapittel. Hoe Sultan Bajazet door Tamerlan in een yzeren kooi gesloten wierd. Het geschiedde in den jaare 1402 dat een bloedige slag —— Eva, slaapt gy?...

EVA.

Lees maar, Ik hoor alles.

KROL.

Welnu, wat heb ik dan geleezen?

EVA.

Van de blinden en de kreupelen.

KROL.

Recht zo, Eva! Bajazet was blind aan één oog, en Tamerlan ging mank. Maar gy nikt alweder.

EVA.

De oogen vallen my toe.

KROL.

Ik weet ook waarlyk niet, waar de gevangene blyft? Het is reeds middennacht.

EVA.

EVA.

Wie of het toch zyn mag?

KROL.

Mynheer Pilz wilde 'er niet voor uit komen.

EVA.

Wel, wy moeten het toch eenmaal weeten.

KROL.

Dat zou ik denken, uit hoofde van myn ambt. (*Men hoort kloppen. Hy legt het boek en den bril weg.*) Hoort gy wel, daar komen zy al. (*Hy gaat met de kaars in de hand heen.*)

EVA.

Daar laat hy my nu zo alleen, en dat in 't donker zitten. Het is nu al drie jaaren dat ik hier op het slot woon, maar zonder licht zou ik 'er geen drie minuuten durven blyven. Nu is my alle slaap uit de oogen. Luister eens, hoe akelig ieder voetstap in den hollen gewelfden gang weergalmt! —— De poort kraakt — de grendels knarsschen — een somber muziek voor het ongelukkig mensch, dat zy ons daar binnen brengen. —— Het moet nog al een aanzienlyk man zyn, omdat Mynheer Pilz de kamer met goudleder behangen voor hem bestelde.

ZESDE TOONEEL.

MOORLAND PILZ. KROL *en* EVA.

KROL.

God bewaar my, edele Heer Syndicus, zyt gy het?

EVA.

EVA.

Maar myn lieve hemel! geſtrenge Heer Syndicus!

PILZ.

Nu, nu, vrouw Krol, zo veel woorden niet.

MOORLAND. (*ſtaat diep peinzende in zich zelven met de armen ſtyf over elkander geſlagen, zonder te bemerken wat rondom hem omgaat.*)

KROL.

Hm! hm! Waarlyk als my iemand voorſpeld had dat de hemel zou inſtorten, ik had dit eerder geloofd, dan onzen Syndicus hier te zien.

EVA.

Het is als of de beenen my door ſchrik verſtyfd zyn.

PILZ.

Ja vrouw, het gaat in de waereld al bont toe.

EVA.

Neen, dat is niet bont, het is wel zwart. Zulk een man als de Heer Syndicus, dien de armen zegenen...

KROL.

Die ieder zyn recht laat wedervaaren....

EVA.

Die voor de kinderen op ſtraat uit den weg gaat....

PILZ.

Ja, maar zyn Doorluchtigheid heeft het zo belast....

KROL. (*neemt zyn muts af.*)

Nu zekerlyk, als zyn Doorluchtigheid...

EVA.

EVA.

Ja, wie weet wat men dien goeden Heer al voorgeloogen heeft....

PILZ.

Vrouw, vrouw! bedwing uw tong....

EVA.

Nu, ik zeg daar immers geen kwaad aan, de Vorst is toch ook een mensch.

PILZ.

Ja, maar een mensch door Gods genade.

KROL.

Nu ja, dat is zeker.

PILZ.

En dus vriend Krol, ik ſtel u, ambtshalve, deezen gevangene ter hand. Gy moet wel op hem paſſen.

KROL.

Ja, ſlot en grendel zullen hem genoeg verzekeren.

PILZ.

'Er mag niemand by hem komen. Hebt gy my wel verſtaan?

KROL.

Volmaakt wel.

PILZ.

Goeden nacht!

KROL.

Goeden nacht! (*Hy geleidt hem buiten de deur: nadat hy vooraf nog een kaars heeft aangeſtoken.*)

EVA.

Ik zou toch wel eens weeten willen, hoe iemand gerust kan slaapen, als men een eerlyk man in de gevangenis gesleept heeft! Ik voor my heb'er niets mede te doen, maar ik wil wel wedden dat ik den gantschen nacht geen oog toe doe. Zie me die ongelukkige man daar eens staan! — Kom, frischen moed geschept, Heer Syndicus — het slechte weêr treft zo wel den deugdzaamen kerkganger als den losbol die naar den kroeg zwiert. Maar waar hart en geweeten warm zyn, daar worden de klederen schielyk weer droog. — Hy ziet en hoort niet. Ik ben zekerlyk maar een arme burgervrouw zo maar eenvoudigjes weg, men kan het van my toch niet vergen, een geleerd Heer te troosten.

KROL. (*komt weerom.*)

EVA.

Zie toch eens, Benjamin, onze gast heeft noch leven noch adem, hy kykt daar in den hoek zo styf voor zich heen, als of hy daar iets zag dat niet pluis was. Waarachtig, ik zou bang worden als ik hem lang aanzag.

KROL.

Nu, mynheer Syndicus, gy moet het u zo sterk niet aantrekken; men heeft reeds zo menig een satsoenlyk man by my geherbergd, en hy is altyd weder met eere ontslagen geworden.

EVA.

Wy verdrukken niemand. Wie hier by ons komt, heeft

heeft het zelf zwaar genoeg. Wy helpen waar wy maar kunnen.

KROL.

Het flot is nog lang na geen yzeren kooi.

EVA.

Och Benjamin, dat is alles maar in den wind gepraat, Men moest hem liever een ader laaten.

KROL. (*vat Moorland eerbiedig by den arm.*) Edele Heer Syndicus!

MOORLAND. (*fchielyk opvliegende.*) Wie zyt gy? Wat wilt gy? — Waar ben ik?

KROL.

Nu, lieve hemel, kent gy my niet langer?

MOORLAND. (*Ziet hem gevoelloos van het hoofd tot de voeten aan.*) Ik ken niemand — ik ken niemand!

EVA.

Hebt gy dan vergeeten....

MOORLAND.

Vergeeten? — (*Zich met de vuist voor het voorhoofd flaande.*) Neen, ik heb niet vergeeten!

KROL.

Wilt gy niet tot verfterking een glas wyn, zo goed wy dien hebben?

MOORLAND.

Drink! drink, eerlyke man, gelukkig hy, die befchonken is.

EVA.

Laat hem toch met vrede, Benjamin, gy ziet immers wel dat hy gemelyk is.

KROL.

Wilt gy niet wat gaan rusten? Myn Eva heeft een goed bed voor u gespreid.

MOORLAND.

Rusten? Ha, ha, ha!

EVA.

Gy zyt het zekerlyk te huis veel beter gewend.

MOORLAND.

Te huis?

EVA.

Lieve God, hoe zal Mevrouw uw liefde ontsteld zyn?

MOORLAND. (*vliegt woedend na haar toe.*)

Vrouw! waarom hoont gy my?

EVA.

O wee! hy is niet wel by zyn zinnen!

MOORLAND.

Dat gave God! (*'Er wordt beneden geklopt.*)

KROL.

'Er wordt alweêr geklopt. Wie of dat nu zyn mag? (*Hy wil heengaan.*)

EVA.

Neem my mede, Benjamin. Ik wil hier niet alleen blyven. (*Zy gaan beiden heen.*)

MOOR-

MOORLAND, (*ziet eenige ogenblikken onbeweeglijk voor zich neder, wringt zyne handen en ſlaat ze nederwaards. Zijn oog valt op den ring van Emilie's hair gevlochten. Hy trekt die driftig van zyn vinger, ſmyt ze van zich weg, en zegt, terwijl hij zich zelven woedend in de borst tast.*)

O, konde ik u zo uit myn hart rukken!

ZEVENDE TOONEEL.

ALBRAND, KROL en *zyn vrouw*, MOORLAND.

KROL, (*by het binnenkomen.*)

Nu, als zyn Excellentie het dan zo bevolen heeft..

ALBRAND.

Voor myn rekening. Laat ons alleen.

(KROL *en* EVA *gaan heen*; ALBRAND *komt by* MOORLAND, *die hem niet bemerkt; na eene tuſſchenpoozing.*)

Is dit dan het loon voor liefde en burgertrouw?

MOORLAND.

Wie ſpreekt daar? — Albrand! ook gij in de gevangenis?

ALBRAND.

Een leugen kwam de vriendſchap te hulp. De naam van den Minister opende mij de deur.

MOORLAND.

Dus geen gevangene? maar waarom zoudt gy dat ook zyn. Zy was toch uw vrouw niet!

ALBRAND.

Ongelukkige mishandelde vriend!

MOORLAND.

Wat komt gij hier doen?

ALBRAND.

U troosten.

MOORLAND.

Is myn huis dan afgebrand? Een arm man kan men troosten, maar geen vuurig minnend en bedrogen echtgenoot!

ALBRAND.

Nu dan raad schaffen.

MOORLAND.

Raad voor een hulpeloozen, die in een draaikolk verzwolgen ligt? Wilt gy my mogelijk naar een stroohalm wijzen?

ALBRAND.

Hulp ten minsten.

MOORLAND.

Kan men de trouw der vrouwen schooren gelijk een bouwvallig gesticht? Kan men liefde en vertrouwen weder aansteeken gelyk een uitgebluschte kaars?

ALBRAND.

Neen, maar de man, die een slang in zijn boezem koesterde, kan ze van zich werpen, en moedig zijnen weg bewandelen.

MOORLAND.

Ook als zy haar angel in zijn hart stak? ook

als

als haar beet zijn levenskracht vergiftigde ?

ALBRAND.

Kent Moorland dan alleen het geluk der liefde en huislijke geneugten? Heeft de natuur hem niet tot welzyn zyner medeburgers met uitmuntende gaven uitgerust? Vindt een edele ziel niet dikwils de rust weder, terwijl zij aan anderen verschaft het geen zij zelf verloor? —— Verstrooijing —— Werkzaamheid...

MOORLAND.

In ketenen! ha! ha! ha!

ALBRAND.

Schijnt dan hier alleen de zon? Moet deeze ondankbaare grond alleen de vruchten van uwe eerlyke vlijt dragen? — Zou niet uw vaderland trotsch zyn een man weder te winnen, die uit haar schoot te voorschijn kwam?

MOORLAND.

Myn vaderland! waarom moest ik u verlaaten.

ALBRAND.

Vlucht vriend, en drink uit de bron uwer Alpen de vergetelheid der schandelijkste ondankbaarheid, waarmede men u hier beloont. Vergeet een vrouw, die uwe liefde onwaardig is; doch denk slechts aan den vriend, die zich zelven vergeet, daar hy u smeekt om hem te verlaaten.

MOORLAND.

Ik vluchten? — De onschuld zich verschuilen?

ALBRAND.

Wie was het, die voorheen den onſchuldigen Socrates laakte, omdat hy zyne ketenen niet wilde afſchudden?

MOORLAND.

Eerlyke Albrand! Gy droomt terwyl gy waakt. Welke middelen om te vluchten...

ALBRAND.

Laat dat aan my over!

MOORLAND.

Weet gy wel wat gy waagt?

ALBRAND.

Ik weet het, en voor wien!

MOORLAND.

Man, gy knoopt tuſſchen my en de menſchheid weder een draad aan. Maar ik kan niet vluchten, en myn onſchuld tuſſchen de tanden der Laster achterlaaten. „ Moorland is ontvlucht, zou men zeg„ gen, waarom wierd hy in hechtenis genomen? en „ waarom is hy ontvlucht? waarom moest hy zich „ aan de gerechtigheid onttrekken?" — Denkt gy dat men zou antwoorden: zyn eenigſte misdaad was het bezit van een ſchoone vrouw?

ALBRAND.

Helaas, neen! want men heeft reeds de verw gemengd om het een kleur te geeven.

MOORLAND.

Heeft men waarlyk? Hoe zo?

AL-

hoofd — de Vorst beloofde haar een diploma voor u...

MOORLAND.

Een groote eer!

ALBRAND.

Bevordering aan het hof...

MOORLAND.

Zekerlijk! — dat kon niet misſen.

ALBRAND.

Gy hebt door uw drift een dwaazen ſtap gedaan.

MOORLAND.

Ja het was een domme ſtreek van een heethoofd, niet waar!

ALBRAND.

Gy hebt den Vorst in de hand gewerkt, want het was hem nooit ernst u in de nabuurſchap te dulden. Reeds lang zogt hy gelegenheid, liet u beſpieden...

MOORLAND.

En betrapte my, daar ik in zijn gewaande rechten trad.

ALBRAND.

Nog zyt gy hem gevaarlyk. De Kamerdienaar twyfelde of men u in deeze draagelyke gevangenis wel lang laaten zoude. Een vesting op de grenzen..

MOORLAND.

Ha, ha, ha!

ALBRAND.

O vriend! myn hart bloedt! als het zo ver komt, dan zyt gy verloren! dáár, waar u niemand kent, waar één woord van den Vorst u tot een misdaadi-

ger

ger ſtempelt; waar geen ſtem van eenen vriend, zelf niet eenmaal een brief in uwen kerker dringt..

MOORLAND.

God is overal.

ALBRAND

Geen wonderwerk zal de zegepraal der boosheid ſtremmen — vlucht terwijl het nog tyd is. Hier kan myn invloed, myn betrekkingen u van nut zyn, dáár vermag ik niets.

MOORLAND.

Ik beroep my op de wetten, men moet my hooren.

ALBRAND.

Wetten? zyt gy dan de eerſte leevend begravene? waarom zou men u hooren? weet men dan niet dat gy onſchuldig zyt? moet men dat openbaar laaten worden? Ligt de eer van den Vorst niet daar aan gelegen, om u een eeuwig ſtilzwijgen opteleggen? Gy zyt een vreemdeling; gy hebt geen bloedverwanten, geene betrekkingen in deeze ſtad, wie zal 'er na vraagen, waar gy gebleven zyt?

MOORLAND.

Maar Emilie! — Ik begryp wel dat zinlyke drift en eerzucht een vrouw tot overſpel kunnen verlaagen; maar ook zulke vrouwen draagen nog een hart om. De ſchaamte kan zich voor een oogenblik wel verbergen en de vlucht neemen; maar de nagedachtenis grypt de wellustige op het zachte rozenbed aan, en rekt het lachgen der wellust in pynelyke trek-

trekken uit. De wroeging moet haar aangrijpen, als zij zich herrinnert, hoe ik uit liefde haar alles heb opgeoffert, hoe ik haar twee jaaren lang op mijne handen gedragen, haar in myn hart heb rondgevoerd! hoe ik geene vreugde kende zonder haar, en geene fmerte gevoelde waar zy tegenwoordig was — ô! — ô!...

ALBRAND.

Gy verfcheurt myn hart.

MOORLAND.

En deeze vrouw zou myn verderf kunnen wenfchen?

ALBRAND.

Dat kan zy niet doen; maar zy zal het wel wenfchen moeten. De fchrik van zich ontmaskerd te zien, de vrees voor uwe wraak, zal haar dien wensch van het hart persfen.

MOORLAND.

Zy was zo goed — als zy het klamme zweet op myn voorhoofd zag...

ALBRAND.

Zy zal haare fchaamteblos in den boezem van den wellusteling verbergen.

MOORLAND.

Ha! —— Albrand! om Godswil fchud my dat ik ontwaake!

ALBRAND.

God gave dat het maar een droom ware! zaagt

gy

gy dan niet hoe zyn doorluchtigheid haar aan de deur de hand reikte?

MOORLAND.

Was hy het zelf?

ALBRAND.

Kende gy hem dan niet meer?

MOORLAND.

Ik zag wel een mans gedaante...

ALBRAND.

Dat was hy.

MOORLAND.

Wel vervloekt!

ALBRAND.

Hoorde gy hem dan niet?

MOORLAND.

Ik hoorde niets.

ALBRAND.

Met welke vleijende woorden hy haar ontving. Hoorde gy dan niet het lachgen achter de deur, toen de dienaar der Policie u gevangen nam?

MOORLAND, (*woedend.*)

Lachgen! (*meer bedaard.*) Maar dat zal de Vorst gedaan hebben, hy alleen kon lachgen. Neen Albrand! neen, zo waar God leeft! Emilie heeft niet gelachgen!

ALBRAND.

Het is mogelyk dat ik my vergiste.

MOORLAND.

Zie Albrand — een beminde vrouw kan zich tot

een

een laage misdaad vernederen, zy kan myn naam onteeren en myn hart verſcheuren, — ik zal van haar ſcheiden — en weenen — maar (*met een klimmende woede*) als het haar mogelyk geweest ware in dit ogenblik te lachgen, als onſchuld en deugd zich onder de voeten van een Vorst kromden; als haar bedrogen gade mishandeld wierd. (*Hy trekt zyn hand bebloed uit zyn borst.*) Zie daar, dwaas daar ik ben! ik heb in myn eigen vleesch gewoed.

ALBRAND.

Een yſelyke maar rechtvaardige woede.

MOORLAND.

Als zy deezen bloedigen nagel zag...

ALBRAND.

Op Moorland! een ſcheidbrief voor die listige Syrene.

MOORLAND.

Recht zo! ſcheiding — de dood alleen kan my van haar ſcheiden; nu ja, zy is immers dood! ik wring myne handen over haar lyk! — God zal my in deeze begoocheling hoop ik onderſteunen! — ik ben toch zo ligt te misleiden — Emilie dood! — Hoe troost my dat, ik kan weder weenen! — (*Hy breekt in traanen uit.*)

ALBRAND.

Ik heb ſlechts één dag van doen om uwe vlucht voortebereiden...

MOORLAND.

Albrand, laat mij een rouwkleed maaken.

AL-

ALBRAND.

Vlucht in de armen van uwen ouden vader!

MOORLAND.

Een rouwkleed, Albrand!

ALBRAND.

Neem uw zuster met u!

MOORLAND.

Een rouwkleed wegens myne geſtorven Emilie!

ALBRAND.

Vriend, dat is niet zo als het een man betaamt; wilt gy u dood kwellen, terwyl de overſpeelſter in de armen der wellust met u ſpot.

MOORLAND.

Spotten? neen Albrand! een gevallen Emilie ſpot niet.

ALBRAND.

Wie zo vallen konde — nu dat is ook hetzelfde. Binnen vierentwintig uuren zyt gy op den weg naar Baſel. Doch de huichelaarſter moet alvoorens te weeten komen dat zy ontmaskerd is, dat zy haare ſchandelyke zegepraal niet zoo zeker geniet — een brief, Moorland, volkoelheid, verachting — een ſcheidsbrief. ——

MOORLAND.

Meent gy dat de vorſtelyke lyftrawanten een brief van my aan Emilie...

ALBRAND.

Ik zelf zal haar dien ter hand ſtellen, in tegenwoordigheid van den vorst zal ik voor haar treeden

den, met een enkelen blik zal ik haar doen verſtaan....

MOORLAND.

Albrand, gy zelf zoudt....

ALBRAND.

Ik geef 'er u myn woord van eer op.

MOORLAND.

Welaan!

ALBRAND.

Hedaar! (*Krol komt binnen met Eva.*) Pen en inkt.

KROL.

Ja, maar ik weet niet — het ſtaat ieder een niet vry...

ALBRAND.

Voor myn rekening.

KROL.

De zykamer is voor den Heer Syndicus gereed gemaakt, daar zal hy alle gemakken vinden.

MOORLAND.

Ik ben op het ogenblik weder by u. (*Krol licht hem voor tot in de zykamer, en komt dan weder terug.*)

ALBRAND. (*voor zich zelven.*)

Dat is eindelyk gelukt! Het heeft moeite gekost.

EVA. (*by hem komende.*)

Die ongelukkige Heer Syndicus! Hy is zekerlyk onſchuldig.

ALBRAND.

Mogelyk.

EVA.

Wat of hy toch misdaan heeft, als ik het vraagen mag?

ALBRAND.

Misdaan? Ja wie kan dat weeten — een Staatsgeheim. Men spreekt 'er al heel wonderlyk van....

EVA.

De hemel zal zyn onschuld wel aan den dag brengen.

ALBRAND.

Ja, moeder, als hy maar met den hemel wat beter stond.

EVA.

Hoe zo?

ALBRAND.

Men beweert —— maar ik wil het niet na vertellen – doch dat is waar – in de kerk zag ik hem nooit.

EVA.

Hy zal immers niet....

ALBRAND.

De verleiding is groot. Godlooze boeken, en trotsheid op eigen vernuft hebben reeds menig een braaf man tot een vrygeest gemaakt.

EVA.

Een vrygeest! de hemel bewaar ons!

ALBRAND.

Dat hy aan geen duivel gelooft, weet ik uit zyn eigen mond.

KROL.

Geen duivel! Eva, hoort gy wel?

ALBRAND.

De Vorst is een godvruchtig man, ik denk...

KROL.

Is dat zo? Daar heeft zyn Doorluchtigheid zeer wel aan gedaan.

ALBRAND.

Nu ziet gy wel, kinderen, dat uw medelyden verkeerd geplaatst is.

EVA.

Medelyden? met een mensch die aan geen duivel gelooft?

KROL.

Het is al erg genoeg, dat wy onder één dak met hem huisvesten moeten.

ALBRAND.

Ik raad u maar, hem wat kort te houden.

KROL.

Heb daar geen zorg voor.

ALBRAND.

Buiten my mag niemand hem ſpreeken.

KROL.

Niemand dan de Satan. God vergeef my de zonde!

ALBRAND.

Althans zyn vrouw niet, hoort gy wel? — Gy zelf zoudt beter doen u in 't geheel niet met hem intelaaten. Zyn gladde tong kon u beroveren.

EVA.

Neen, myn geloof zal hy niet doen wankelen. —

Maar de kinderen, Benjamin, de kinderen moeten niet by hem komen!

KROL.

Ik zal een slot voor de deur hangen.

EVA.

Neen, nu heb ik in 't geheel geen medelyden meer met hem. Ik dacht dat hy zich in 't een of ander by zyn Doorluchtigheid te buiten gegaan had, een kas bestolen, of zo iets diergelyks, dat kan toch ook den vroomsten mensch gebeuren. Maar aan geen duivel te gelooven!....

AGTSTE TOONEEL.

DE VOORIGEN. MOORLAND.

MOORLAND. (*komt weerom met een brief in zyn hand. Hy geeft dien aan Albrand over.*)

Hier!...

ALBRAND. (*wenkt Krol en Eva dat zy zich verwyderen, ontvouwt den brief en leest dien by zich zelven.*)

Te woest — te hartstochtelyk — een koele hoon was beter geweest; deeze woede zal haar vleijen; doch (*terwyl hy den brief in zyn zak wil steeken.*) wat de schryver vergat, zal de bode 'er wel byvoegen.

MOORLAND. (*grypt driftig zyn hand.*)

Vriend! als wy ons vergisten — als zy eens onschuldig ware — deeze brief zou haar het leven kosten!

ALBRAND. (*verbaasd.*)

Onschuldig?

MOOR-

MOORLAND.

Zekerlyk — ik ben een dwaas — wy hebben het toch zelf gezien — ik heb niets gezien — maar gy...

ALBRAND. (*nadruklyk.*)

Ik zag en hoorde den Vorst.

MOORLAND.

Heel wel — maar zyt gy wel zeker dat uwe zinnen u niet bedrogen hebben — men heeft meer voorbeelden....

ALBRAND.

Ik was een koele aanschouwer.

MOORLAND.

Dat is waar, maar de nacht had u kunnen bedriegen — de duisterheid....

ALBRAND.

De maan scheen helder.

MOORLAND.

Dat is ook waar — en het gantsche geval door een louter toeval te verklaaren...

ALBRAND.

Dunkt my belachlyk.

MOORLAND.

Zo is het — steek het papier maar by u — stil; (*met een zichtbaar klimmende angst.*) Niet waar Albrand, het is onmogelyk dat Emilie onschuldig is?

ALBRAND.

Zo komt het my in alle opzichten voor.

MOORLAND.

De Vorst kon by toeval — maar neen! dat is

niet wel te denken. —— En wat wilde toch Emilie? by wien wilde zy... Neen! neen! zy is ſtraf baar! - De band is verſcheurd! Ga heen —— ſchilder haar myn lyden — breng haar myn vloek. — Maar neen, om Gods wil, ik ben vader! Emilie is moeder! —— geef my den brief wederom.

ALBRAND.

Vriend, gy doet my verbaasd ſtaan. Ik moet voor u denken en handelen. Ik moet uw eer redden. Reeds zedert vier jaaren is Emilie door een ſchandelyken band aan den Vorst verkleefd. Denkt gy dat Emilie den vader van haar kind zou hebben kunnen verlaaten?

MOORLAND.

Albrand, gy doet my yzen.

ALBRAND.

Zoudt gy een bastaard voor uw eigen kind willen opvoeden?

MOORLAND.

Gy zuigt den laatſten droppel bloed van myn hart.

ALBRAND.

Wilt gy u tot een ſpot van het gantſche land vernederen?

MOORLAND.

Ha, wraak!

ALBRAND.

Verachting! een edel hart moet alleen verachten, laat de wraak aan haar geweeten over.

MOOR-

MOORLAND.

Zoekt gy ook nog een geweeten, waar deugd en liefde zo lang gehuicheld hebben?

ALBRAND.

Het ligt altyd in een dikken ſchors, de worm des doods knaagt die eindelyk door.

MOORLAND.

Nu dan, dood! —— Wanneer gy haar eens op haare overſpelige ſponde in verachting van u ſtoot; wanneer geen zyden peuluw zacht genoeg is om haar rust te geven, en de vengſters digt behangen moeten worden, opdat geen lichtſtraal haar zwakke oogen treffe; wanneer de kostelykſte wyn uit vorſtelyke kelders haare droge lippen vergeefs prikkelt; geen verkoelende Ptiſane haar zwart bloed verdunt; wanneer gehuurde oppaſſers aan haar ziekbed tegen middennacht in diepen ſlaap gevallen zyn, en haar benaauwde hulpelooze zuchten naauwelyks haar ſchoothond wekken; dan verſchyne haar myne ſchimme, door de duistere nachtlamp verlicht, grynze haar holoogig aan, wenke, dreige en verdwyne. – Voort, voort met den brief!

ALBRAND.

Wees bedaard vriend! —— Ik gaa heen. De Vorst zal de waarheid van my hooren. Waarheid is de geeſsel der Vorsten. (*Hy gaat heen. Zo als hy heen gaat, komt Krol binnen, neemt een kaars op en volgt hem.*)

NEGENDE TOONEEL.

MOORLAND. (*na eene lange tusschenpoozing.*)

Hy is heen. — Wat ben ik thans nog? — Alle banden zyn verbroken; de slechtste alleen, de band des levens, wordt langzaam, vol martelingen, losgemaakt. Weg! weg naar het graf! Ik heb van de menschen niets meer te smeeken dan een handvol aarde op myn gebeente.

KROL. (*met Eva terug.*)

Mynheer zal zo goed gelieven te zyn van naar zyn kamer te gaan. Dit is myn vertrek.

EVA.

Wy hebben om Mynheer den gantschen nacht opgezeten.

MOORLAND.

Vergeeft het my, goede menschen.

KROL.

Ja, ja, God vergeeve het u!

EVA.

En helpe een ieder van verderfelyke dwaalwegen op den rechten weg. (*met een vroome zucht.*)

MOORLAND. (*half by zich zelven.*)

Van dwaalwegen is nog redding, maar in den afgrond kan men den verbryzelden slechts naöogen, en weenen! Gy verstaat my niet. Goeden nacht. (*Hy gaat naar zyn kamer.*)

KROL.

KROL.

Ja wel, Mynheer, wy verſtaan u maar al te wel. (*Hy ſluit en grendelt de deur.*)

EVA.

Hebt gy het gehoord? Hy ſprak van den afgrond.

KROL.

Denkelyk van de hel.

EVA.

Ach, lieve hemel!

KROL.

Kom, laat ons maar naar bed gaan.

EVA.

Wie geen duivel gelooft, gelooft ook niet aan de lieve engelen. Hoe kan die gerust ſlaapen? (*Zy gaan beiden heen,*)

TIENDE TOONEEL.

Moorlands Wooning.

(*Een byna uitgebrand licht.*)

THOMAS. (*zit en ſluimert, een horologie ligt naast hem op tafel. Hy ſpringt half in den ſlaap op, wryft zyne oogen, ziet op het horologie, ſchud het hoofd en ſtaat op.*)

Reeds drie uuren! dat wordt my al te bont. Zo lang bleef hy nooit uit. Als hem maar geen ongeluk is overgekomen — dat hy my ook niet wilde medeneemen! — Gy blyft te huis, zeide hy, en zag 'er zo woest uit. —— Ik wierd recht bang voor hem —

als ik hier maar zo geheel alleen niet ware — wanneer men met zyn beiden is, dan geeft men elkander nog hier een weinig raad, daar een weinig troost. — Ik hoop maar niet dat onze Mevrouw het hooren mag, zy zou de doodsangst op haar lyf krygen. Maar dat ik juffrouw Jenny eens wakker maakte, mogelyk weet die meer dan ik — zy mag het dan kwalyk neemen of niet. Toen zy de kinderziekte had, heb ik zo menigen nacht by haar gewaakt, dan mag zy nu den ouden Thomas ook wel wat gerust ſtellen. — Ja, ja, ik doe het. Laat zy dan wat kyven, nood breekt wet. Zy is zo kwaad niet. (*Hy klopt aan de kamerdeur.*) Juffrouw! — Juffrouw! — het ding is jong, het ſlaapt vast. (*Hy klopt weder.*) Juffrouw Jenny!

JENNY. (*van binnen.*)

Wie klopt daar?

THOMAS.

De oude Thomas.

JENNY.

Wat wilt gy hebben?

THOMAS.

Ik wilde van u weeten waar onze Heer is. Het is reeds drie uuren geſlagen. Neem het my niet kwalyk. Ik wist van benaauwdheid niet wat ik doen zou. (*'Er wordt van buiten aan de huisdeur ſterk geklopt.*)

THOMAS. (*naar het licht loopende.*)

Wel duivels, daar komt Mynheer. Nu, God zy dank! Had ik Juffrouw Jenny nu maar laaten ſlaapen. (*Hy gaat heen.*)

ELF-

ELFDE TOONEEL.

JENNY. (*komt in nachtgewaad uit haar slaapvertrek.*)

Welnu? Wat zal dat beduiden? Waarom word ik gewekt? Is 'er ergens brand? — dat oude mensch jaagt my uit den slaap, en loopt nu weg. — Welk een geraas op de trappen? — Wat zal dat laate bezoek?

TWAALFDE TOONEEL.

DE KAMERJONKER. PILZ. THOMAS. JENNY.

DE KAMERJONKER. (*tegen Thomas.*)

Terug lompert! gy zult wel hooren wat wy hebben moeten. (*Jenny ziende.*) Ha, ha! myn lieve juffer Jenny, hoe ongaarne ik ook den last op my nam om uwe rust te stooren, zo zoet beloont my toch uw bekoorlyk gelaat.

JENNY.

Mynheer de Kamerdienaar, ik begryp niet....

KAMERJONKER.

Op last van zyne Doorluchtigheid komen wy ons meester maaken van de papieren van mynheer uw broeder.

JENNY.

Gy schertst denkelyk?

KAMERJONKER. (*op Pilz wyzende.*)

De strenge ernst van hem die my vergezelt, verbiedt my allen scherts.

JEN-

JENNY.

Myn God! wat is dat?

KAMERJONKER.

Een kleinigheid — zo iets van een ſamenzweering — een misdaad van Staat — niets van het geen een vrouw raakt — want 'er komt geen liefde in het ſpel. Doch ik vergat dat myn gezelſchap u altyd te veel was. Vergun my dat ik de beveelen van zyne Doorluchtigheid zo ſpoedig mogelyk uitvoere.

JENNY.

Ik verſtaa u niet, Heer Kamerjonker, en het zal het beste zyn, dat ik myn broeder laat wekken.

KAMERJONKER.

Ditmaal heeft mynheer uw broeder ons gewekt; of hy zelf gerust ſlaapt, daar zou ik haast aan twyfelen, want het verblyf op het ſlot is niet al te gemaklyk.

JENNY.

Wat zegt gy? myn broeder....

KAMERJONKER.

Is zedert een half uur gevangen op het ſlot.

THOMAS. (*ſlaat zyne handen te ſamen.*)

Myn God!

JENNY.

Het is onmogelyk! Welk een misdaad zou hy...

KAMERJONKER.

Hy wilde in den burgerſtaat doen gelden het geen alleen in de liefde geldt: Vryheid en Gelykheid....

JEN-

JENNY.

Het is laster.

KAMERJONKER.

Des te minder hebt gy voor zyne papieren bekommerd te zyn. Pilz, kwyt u van uw ambt!

JENNY.

Myuheer, ik zal niet gedoogen....

KAMERJONKER.

Het doet my leed, dat ik voor de eerstemaal in myn leven een Dame moet ongehoorzaam zyn.

THOMAS. (*die als van spyt berst, half in 't geheim tegen Jenny.*)

Mejuffrouw, wil ik den koetzier en den stalknecht van boven roepen?

JENNY.

Wees bedaard, Thomas. Heer Kamerjonker, ik verzoek uw schriftelyke order te zien.

KAMERJONKER.

Mejuffrouw, ik sta in dienst van den Vorst. Deeze dienaar der Policie en de wacht beneden in 't voorhuis zyn voldoende bewyzen dat ik alleen een hooger bevel gehoorzaame. Hoe veel liever was ik zonder dit schrikbaarend gevolg slechts op een galant avontuurtje uitgegaan, zo niet uwe gestrengheid....

JENNY.

Gy wordt onbeschaamd.

THO-

THOMAS. (*binnen monds mompelende.*)
Ja wel onbeſchaamd.

KAMERJONKER.
Gy ſpreekt denkelyk met uw bediende?

THOMAS.
Die was nooit onbeſchaamd.

KAMERJONKER.
Kaerel!

THOMAS.
Mynheer, ik ben een Zwitſer, een vry man.

KAMERJONKER.
Ha, ha! ſpeelt gy hier ook een rol?

JENNY.
Zwyg Thomas, loop heen en wek myn zuster op.

THOMAS. (*misnoegd heengaande.*)
Lieden, die des nachts in de huizen indringen — ik weet wel wat by my te lande... (*Hy mompelt de laatſte woorden binnensmonds.*)

KAMERJONKER.
Ik heb hier reeds te lang vertoefd. Zo veel ik my herinneren kan, is hier de ſtudeerkamer van den Heer Syndicus. Pilz, volg my!

JENNY,
Heer Kamerjonker voor uw verandwoording....

KAMERJONKER.
Mag ik u verzoeken my de ſleutels van den leezenaar....

JENNY.
Die draagt myn broeder by zich.

KAMERJONKER.

Dan zullen wy ons zonder fleutels moeten behelpen.

JENNY.

Mynheer, ik waarfchuuw u voor de laatfte maal. Met het aanbreeken van den dag verneemt de Vorst...

KAMERJONKER.

Ik ongelukkige! dat ik gedwongen ben de waarfchouwingen van zulk een beminnelyke Dame in den wind te flaan. (*Hy gaat met Pilz, die een lantaarn in zyn hand heeft, naar de ftudeerkamer van Moorland.*)

JENNY. (*alleen.*)

Ik beef — ik weet niet hoe ik het heb. —— Ach God! hoe zal myn arme zuster verfchrikken! als maar geen droevige gevolgen....

THOMAS. (*komt fchielyk buiten adem weerom.*)

Weer nieuwe ramp!

JENNY.

Hoe zo?

THOMAS.

Onze Mevrouw is ook weg.

JENNY.

Dat is onmogelyk!

THOMAS.

In 't geheel niet te bed geweest. — Mietje floop ftilletjes binnen, opende de gordynen, riep zachtjes: Mevrouw! —— maar geen andwoord —— zy voelde met de hand op het bed, alles koud. Ein-

de-

delyk haalde zy de nachtlamp, doch 'er was niets te zien noch te hooren!

JENNY.

Myn God! wat zal dat beteekenen?

THOMAS.

Zy zal by Mynheer zyn.

JENNY.

Hoe kan zy vernomen hebben....

THOMAS.

Wie weet het! — Zy heeft mogelyk een ongunstig voorgevoel gehad. Als men elkander hartelyk lief heeft, gebeurt dat wel meer.

JENNY.

Zo ben ik dan geheel alleen in huis!

THOMAS.

Vrees niet, mejuffer, de oude Thomas is hier, en God is ook hier. Als ik maar den koetzier en huisknecht mogt roepen, die zouden alles wel schoonvegen. ——

JENNY.

Gaa heen, Thomas, en wek schielyk mynheer Smith op.

THOMAS.

Wel hagels! mynheer Smith, dien hebben wy geheel en al vergeeten. (*Hy loopt schielyk heen.*)

JENNY. (*alleen.*)

Welvoegelyk of onwelvoegelyk; in verlegenheid vraagt men niet wat welvoeglyk is.

DER-

DERTIENDE TOONEEL.

KAMERJONKER, PILZ *met de papieren en* JENNY.

KAMERJONKER.

Het is alles volbragt. Ik bid nogmaals om verschooning, en wensch u een zoet morgenslaapje.

JENNY.

Nog een ogenblik mynheer. De Secretaris van myn broeder zal terstond hier zyn. Gy zult ten minsten de goedheid hebben hem te zeggen, welke papieren...

KAMERJONKER.

Welke, mejuffrouw? allen, allen!

JENNY.

Hy is de man die hier nevens myn broeder werkte, en weet beter wat hij hier te eischen of te weigeren heeft. ——

KAMERJONKER.

Mynheer de Secretaris heeft hier niets meer te eischen noch te weigeren. Wel te verstaan wat de papieren betreft. Wat hy hier anders te vorderen mogt hebben —— ik ben al te bescheiden om daarna te vraagen.

JENNY.

Mynheer, gy moest ten minsten eerbied hebben voor het ongeluk.

KAMERJONKER.

Ik eer de rechten der schoonheid, en zou ontroost-

lyk zyn, als een slaapelooze nacht deeze wangen nog langer zou verbleeken. —— Kom Pilz, wy moeten de juffer niet langer ontrusten. (*Hy maakt een diepe spotachtige buiging en zy gaan heen.*)

JENNY, (*alleen. Zy weent, na eene tusschenpoozing.*)

Waarom ween ik? waarom ben ik in dit ogenblik gevoelig over eene belediging die my treft? — Ik gevoel dat het nu geen tyd is om te weenen. — Myn arme broeder! —— myn arme zuster! — ach dat ik een vrouw ben! — Doch dat zal my niet terug houden. Ik vlieg zelf naar den Vorst.

VEERTIENDE TOONEEL.

DE VOORIGEN, SMITH.

SMITH.

Thomas verhaalt my daar al wonderlyke dingen.

JENNY.

Raad! hulp! lieve Smith.

SMITH.

Moorland gevangen? de papieren verzegeld? uw zuster weg?

JENNY.

Dat is alles waar.

SMITH.

Een vervloekt Land!

JENNY.

Wat moeten wy doen?

SMITH.

SMITH.

Naar Engeland gaan, en daar als vrye menschen leeven.

JENNY.

Goed, maar nu?...

SMITH.

Tusschen vrees en hoop wachten, totdat de dag aanbreekt.

JENNY.

En dan?

SMITH.

Dan, Misf, myn woord daarop! ik verlos uwen broeder.

JENNY.

Maar hoe?

SMITH.

Hoe? (*Hy denkt een oogenblik na.*) Ja, nu moet ik spreeken — mijn lieve Misf 'er zijn sommige boeken in de waereld, die de kenner ongebonden laat, doch die de hoveling uit zyn bibliotheek werpt, omdat zy niet *relies en maroquin* zyn. Zulk een boek is eerlijkheid in een burgerlijk hart en onschuld in een slechte rok. Beiden worden in de Antichambre een spel der kamerdienaars.

JENNY.

Moet dat myn troost zyn?

SMITH.

In geene deele, ik wilde u maar bewyzen, dat

uw broeder verlooren is, omdat zyne deugd echt en de gespen op zyne schoenen valsch zyn. By de hovelingen is het juist omgekeerd.

JENNY.

Myn God is het nu de tyd om zulke aanmerkingen te maaken? (*gemelyk.*)

SMITH.

Juist nu, Mis, gy denkt mogelyk dat ik koel ben, dat ik minder gevoel by het geen hier voorgevallen is? — Gy vergist u. Het is alleen de gewoonte — ik heb dergelyke dingen duizendmaal beleefd. De mensch bezit de edele gave zich aan alles te gewennen, uitgezonderd alleen aan geluk en rust.

JENNY.

En waar komen toch alle die spreuken eindelyk op te huis?

SMITH.

Op de droevige noodzaaklykheid door grof geld te zegepraalen, waar de adel der ziel slechts een legpenning is. Ik zal naar den Minister gaan, ik zal hem zeggen, dat ik Lord Sidneij ben....

JENNY.

Smith, droomt gy?

SMITH.

Ik zal hem een brief van aanbeveeling van onzen Minister voor de oogen houden, en wat weet gy, dat

dat de Lord gehoor zal vinden, waar men den Schryver met minachting van de hand zou gewezen hebben.

JENNY.

Smith, spreekt gy in ernst?

SMITH.

Ja, lieve Misf, die zonderling, wien gy liefde inboezemde, leidde zyn rang af op een tyd, toen het nog twijfelachtig was, of een Lord by u meer gelde dan een eerlyk man.

JENNY.

Ik ftaa verbaasd.

SMITH.

Waarom? liefde en luim hebben wel grooter veranderingen uitgewerkt.

JENNY.

Milord...

SMITH.

Foei!... Milord zal heengaan om uwen broeder te redden, en Eduard Smith zal te rug komen, om uwe hand te verzoeken. Dan heb ik een bevallig landgoed liggen in Warwickfhire, een echte Zwitferfche landftreek, waaraan niets ontbreekt dan die vrolyke bewooners, vryheid en liefde, de tegenvoeters der Hovelingen. Wat dunkt u Misf? is het toch niet goed dat ik ryk ben? daar zullen wy allen genoeg hebben.

JENNY.

Ik ben thans onbekwaam om u iets daarop te antwoorden.

SMITH.

Waarom? gy vindt niet ligt iemand, die het eerlijker met u meende dan ik.

JENNY.

Moet dan nu de nood toeſtaan, het geen de liefde vorderde?

SMITH.

Dat is braaf gedacht, ik wil u ook niets afdringen. Het Berouw is overal een ſlechte gast. Neemt hy by de Liefde zyn intrek, dan eet hy den gastheer uit. — De dag breekt aan, ik gaa naar den Minister.

JENNY.

En ik naar myn broeders gevangenis.

SMITH.

Uw hand, Miſs. (*Zy geeft hem haar hand, hy drukt die al ſchuddende.*) Ik kan niet veel woorden ſpillen, maar, zo waar God leeft, ik bemin u! (*Hy gaat heen.*)

JENNY.

Hoe is het my? — Ik ben ontroerd en als buiten my zelve — foeij Jenny! verzaak de zwakheid van een vrouw, en denk aan uw ongelukkigen Broeder. Traanen en Goud zullen my den toegang tot hem baanen. (*Zy gaat heen.*)

VYF-

VYFTIENDE TOONEEL.

De armoedige wooning van den Capitein Elfeld. — De Heer en Vrouw van ELFELD en EMILIE.

EMILIE.

Alles, zo als het behoort, lieve vriendin. Eetlust en slaap zyn zekerlyk de kenteekenen van eene wederkeerende gezondheid; en God lof men kan het u wel aanzien. Gy zyt zedert drie dagen zichtbaar aangekomen. Maar gy moet u nog wat ontzien.

ELFELD.

Dat zeg ik haar geduurig.

Vrouw van ELFELD.

Het weder was zoo schoon...

EMILIE.

Ja maar koud.

Vrouw van ELFELD.

De wandeling is my zo wel bekomen. De frisſche lucht, de zonnenſtraalen —— het was als of met ieder ademtocht my nieuwe kracht bezielde.

EMILIE.

Dan had gy ook by tyds naar bed moeten gaan.

ELFELD.

Dat heb ik ook al gezegd.

Vrouw van ELFELD.

Ik heb een zacht slaapje op de stoel gedaan. Ik kon my onmogelyk het genoegen ontzeggen van myne weldoenſter gezond te mogen ontvangen.

EMILIE.

Ja, als ik deezen naam verdien, dan ben ik volkomen beloond. Voor de eerſtemaal verlaat ik u met een luchtig hart. Het is reeds laat. (*Zy doet haar halsdoek om.*) Wanneer wy elkanderen zullen wederzien, kan ik voor ditmaal niet bepaalen.

ELFELD.

Zou het twee dankbaare menſchen niet geoorloofd zyn u in uw huis hun opwachting te komen maaken?

EMILIE.

In myn huis? dan moest ik u immers zeggen wie ik ben, en waar ik woone?

ELFELD.

Zou het niet wreed zyn om dat nog langer voor ons te verzwygen?

EMILIE.

Lieve Capitein, laat my toch myne grillen. Gy begeert den naam van iets te weeten dat geen naam heeft: myn hart alleen deed u wel, en dat hart is naamloos; over agt dagen breng ik u in myn huis, dan zult gy my en nog een zeker iemand leeren kennen.

ELFELD.

Ja maar als de ſluijer deezer beminnelijke beſcheidenheid niet digt genoeg geſloten was, om u voor den blik der dankbaarheid te verbergen; hoe, als wy u reeds kenden?

EMI-

EMILIE.

Dat is onmogelyk, of gy hield uw woord niet.

Vrouw van ELFELD.

Neen, dat heeft hy eerlyk gehouden.

EMILIE.

Zyt gy my nooit op de ſtraat gevolgd?

ELFELD.

Op myn eer, neen!

EMILIE.

Nu, dan kent gy my ook niet.

ELFELD.

De naam Moorland is diep in ons hart gegraveerd.

EMILIE, (*verbaasd.*)

Waarlyk? kent gy my? — hoe komt dat? — waardoor heb ik my verraaden?

ELFELD.

Als gy my op myn woord van eer vertrouwde, dat het zonder ons toedoen is, dan wenschte ik gaarne een hatelyk toeval liever te mogen verzwygen.

EMILIE.

Gy ſpant myne nieuwsgierigheid ſteeds hoger. Ik ben verzekerd dat zelf in myn huis niemand van dit onſchuldig geheim iets weet.

ELFELD.

Zyt gy wel verzekerd, dat men u niet naſluipte?

EMILIE.

Wie?

ZESTIENDE TOONEEL.

ALBRAND, DE VOORIGEN.

ELFELD.

Ha! — deeze! —

EMILIE.

Secretaris Albrand —— ik ſtaa verbaasd! Wat voert u hier?

ELFELD.

Wat wilt gy, myнheer?

ALBRAND.

Ik kan naaulyks adem haalen — vergeef my dit ongewoon bezoek — Mevrouw ik moet u volſtrekt voor eenige oogenblikken alleen ſpreeken.

EMILIE.

My?

ALBRAND.

Myнheer, ik bezweer u by het gevoel der menſchlykheid, laat my met deeze Dame alleen.

ELFELD.

Zo ras zy het zelf verkiest.

EMILIE.

Wat kunt gy my toch te zeggen hebben?

ALBRAND.

Om 's hemels wil, talm niet langer! de oogenblikken zyn dierbaar.

EMILIE.

Als het alleen my betreft, dan heb ik voor deeze goede lieden geen geheimen.

ALBRAND.

Het raakt uw Gemaal.

EMILIE, (*wantrouwende*)

Waarlyk? — nu de leugen zal u weinig baaten. — Een enkel oogenblik, myne vrienden! Maar gy gaat immers niet ver van hier?

ELFELD.

In de kamer hier naast. (*Hy gaat met zyn vrouw heen.*)

EMILIE.

Wy zyn nu alleen. Wat wilt gy toch?

ALBRAND.

Ach dat ik de bode des ongeluks zyn moet?

EMILIE, (*driftig.*)

Ongeluk? (*bedaarende*) Maar — spreek slechts verder — wy kennen toch elkanderen — welk ongeluk?

ALBRAND.

Myn vriend — uw echtgenoot — o —

EMILIE.

Wilt gy myn verstand door schrik bedwelmen?

ALBRAND.

Welk een hoonend wantrouwen!

EMILIE.

Nu spreek dan duidelyker. Uw vriend, gelyk gy hem gelieft te noemen — wat is hem dan toch wedervaaren?

ALBRAND.

Gy schynt zeer bedaard, mevrouw?

EMI-

EMILIE.

Ik ben zo zwak van zenuwgeſtel niet, mynheer Scretaris, en val niet terſtond in onmacht, als een ſpin aan myn hals kruipt.

ALBRAND.

Verdien ik deezen hoon?

EMILIE.

Mogelyk.

ALBRAND.

Vergeet toch in dit ogenblik de afdwaalingen der liefde, om ſlechts de ſtem der vriendſchap te hooren.

EMILIE.

Welaan, ik hoor.

ALBRAND.

Zo even heeft men uw gemaal in de gevangenis geſleept...

EMILIE, *(ſpottend.)*

Waarlyk?

ALBRAND.

Hy is als oproermaaker aangeklaagd.

EMILIE.

Wat gy zegt!

ALBRAND.

Men heeft zyn papieren verzegeld.

EMILIE.

Hoe langer hoe fraaijer. — Zeg my toch waartoe dit ſprookje u dienen moet.

AL-

ALBRAND.

Gy gelooft my niet?

EMILIE.

Neen.

ALBRAND.

God gave, dat ik u niets erger te berichten had.

EMILIE.

Niets erger? voortreflyk! — Nu, hoe luidt dat ergere?

ALBRAND.

Of Moorland ten opzichte van den ſtaat onſchuldig is, wil ik niet onderzoeken.

EMILIE.

Dat heeft ook geen onderzoek nodig.

ALBRAND.

Maar dat hy zich omtrent u ſchuldig maakte, is helaas maar al te zeker.

EMILIE.

Aan my? — Laat toch eens hooren?

ALBRAND.

Moest hy u voor medeplichtig houden, omdat gy hem eenige lagen, die u voorheen gelegd wierden, verzweegen had?

EMILIE. (*ontſteld.*)

Lagen, die my voorheen gelegd wierden?

ALBRAND.

Gy kunt 'er immers uwe bondige redenen voor gehad hebben?

EMI-

EMILIE.

Moorland weet....?

ALBRAND.

Dat de Vorst u zekere aanbiedingen gedaan heeft...

EMILIE.

Verder....

ALBRAND.

Hy heeft vermoeden.... hy denkt zeker te weeten dat die betrekkingen nog voortduuren.

EMILIE. (*trotsch.*)

'Er waren nooit eenige betrekkingen tusschen my en den Vorst.

ALBRAND.

Wie is daar meer in zyn ziel van overtuigd dan ik?... Maar Moorland...

EMILIE.

Welk een booze geest heeft hem aangeblaazen?

ALBRAND.

Uwe getrouwe liefde onwaardig, durft hy van scheiding spreeken.

EMILIE.

Scheiding? van my?

ALBRAND.

Hy begrypt niet, dat de haat eener aanzienlyke beledigde vrouw, onder de asschen eener uitgedoofde liefde het sterkste brandt.

EMILIE.

Mynheer, spuuw uw vergift op eenmaal uit! Spreek duidelyk, want by al wat heilig is, ik verstaa u niet.

AL-

ALBRAND.

Uwe bezoeken by den nacht in dit huis zyn verraaden.

EMILIE.

Dan zal de ſchande op het hoofd van den verraader nederdaalen.

ALBRAND.

Moorland acht zyn eer gekrenkt...

EMILIE.

Moorland kent my.

ALBRAND.

Hy moest u ten minſten kennen; des te onvergeeflyker is zyn jaloerſche argwaan, des te ſchriklyker zyn beſluit, om u nooit weder te zien.

EMILIE.

Alles logentaal!

ALBRAND.

Ja! dat gave de hemel!

EMILIE.

Albrand, indien u iets op deeze waereld heilig is, zweer my by dit heiligdom....

ALBRAND.

By uwe deugd!

EMILIE.

Foei! Bevlek gy myne deugd niet — zottin daar ik ben! dat ik nog hier blyve, en my het gift in de ooren laat droppelen. Nog maar weinige ſchreden, en gy ligt in zyne armen, nog maar weinige woor-

den

den, en de booswicht is ontmaskert. (*Zy wil heen gaan.*)

ALBRAND.

Waarheen, ongelukkige vriendin? —— Moorland verſmacht in den kerker. Hy wil u niet zien, en, al wilde hy ook, hy mag niet...

EMILIE.

Albrand, wat hebt gy met my voor? wilt gy myn verſtand benevelen, waartoe deeze yſelyke logen?

ALBRAND.

Dat moest ik vraagen? Waartoe een logen, dien de eerſte ſlap in uw huis wederleggen zou?

EMILIE.

Hoe? Zou het waar zyn? Moorland zou gevangen zyn?

ALBRAND.

Wees maar bedaard! gy zyt daarom nog niet verlaaten. U blyft nog een vriend overig, die onverdiende beledigingen reeds lang vergeeten heeft.

EMILIE.

En Moorland wil van my ſcheiden —— zou dit ook waar zyn?

ALBRAND.

Beleedigde deugd, roep uwen edelen broeder, den hoogmoed, te hulp!

EMILIE.

Mensch, wat hebt gy gedaan?

ALBRAND.

Ik?

EMILIE.

Gy alleen waart in ſtaat om zulk een helsch ſamenweefzel te brouwen. Duivel, wat hebt gy gedaan!

ALBRAND.

Mevrouw, gy wordt beleedigend...

EMILIE.

Maar verheug u niet te vroeg! De Vorst zal den Staat eenen burger, de Liefde my mynen echtgenoot wederſchenken.

ALBRAND.

Hoe vuurig deze liefde is, zult gy uit dit briefje zien.

EMILIE.

De hand van myn man! — (*zy vouwt het briefje ſidderend open, leest, trilt, laat het vallen, zygt op haar knien neder, geeft een yſelyken gil en valt in onmacht.*)

ALBRAND, (*verſmaadend op haar nederziende.*)

Ha, eindelyk zyt gy toch vernederd. — Streelende wraak! (*Hy verwydert zich ſchielyk.*)

ZEVENTIENDE TOONEEL.

De Capitein en zyn Vrouw komen ſchielyk binnen.

ELFELD.

Wat is hier gebeurd?

Vrouw van ELFELD.

Myn God! wat is dat?

ELFELD.

Onze weldoenſter! (*Zy helpen haar van den grond op een ſtoel.*) Waar bleef de booswicht? (*Hy onderſteunt Emilie.*)

Vrouw van ELFELD, (*ziet het briefje dat op den grond ligt, neemt het ſchielyk op, en leest het vluchtig.*)

Hemel! durve ik myne oogen vertrouwen? — Is 't mogelyk? lees!

ELFELD, (*nadat hy het gelezen heeft.*)

Zo het my voorkomt — dan hebben haare weldaadige bezoeken by ons...

Vrouw van ELFELD.

Haar in de aſſchuwlykſte verdenking gebragt.

ELFELD.

Haar man dagt haar hier...

Vrouw van ELFELD.

In een ſlecht huis!..

ELFELD.

God! myn eer..

Vrouw van ELFELD.

Denk toch aan haare weldaaden! zonder haar lag uw vrouw reeds in het graf. — Schielyk, ſchielyk naar Moorlands gevangenis! een enkel woord moet dit ſchandelyk bedrog ontzwachtelen! (*rondomzwaaijende.*) Waar is myn mantel?

ELFELD.

Lieve vrouw — hoe? wilt gy...

Vrouw

Vrouw van ELFELD.

Kunt gy nog vraagen wat ik wil? —— Zouden wy deeze Engel haare liefde zoo vergelden? koele aanschouwers zyn van een leed, dat zy om onzentwille lydt? — Waar is myn mantel...

ELFELD.

En als men u den toegang ontzegt?

Vrouw van ELFELD.

Dan naar den Minister. Ik zal zyn paleis zo lang met myn klaaggeschrei vervullen, totdat het eindelyk in zyn ooren dringt. De doodelyke angst, die op myn gelaat zweeft, zal de hovelingen ontroeren, het trillen van al myn leeden zal hun hart treffen. Ik ben verzekerd dat men my den toegang niet zal ontzeggen.

ELFELD.

Maar gy zyt ziek en zwak...

Vrouw van ELFELD.

Ik ziek en zwak? — Nog nooit heb ik my zo sterk gevoeld.

ELFELD.

Laat my liever gaan!

Vrouw van ELFELD.

Neen, gy moet hier blyven, haar troosten; ik kan haar niet troosten...

ELFELD.

Lieve Carolina! het zal u al te hevig aandoen...

Vrouw van ELFELD.

Haare smart te zien by het eerste ontwaaken, dat

zou my ontroeren. Maar een verblind echtgenoot in de armen myner weldoenſter te rug te brengen, dat zal my eene hartſterkende artzeny zyn. (*Zy heeft intuſschen haar mantel omgeſlagen.*) Lieve Karel! zeg my toch niets meer, ik moet gaan, of de angst doet my ſterven! ſtaa de ongelukkige by! — ik kom zo op het oogenblik weerom. God geeve ons troost en hulp! (*Zy loopt ſchielyk heen.*)

ELFELD, (*Emilie nog geduurig onderſteunende.*) Wat zal daar van worden! Noodlot, welke doornen hebt gy op myn pad geſtrooid!

EMILIE, (*loost een diepen zucht en ſlaat haare oogen op.*)

ELFELD.

Zy komt weder by — Mevrouw!

EMILIE, (*ziet hem ſterk aan, en ſtoot hem zachtjes van zich. Daarop ziet zy, zonder bewustheid, de kamer rond. Zy komt allengskens weder by zich zelven, ſlaat beiden handen voor haar gezicht, en weent.*

ELFELD.

Schep moed, Mevrouw!

EMILIE, (*wenkt hem te zwygen; zy wringt haare handen, ziet naar den hemel, valt van den ſtoel op haar knien, en bidt ſidderend.*)

ELFELD.

God, ik kan ſlechts één hand tot u opheſſen! red, red myn weldoenſter!

Einde van het Vierde Bedryf.

VYF-

VYFDE BEDRYF.

De Gezelschapskamer van den Minister. Men ziet eenige Speeltafeltjes, waarop de kaarten door elkander liggen. Half uitgebrande Waskaarsen. Het is morgen.

EERSTE TOONEEL.

PRONK, (*alleen.*)

Hy neemt de gebruikte kaarten weg, en strykt het kaartengeld van de tafel naar zich.

Twee uitvindingen doen den Spanjaarden eere aan; de heilige Inquisitie en de Kaarten. Twee bolwerken tegen de kettery en de zelfverveeling; in het oppervlakkige vry onovereenkomstig met elkander, en echter in veele opzigten van een gelyken aart. De Inquisitie belet de Philosophische haairkloveryen, de Kaarten doen dat ook. De Kaarten maaken bestorvene kaaken en hollen oogen, de Inquisitie doet hetzelfde. Zy verdooft de liefde voor vader en moeder, voor vrouw en kind; dat doen de kaarten ook. De dolle zucht voor het kaartspel brengt haare offers aan den galg en de Inquisitie-razerny brengt hen op de brandstapel. Maar het nut der kaarten is nog veel uitgestrekter, want de Inquisitie pakt niet dan Joden en ketters aan, de kaarten daarentegen verschoonen zelf het vroomste

zusje niet. —— Vrede zy de asſche van den man wien ik dit kaartengeld te danken heb. Mocht men uit zyn knokkels dobbelſteenen maaken, en zyn afbeeldzel in ieder Ruitenkoning drukken.

TWEEDE TOONEEL.

DE KAMERJONKER, PILZ *en* PRONK.

PRONK.

Ey, ey, Heer Kamerjonker! hoe zo laat? en van waar zo vroeg.

KAMERJONKER.

Is myn oom al opgeſtaan?

PRONK.

Hy heeft pyn in zyn hoofd.

KAMERJONKER.

Is 'er niemand by hem?

PRONK.

Ja, de mops.

KAMERJONKER.

Ik moet hem ſpreeken.

PRONK.

Ik weet niet of...

KAMERJONKER.

Pilz, leg de papieren maar hier neêr.

PILZ.

Maar de Heer Secretaris Albrand heeft gelast...

KAMERJONKER.

Gelast? wat?

PILZ.

De papieren op zyn kamer te brengen.

KAMERJONKER.

Ja, dat zal 'er even veel toe doen.

PILZ.

Hy drukte het my op myn conscientie...

KAMERJONKER.

Op zyn conscientie, wilt gy zeggen — nu dit heeft juist niet veel te beteekenen.

PILZ.

Den Heer Secretaris scheen 'er zeer veel aangelegen te zyn.

KAMERJONKER.

Genoeg Pilz! ik heb 'er myne redenen voor. Dat gebeurt my niet alle dagen.

PILZ.

Voor hoogst uw edelens verandwoording dan — *(Hy legt de papieren op tafel, buigt zich en gaat heen.)*

DERDE TOONEEL.

DE VORIGEN. *zonder* PILZ.

PRONK.

Pronk, ik heb daar een goeden vangst gedaan.

PRONK.

Een meisje?

KAMERJONKER.

Niets van dat: ik heb den Staat een dienst gedaan.

PRONK.

Den Staat? dat wil hier te landen zeggen: den Vorst. Dan moet ik myn vraag herhaalen.

KAMERJONKER.

Gy zyt een ſchalk. Neen, Pronk, zo gewigtig is de dienst niet. Ik heb maar een Jacobyn vernestelt.

PRONK.

En wie was dat?

KAMERJONKER.

De Syndicus Moorland...

PRONK.

Moorland een Jacobyn? — Hm, daar zou ik hard aan twyfelen.

KAMERJONKER.

Waarom?

PRONK.

Hy ziet ieder een vrymoedig onder de oogen.

KAMERJONKER.

Juist daarom; hem ontbreekt eene onderdanige beſchroomdheid.

PRONK.

Hy zegt alles wat hy denkt.

KAMERJONKER.

Juist daarom; hy denkt te veel.

PRONK.

Een nieuwe ſoort van misdaad.

KAMERJONKER.

Niets minder dan dat! gekken en wyzen, goudmakers en denkers heeft men reeds van oudsher opgeſloten.

PRONK.

Maar als gy anders geen bewyzen....

KAMERJONKER.

Hier liggen de bewyzen. Nu kan myn oom my niet langer verwyten; dat ik my op niets toelegge. Spel en Rendevous heb ik verzuimd, een gantſchen nacht heb ik opgeofferd...

PRONK.

Om een mensch in 't ongeluk te brengen.

KAMERJONKER.

Dat was niet, zo als het behoort, Pronk.

PRONK.

De waarheid klinkt altyd als een ontſtelde viool...

VIERDE TOONEEL.

SMITH EN DE VOORIGEN.

SMITH.

Heer Kamerjonker, ik ben u op de hielen gevolgd.

KAMERJONKER, (*tegen Pronk.*)

Is de deurwaarder ziek?

SMITH.

O neen, hy heeft my genoeg toegegraauwd, maar ik ken deeze ſoort van lieden reeds.

KAMERJONKER, (*ſpotachtig.*)

Gy hebt denkelyk veel omgang met elkanderen?

SMITH.

Zyn ſtand zou myn niet affchrikken, maar zyn beroep...

KAMERJONKER.

Zekerlyk, als hy het geluk had een ſchoenmaker te zyn...

SMITH.

Recht zo, dan was hy een nuttig en werkzaam mensch. Maar een deurwaarder en Kamerjonker zyn nergens goed voor.

KAMERJONKER.

Mensch, zyt gy dol?

SMITH.

Ik bewees u zo even het tegendeel.

KAMERJONKER.

Pronk, een paar pootige kaerels...

SMITH.

Vermoei u niet, want ik gaa hier niet van daan, voordat ik den Minister geſproken heb. Alsdan kunt gy my overal vinden.

KAMERJONKER, (*met eenige verlegenheid.*)

Pronk!...

PRONK.

Wy durven hier immers geen geraas maaken.

KAMERJONKER.

My dat te zeggen in het huis van myn oom!

SMITH.

Jongman, ik heb medelyden met u, de post die uw oom bekleedt, is uw ongeluk.

KA-

KAMERJONKER.

Uw ſpraak...

SMITH.

Was u voorheen niet vreemd.

KAMERJONKER.

In de daad, het komt my voor, als of...

SMITH.

Kan ik u alleen ſpreeken?

KAMERJONKER.

Pronk! (*Hy geeft hem een wenk Pronk gaat heen.*)

VYFDE TOONEEL.

DE VOORIGEN, *zonder* PRONK.

KAMERJONKER.

Wel nu, Heer Sonderling?

SMITH.

Om dit karakter vol te houden, zal ik met een vertelſel myn aanvang maaken. Ik kwam eens, geduurende myne reizen, in een ſtad, welker romaneske ligging my voor eenige weeken aan haar gekluisterd hield. — Dagelyks klauterde ik de bergen op en neer, aan wier voet een kabbelende ſtroom heen ruischte. Eens had ik my daar op zekeren avond wat lang opgehouden. De nacht was reeds gevallen, toen ik eenzaam langs het water naar huis wandelde. Eensklaps zag ik in de verte tuſſchen de boomen de gedaante van een meisje. Ik zie haar

de

de handen wringende aan de rivier heen en weer waggelen. Ik hoor haar zuchten. De nieuwsgierigheid houdt my achter een boschije verscholen. Eén ogenblik nog, en het arme schepsel springt in den stroom. Ik ben een goed zwemmer, het gelukte my haar te redden, doch zy bedankte my niet eens, want —— wat denkt gy wel, Heer Kamerjonker, waarom zy zich zelve van kant wilde helpen?

KAMERJONKER, (*zeer verward.*)

Hoe kan ik dat raaden?

SMITH.

Gy beeft?

KAMERJONKER.

Nu verder. ..

SMITH.

Ik ben een burgerdochter, zo sprak het meisje, eerlykheid en onschuld zyn myn gantsche rykdom. Een jong aanzienlyk Heer, die hier studeert, zocht my te verleiden, en toen hem dit niet gelukte, sprak hy overal kwaad van my, en beroofde my van myuen goeden naam, de buuren weezen my met den vinger na, myne speelkameraads zagen my over den schouder aan, en ach! myn bruidegom, een eerlyke ambachtsman, liet my zitten. Toen verviel ik tot wanhoop, en ik wilde van myn leven een einde maaken. — Zyt gy niet wel, heer Kamerjonker?

KAMERJONKER, (*met neergeslagen oogen.*)

Mynheer.. ..

SMITH.

SMITH.

Ik hield dien Lasteraar toen voor een deugniet. Ik vergiste my, hy was flechts een losbol; want toen ik met de ſtandvastigheid van een eerlyk man hem in de oogen zag, en zeide: mynheer, ziedaar uw werk! toen verſchrikte hy over de gevolgen eener ydele praatzucht, toen zag ik de traanen van berouw in zyne oogen glinſteren, en het ſchaamrood op zyne wangen gloeijen.

KAMERJONKER, (*hem de hand toereikende.*)

Eduard Smith!

SMITH.

Toen rekende hy het zich geen ſchande, zyn misdaad zo wel als de onſchuld van het meisje openhartig te bekennen. berouw en weldaaden wiſchten de vlekken af, en aan myn hart dankte hy God met heete traanen, dat het nog niet te laat ware de gevolgen zyner losheid weder goed te maaken.

KAMERJONKER, (*hem omhelzende.*)

Eduard Smith!

SMITH.

Herrinnert gy u nu myn naam weder?

KAMERJONKER.

Foei! dat ik uw gelaat ooit vergeeten konde! — Eduard! wy dronken toen broederſchap.

SMITH.

En gy ſchaamt u dit heden niet?

KAMERJONKER.

Zou ik zo diep gezonken zyn?..

SMITH.

Ik ben maar Schryver.

KAMERJONKER.

En ik ben een mensch.

SMITH, (*drukt hem de hand.*)

Recht zo! gy ſprong even als dit meisje in een alles wegſleependen ſtroom; mogelyk gelukt het my, ook u te redden. Jongman! dit ſchrikkelyk voorbeeld had u moeten waarſchouwen. Toen beloofde gy my die onzalige neiging tot kwaadſpreeken te beſtryden. Niet allen, die het ſlachtoffer uwer tonge wierden, hebben zich in 't water geſtort; maar hoe menig een bittere traan is mogelyk in ſtilte over u geweend geworden! Hoe menig huislyk geluk hebt gy mogelyk door een dubbelzinnig woord ondermynd! De mensch heeft helaas altyd open ooren om het kwaad van zyn naasten aantehooren. Een indruk is ligt gemaakt, doch langzaam weder uitgewischt. Een woord glipt ligt over de tong, maar de Almacht zelve is niet in ſtaat om het terug te neemen.

KAMERJONKER.

Gy hebt een recht om zo met my te ſpreeken. Maar waarom verdien ik juist nu...

SMITH.

Wat deed Moorland u?

KA-

KAMERJONKER.

Men houdt hem voor een gevaarlyk mensch.

SMITH.

Loutere laster.

KAMERJONKER.

Hy heeft zich der Burgery zo sterk aangetrokken.

SMITH.

Dat was zyn plicht.

KAMERJONKER.

Hy is mogelyk den een of ander een doorn in het oog.

SMITH.

Daar ligt de knoop. Albrand....

KAMERJONKER.

Juist geraden.

SMITH.

En gy laat u tot het werktuig van zulk een mensch gebruiken?

KAMERJONKER.

Ik dacht myn oom dienst te doen.

SMITH.

Man van verstand en hart, de natuur gaf u uw eigen veerkracht. Ontwaak uit uwen onwaardigen roes. Laat de Albranden kruipen. Kleef niet aan hun gift. Gy kunt door deugd schitteren, en gy schemert slechts door rang; gy kunt door den luister uwer verdiensten uitblinken, en gy verblindt slechts door het klatergoud van uw vernuft. Uw hart zou vrienden win-

winnen, maar uw vernuft jaagt ze terug. Gy kunt liefde verdienen en gy zoekt u liever gevreesd te maaken. Een eerlyk man te lasteren, die bedaard zyn weg gaat, is even zo gemaklyk als iemand in den slaap te vermoorden; maar den goeden naam van een onschuldig gelasterde weder te herstellen valt moeijelyker dan de vorens, die de kinderziekte op het gelaat geprent heeft, glad uittewisschen.

KAMERJONKER.

Hier hebt gy myn hand, het zal nooit weer gebeuren.

SMITH.

Mag ik op u vertrouwen, red dan Moorland!

KAMERJONKER.

Al wat in myn vermogen is, op myn eer!

SMITH.

Waar zyn zyne papieren?

KAMERJONKER.

Hier liggen zy?

SMITH.

Wilt gy die aan uw oom ter hand stellen?

KAMERJONKER.

Neen.

SMITH.

Wat zult gy hem dan zeggen.

KAMERJONKER.

Ik heb ze verbrand — verloren: in 't kort ik neem alles op my.

ZES-

ZESDE TOONEEL.

DE VORIGEN, DE MINISTER, (*uit zyn Slaapkamer komende.*)

MINISTER, (*roept.*)

Pronk!

PRONK, (*uit de Antichambre.*)

Uw Excellentie!

SMITH, (*zachtjes tegen den Kamerjonker.*)

Nu komt het 'er op aan!

MINISTER.

Wat was dat voor een onbetamelyk geraas hier naast myne kamer?

PRONK.

Deeze vreemdeling...

MINISTER.

Wat wilt gy?

SMITH.

Uw Excellentie om vergiffenis vraagen dat ik zo laat kome.

MINISTER, (*ziet glimplagchend naar de Pendule.*)

Zo laat?

SMITH.

Te laat voor een man, in wiens huis de gerechtigheid nooit sluimert; te laat voor een onschuldigen, dien de laster in den kerker wierp.

MINISTER.

Wie zyt gy?

SMITH.

Een gelukkig, benydenswaardig mensch, als het my gebeuren mag dáár de onschuld te redden, en hier den goeden naam van uw Excellentie voor vlekken te bewaren.

MINISTER, (*met minachting.*)

Gy?

SMITH.

Zo zag de gevangen leeuw op de muis neder, vóór dat zy zyn net had doorgeknaagd.

MINISTER.

Voor wien spreekt gy?

SMITH.

Niet voor myn vriend; want voor vrienden ben ik alleen werkzaam. Ik spreek voor den eerlykſten man in den Staat, voor den Syndicus Moorland.

MINISTER.

Ha! waar is hy?

SMITH.

Waar hy niet moest zyn, in de gevangenis.

MINISTER.

Waar ving men den vogel?

KAMERJONKER, (*verlegen.*)

De Secretaris zal het u zeggen.

SMITH.

Zeg alles; spreek maar de waarheid; voor haar zal myn vriend nooit bloozen, noch ik verstommen.

MI-

MINISTER.

De waarheid, jongen heer!

KAMERJONKER.

De Syndicus fluipte tegen middennacht...

SMITH.

Sluipte? dat is onwaar!

MINISTER, (*op een geſtrengen toon.*)

Ik verzoek, dat gy hem in zyn reden niet ſtoort, mynheer.

KAMERJONKER.

De Syndicus wilde, tegen middennacht, zekeren Capitein Elfeld bezoeken, die op de plaats van het ſlot woont.

SMITH.

Dat is niet mogelyk; hy kent geen man van dien naam.

MINISTER.

O Ja; hy kent hem wel, en wy kennen hem ook wel. Nu verder.

KAMERJONKER.

Zo als hy in het huis wilde treeden, wierd hy gearreſteerd.

SMITH.

Op wiens last?

MINISTER.

Op myn last.

KAMERJONKER.

De Secretaris Albrand belaſtte my de papieren van den Syndicus te verzegelen.

MINISTER.

Waar zyn die papieren?

KAMERJONKER.

Door zeker toeval... (*Hy zwygt verlegen.*)

MINISTER.

Welnu?

SMITH.

Hier liggen zy. Het eigendom van een burger onder de bewaaring van den eersten dienaar van staat.

MINISTER.

Men moet die papieren onderzoeken.

SMITH.

Met welk recht?

MINISTER, (*opstuivende.*)

Mynheer!

SMITH.

Die het recht bemint schroomt zulk een vraag nooit, en den plaatsvervanger van den Vorst moet zy niet beledigen.

MINISTER.

Nog eenmaal, wie zyt gy?

SMITH.

Een Engelschman, tot dus verre schryver in dienst van den Syndicus.

MINISTER.

Nu, mynheer de Schryver, uit achting voor uwe natie vergeef ik u uwe stoutmoedigheid.

SMITH.

SMITH.

Vergiffenis is alleen voor den misdaadiger. De naakte waarheid ontvlucht den gewoonen mensch, en werpt zich in de armen van een edelmoedigen rechter.

MINISTER.

De man, voor wien gy met zo veel echt Engelsche vrymoedigheid spreekt, is zeer verdacht van oproerige grondstellingen.

SMITH.

Wie is zyn aanklaager?

ZEVENDE TOONEEL.

DE VOORIGEN, ALBRAND.

MINISTER.

Het is goed dat gy komt. Uw voorzorg was reeds waakzaam. Voltooi uw werk, ontmasker een gevaarlyk mensch, en verdeedig de maatregelen, die mynheer den Engelschman hier despotiek voorkomen.

SMITH.

Deeze man zyn aanklager? — Hoor my, Heer Graaf, eer nog een woord over deeze onreine lippen vloeit. Deeze man was Moorlands daaglykſche gast, de vriend van zyn huis, die voor elk vertrouwelyk medegedeeld gevoelen, een gedienſtig hoofdknikken, voor ieder vernuftige ſcherts een lachje in gereedheid had; die aan tafel de gulhartige geſprekken beloerde, wanneer de wyn het bloed vlugger deed vloeijen, en een levendig gevoel zich mogelyk in een

onbedagt woord wat vry uitboezemde; die altijd vriendelyk, altyd vleijend, door kunstige wendingen wist uittelokken wat hy gaarne hooren wilde; ieder onschuldige scherts van zynen eerlyken gastheer, met gal gemengd, in zyn zakboekje opteekende, om hem by gelegenheid op den nek te kunnen treeden, en door deeze zyne laagheid de toejuiching van het hof te bekuipen. Zulk een aanklaager moet Graaf Scharfnek niet hooren! Waar een eerlyk man verhoord zal worden, daar moet ook een eerlyk man tegen hem optreden.

MINISTER.

Gy zult niet uit de kamer gaan, voordat gy uwe smaadredenen beweezen hebt.

ALBRAND.

Mag ik wel vraagen, van wien hier eigenlyk gesprooken wordt?

SMITH. (*spotachtig.*)

Zie daar de schuldelooze onweetendheid!

MINISTER.

Moorland is in hechtenis?

ALBRAND

Hiervan kwam ik uwe Excellentie eigenlyk berichten geeven.

MINISTER.

Zeg deezen Heer, waarom hy in hechtenis is.

ALBRAND.

Al te vrymoedige aanmaatigingen, onbesonnene uitdrukkingen, verdachte omgang....

SMITH.

SMITH.

Bewyzen, mynheer!

ALBRAND.

Wat zyne vrymoedigheid betreft, heb ik uwe Excellentie maar aan de tooneelen van gisteren te herinneren, toen hy de zoogenaamde rechten van den burger met eene trotschheid verdeedigde, die...

SMITH.

Weet gy wel, hoe een man spreeken moet, die zyn plicht doet?

ALBRAND.

Ik gaf 'er u zo even een bewys van. Van zyn onbezonnene gesprekken kan de Heer Kamerjonker tot getuige strekken.

SMITH. (*tegen den Kamerjonker.*)

Waart gy dat?

KAMERJONKER. (*met standvastigheid.*)

Neen!

MINISTER.

Hoe, neef, hebt gy my niet zelve...

KAMERJONKER.

Ja, lieve oom, ik moet dat met schaamte en leedwezen bekennen; ik was een lasteraar, maar, God is myn getuige, nooit heb ik op de gevolgen gedacht. Losheid en kwaade voorbeelden hebben my weggesleept, maar het geldt hier het geluk van een eerlyk man, en ik keer tot myn plicht weder. Moorlands huis is een school der zeden. Zyn tafel een verzamel-

plaats van schuldelooze vrolykheid; zyn scherts beleedigt nooit, en zyn ernst is leerzaam. Geen nadeelig woord is ooit zyne lippen ontglipt. Zucht voor den Staat, eerbied voor den Vorst, achting voor myn Oom —— zoo ken ik hem, en wie zyn beeld anders maalt — al ware ik het ook zelf — die heeft het mishandeld, en verdient straf.

SMITH.

Bravo, jongman! Heb ik wel meer dan dit onpartydig getuigenis nodig? ô mynheer de Graaf, sluit toch uw ooren voor den lasteraar! Hy is de gevaarlykste booswicht in den Staat, want hy vereenigt in zich alle misdaaden. Hy is een dief, die in de huizen sluipt, en meer dan goud en zilver steelt. Hy is een moordenaar, die den weerloozen aanvalt, en hem dikwils meer dan het leven rooft. Schenk gy den Staat eenen burger weder, dien zyn plicht altyd heilig was, en die zyn eenigste zwakheid, zyn vertrouwen op deezen man, maar al te duur boet.

ALBRAND.

Juist zo declameert altyd een medeplichtige.

SMITH.

Ha, laage ziel! was dat uw laatste uitvlucht?

ALBRAND.

Maar die het recht aan zyne zyde heeft, blyft altyd koel en bedaard. Gelukkig voor my, dat mynheer de Graaf myn vaderlandschen yver maar al te wel kent....

MI-

MINISTER.

Waartoe al die praatjes? Moorlands papieren zullen ons wel licht geeven.

ALBRAND.

Zy liggen op myn kamer, en ik zal ze nog heden uwe Excellentie ter onderzoek openleggen.

MINISTER.

Zy liggen hier reeds op myn tafel, wy kunnen ze terſtond doorzoeken.

ALBRAND. (*zeer verlegen.*)

Hoe — wat — ik had immers bevolen...

SMITH.

Nog eens, mynheer de Graaf, ik verzoek deeze papieren te verſchoonen! ik weet niet wat zy behelzen, ik was nooit Moorlands vertrouwde, doch ik durf 'er myn hoofd wel borg voor ſtellen, dat 'er niets bedenkelyks onder ſchuilt. Maar Moorland is wysgeer en dichter! wat ſchryft men niet ſomwylen als men tot verlustiging het een of ander op het papier zet of vaerſen maakt. — Een los heen geſchreeven briefje kan iemand doen veroordeelen, wiens val men wenscht te berokkenen. Het papier is een vriend waaraan men ieder luim en inval toevertrouwt. Wie heeft het recht deezen vriend op de pynbank te brengen? en wie zou zich van dat recht willen bedienen?

MINISTER.

Weet gy wel, dat gy myne nieuwsgierigheid hoe langer hoe hooger ſpant?

SMITH.

Een rechter moet zulke gevoelens te keer gaan.

ALBRAND.

Uw Excellentie heeft deezen voormiddag zulke drukke bezigheden, dat ik liever de papieren vooraf op myn kamer...

MINISTER.

Zy zullen hier blyven.

ALBRAND.

Mynheer had daar even waarlyk juist geen ongelyk. Een wysgeer, een dichter — hoe veel dingen ontſlippen zyn pen, die nooit beſtemd waren het daglicht te aanſchouwen. Ik zou 'er vooraf zeer naauwgezet van afzonderen, wat voor den Staat van geen belang is, en uwe Excellentie zou eenige kostbaare oogenblikken beſpaaren.

MINISTER.

Nu, als gy denkt...

SMITH.

Vergeef my, mynheer de Graaf, nu moet ik u verzoeken de papieren te openen. Deeze man is verlegen; deeze man zoekt dit voortekomen; hy moet daar zyne goede redenen voor hebben. *Goede redenen!* uwe Excellentie, hoop ik, verſtaat my wel! het goede is betreklyk.

AL-

ALBRAND.

Mynheer, gy ſtapelt de eene ſmaadreden op de andere. Ik ken u niet, ik heb u nooit beledigd; doch ik zal nooit vergeeten waar ik ben. Myn voldoening zal ik aan mynheer den Graaf overlaaten. Ik zal best doen naar myn kamer te gaan, daar ik, zelf in tegenwoordigheid van den eerſten Minister, niet voor beledigingen veilig ben. (*Hy neemt de papieren op en wil heen gaan.*)

SMITH. (*houdt hem tegen.*)

Hou! niet van uw plaats.

MINISTER.

Mynheer de Schryver, uw vermetelheid is grooter dan myn geduld. Kamerdienaar! Wacht! (*Pronk gaat heen.*)

SMITH. (*haalt zyn portefeuille uit.*)

Mynheer de Graaf. Ik moet thans tegen myn zin van een brief van aanbeveeling gebruik maaken, dien ik alleen voor de uiterſte noodzaakelykheid bewaard heb. (*Hy geeft hem een brief over.*)

MINISTER. (*met minachting.*)

Gy, een brief van aanbeveeling aan my?

SMITH.

Ik verzoek u den brief te openen

MINISTER. (*breekt den brief open, ziet naar de teekening, en mompelt verwonderd in zich zelven.*)

William Pitt! — (*Hy leest zachtjes: verbaasdheid en*

en verlegenheid worden in zyn gelaat zichtbaar, hy wendt zich zeer beleefd tot Smith.) Milord! – schoon ik niet dadelyk begrypen kan — Pronk, een stoel! — Milord! – zulk een dringende aanbeveeling was overtollig voor een man, die zich zelven zo edel aankondigt. —— Hei! — bedienden! stoelen!

SMITH.

Ik behoude aan my, uwe Excellentie nader rekenschap te geeven van het geen aanleiding gaf tot myn *incognito*.

MINISTER.

Niemand, mynheer, heeft recht om daar naar te vraagen.

SMITH.

De hoofdreden daarvan mogt misschien wel een nationaale luim schynen.

MINISTER. (*met staatigheid zyn neef aanbiedende.*)

Milord! De Kamerjonker van Scharfneck —— Neef! Milord Sidney.

SMITH. (*geeft den Kamerjonker al lagchend de hand.*)

Wy kennen elkanderen reeds.

PRONK. (*komt binnen.*)

De wacht is in de voorkamer.

MINISTER.

Zwyg! — Milord, ik hoop, gy zult onzen Vorst het vermaak aandoen....

ALBRAND. (*heeft eenige maalen beproefd ſtilletjes heen te ſluipen, Smith houdt altyd een waakzaam oog op hem, en daar hy nu andermaal wil wegſluipen, zo vat hy hem een weinig onzacht by den arm.*)

SMITH.

Men zoekt deeze papieren zo zorgvuldig te ontſutzelen, dat ik myn verzoek herhaalen moet, om die in myn tegenwoordigheid te openen.

MINISTER.

Ogenblikkyk. Maar ik kan uw Lordſchap toch vooraf verzekeren, dat gy u ten opzichte van myn Secretaris vergist. Ik heb overtuigende bewyzen van zyne trouw en bekwaamheid.

SMITH.

Nu, dan ſpyt het my van den eerlyken man, dat de Natuur hem daar als zulk een armen zondaar heeft uitgeteekend.

MINISTER.

Welaan, Albrand! waarom ſtaat gy daar zo verlegen? Ontzegel het paket.

ALBRAND.

Nu, ik zal gehoorzaamen; maar Milord zal het zich zelven te wyten hebben, wanneer 'er nu niets achtergehouden word van het geen den aangeklaagden zou kunnen bezwaaren.

SMITH.

Mynheer de Graaf heeft verzogt geen verdere voor-

vooraſſpraak te maaken, (*Het paket word geöpend. Albrand, Smith en de Minister ſtaan rondsom de tafel.*)

MINISTER, (*de papieren zelf ontvouwende.*)

Betaalde rekeningen — quitantien — brieven — (*Hy maakt 'er eenigen open.*) van zyn vader uit Zwitſerland — Wysgeerige gedachten over de onſterfelykheid der ziel — brieven en gedichten aan myn vrouw — geheime weldaaden (in geval ik mogt komen te ſterven, verzoek ik myn lieve Emilie deeze rubriek onafgebroken voorttezetten) Dat is edel! — Lied aan de Lente — Ontwerp van een gedicht voor de kinderen van den Graaf van Scharfneck op zyn geboortedag. Wat is dat?

PRONK.

De jonge Heeren verzogten hem daar onlangs om. Uw Excellenties geboortedag is in de aanſtaande week verjaard.

MINISTER.

Waarlyk? Dat heb ik hem ſlecht beloond. (*Hy gaat voort.*) Teekeningen — Liederen met Muziek — Requesten —— deductiën.

SMITH. (*driftig tegen Albrand.*

Wat ſteekt gy daar in uw zak?

ALBRAND. (*zeer verlegen.*)

Niets.

SMITH.

Schielyk voor den dag daarmede!

MINISTER.

Geene uitvluchten!

ALBRAND. (*geeft hem beevend een papier over.*)

MINISTER. (*leest.*)

Vaderlandsche gedachten, op verzoek van myn vriend Albrand ontworpen. —— Hoe? —— ik wil immers niet hoopen —— (*Hy doorloopt het geschrift met een vluchtig oog.*) Ja, waarachtig, van woord tot woord. Mynheer Secretaris, dat is immers het zelfde geschrift, waardoor gy myn gunst verworven, het zelfde ontwerp waaraan gy uw geheele fortuin te danken hebt....

ALBRAND.

Vergeef my, zyn Excellentie...

MINISTER.

Foei! schaam u, gy perstte eerst den citroen uit, en nu wilt gy de schil wegwerpen. Moorlands onschuld is genoeg gerechtvaardigd. Neef, gaa schielyk heen, om hem zyn ontslag aantekondigen. Geef order dat myn rytuig ingespannen wordt, het moet u terstond volgen, en Moorland uit de gevangenis hier brengen. Ik ben den edelen man eene openbaare satisfactie schuldig. In uw aller byzyn zal ik hem die geeven.

KAMERJONKER.

Ik verricht heden de schoonste daad van myn leven. (*Hy gaat heen.*)

ALBRAND.

Ik voorzie myn val. Moorlands vryſpraak beheist te gelyk myn vonnis. De hemel geve dat uwe Excellentie niet te voorbaarig handele! Ik wil gaarne bekennen, dat ik den Syndicus Moorland dit opſtel te danken heb, maar ik dacht, dat de Vriendſchap zwygen moest, wanneer den Staat eenig gevaar boven het hoofd hangt. Ik ben intusſchen blyde dat 'er onder deeze papieren niets gevonden wordt dat eenig verdenken baart; maar hierdoor is toch de valschheid van myne beſchuldigingen nog niet beweezen. Uwe Excellentie herinnere zich nog wel, waarom Moorland eigenlyk gevangen wierd genomen. Zyn geheime, verdachte omgang met den Capitein Elfeld, zyne ſluipwegen in den nacht...

SMITH.

Heeft de ſlang al zyn vergif nog niet uitgeſpogen?

(*Men hoort de ſtem van een vrouw in de Antichambre hevig ſchreeuwen.*)

Ik moet hem ſpreeken.

(*Een Bediende antwoordt.*)

Zyn Excellentie heeft geen tyd.

(*Men hoort de ſtem der vrouw al nader.*)

Ik moet binnen weezen.

(*De Bediende aan de deur roept:*) Terug!

MINISTER.

Wie is daar toch?

PRONK. (*die intusſchen de deur opengedaan heeft*)

Een onbekende Dame.

AGT-

ACHTSTE TOONEEL.

De Vrouw van ELFELD en DE VOORIGEN.

Vrouw van ELFELD. (*komt doodelyk bleek en wagelende binnen; haar oog zweeft ongerust rond.*)

Waar is toch de Minister?

MINISTER.

Hier, Mevrouw! Wie zyt gy?

Vrouw van ELFELD.

De vrouw van Capitein Elfeld.

MINISTER.

Ha, ik begryp u al; gy komt wegens het penſioen van uw man?

Vrouw van ELFELD.

Neen, Mynheer de Graaf, nooit zou ik my vernederen een Antichambre te betreeden, omdat de behoefte my drukt; ik ben ook in de groote waereld geboren en opgevoed, ik weet, hoe men daar een bedelaar onthaalt.

(*Zy houdt zich aan de leuning van een ſtoel vast.*)

SMITH, (*haar een ſtoel geevende.*)

De goede vrouw is ziek. Gaa zitten, Mevrouw!

Vrouw van ELFELD.

Ik dank u, mynheer; ja ik ben ziek. Doch ten ontyde herinnert gy my hier aan. (*Zy ziet Albrand.*) Ha, gy ook hier, boosaartig ſchepſel!

MINISTER.

Wat wil dat beduiden?

SMITH.

Welkom, braave bondgenoote!

ALBRAND.

Ik heb de eer niet, eene dame te kennen, die my daar zo gemeenzaam aanſpreekt.

MINISTER.

Verklaar u nader, Mevrouw!

Vrouw van ELFELD.

Ja, mynheer de Graaf! ik wil de weinige krachten eener naauwlyks herſtelde gezondheid niet aan dezen mensch verſpillen. Ik kom hier om een onſchuldigen te redden, en myn weldoenſter te verdeedigen. — Hoe myn man voor het Vaderland geſtreeden heeft, hoe hy gekwetst, en hoe hy beloond is geworden, dat weet gy — zyn krankbed putte ons vermogen en myn gezondheid uit — een hevige koorts beroofde my twee maanden lang van het gevoel van ons lyden. — Ik zou zonder bewustheid uit de waereld gegaan zyn, zo niet de weldaadigheid eene my onbekende Dame op ons zoldertje gevoerd had. Langen tyd genoten wy haar hulp, zonder haar naam dankbaar voor God te kunnen noemen. Door een hatelyk toeval (*een blik van verachting op Albrand werpende.*) ontdekten wy eindelyk, dat het Mevrouw Moorland was.

SMITH.

Ha! edele vrouw!

Vrouw van ELFELD.

Zy kwam alleen des nachts, in ſtilte, en zonder ie-

iemand by haar —— zy ging in den morgen weder heen — en ik geloof haast dat zelf in haar huis niemand iets van het geheim haarer deugd wist.

SMITH.

Niemand, Mevrouw!

Vrouw van ELFELD.

Helaas, want zo gelukte het de boosheid, eenen engel in haare duisternis te verstrikken. In den laastleden nacht was zy ons weder tot troost verscheenen — zo als zy ons tegen den morgen verlaaten wilde — kwam deeze mensch binnen — deeze mensch — die weinig uuren te vooren, my — o hoe diep vernedert ons de armoede — my tot eene koppelaarster wilde omkoopen —— ik weet alles niet wat 'er voorgevallen is — maar ik kon het ten naastenby wel gissen, nadat ik dit briefje geleezen had, dat de ongelukkige in haaren wanhoop had laaten vallen.

SMITH. (*rukt haar het briefje uit de hand en leest.*)

„ Uit de gevangenis. —— Huichelende vrouw!
„ geniet uwe zegepraal! gy zyt thans vry! Gy kunt
„ zonder dwang in de armen van een Vorst wellust
„ ademen. Lach vry! myn woede is onvermogend;
„ hier zit ik in ketenen geslagen door u! zo beloont gy
„ myne getrouwe liefde — waan niet, dat het laage
„ voorwendsel myner gevangenis my verblindde, ik
„ weet waarom ik hier ben. Ik zelf heb u in het huis der
„ wellust zien sluipen. Geweld alleen kon u voor myne

„ wraak behoeden! —— Dank zy den getrouwen
„ vriend, die my den blinddoek van de oogen rukte.
„ Gy zult wel zorge dragen, Mevrouw, dat ik eeuwig
„ opgeslooten blyve, opdat gy ongestraft myn naam
„ mogt schenden. Doch sidder voor myn wraak,
„ als Gods rechtvaardigheid my ooit van deeze on-
„ waardige boeijens verlost. ——

Moorland."

(Hy grypt Albrand driftig aan.)

Ha, schurk! dat is uw werk. Zeg my, welk een dolk stootte gy den ongelukkigen in 't hart?

ALBRAND.

Mynheer, gy vergeet u. Wat raaken my Moorlands huisselyke geschillen? Mevrouw zyn echtgenoote stond voorheen in zekere verbindtenissen met den Vorst — zo zegt men ten minsten — denkelyk zal Moorland dat vernomen hebben — mogelyk heeft hy zelf wel geloofd, dat die betrekkingen nog voortduuren — wat weet ik het — wat gaat my dat ook aan —— ik begryp van dat alles niets, en wil'er ook niets van begrypen.

Vrouw van ELFELD.

Hy zelf stond heimelyk naar haare gunst —— ik zou koppelaarster weezen — een pensioen voor myn man was het besprooken loon voor het schelmstuk — het mislukte hem — en de laagste wraak.....

MINISTER.

Ik ſtaa verbaasd over alles wat ik zie en hoor — Spreek oprecht, Mevrouw! Had Moorland nooit verkeering aan uw huis?

Vrouw van ELFELD.

Wy hebben hem nooit gezien.

MINISTER.

Nooit gezien? Albrand, wat is dat? Gy ſprak my immers van verdachte byëenkomſten by deezen Elfeld?

ALBRAND.

't Kan zyn dat myne berichten my misleid hebben.

Vrouw van ELFELD.

Verdachte byëenkomſten by ons? Ach mynheer, myn man is kreupel, maar zyn ziel is gezond.

MINISTER.

Ik ben ſchandelyk bedrogen! Aan welk een menſch heb ik my overgegeeven!

SMITH.

Myn rol is uit. Nu, Heer Graaf, is het aan u.

MINISTER.

Pronk! is de Wacht nog in de Antichambre?

PRONK.

Ja, zyn Excellentie.

MINISTER.

Lever hem deezen deugniet over.

ALBRAND.

Ik ben te zeer van de rechtvaardigheid van uwe Excellentie overtuigd, dan dat ik vreezen zou, onverhoord veroordeeld te worden. Alles wat men tegen my heeft ingebragt, zyn niet dan woorden. Men heeft my overschreeuwd. Myn onschuld moet voor my spreeken. (*Hy gaat met Pronk heen.*)

SMITH.

Bravo, hy is geen halve booswicht.

NEGENDE TOONEEL.

DE MINISTER. SMITH. de Vrouw van ELFELD.

Vrouw van ELFELD.

Indien uwe Excellentie my vergunnen wilde, hem, die als Staatsburger thans gerechtvaardigd is, ook de onschuld zyner vrouw aantekondigen? Ach, dat zou hem zyne vryheid en de rechtvaardiging die hem geschied, eerst als een wezenlyk goed doen smaaken.

SMITH.

Voortreflyk, Mevrouw! ik zal u vergezellen, ik draag u op myne armen.

Vrouw van ELFELD.

De blydschap zal myn staf zyn.

SMITH.

SMITH *en* Vrouw van ELFELD *willen heengaan.* (*Pronk opent de deur; intusschen dringt Emilie in. Capitein Elfeld volgt haar. Pronk gaat ter zyde.*)

EMILIE. (*zich aan de voeten van den Minister werpende.*)

Gerechtigheid, uw Excellentie, voor myn onschuldigen man, en mededogen met zyne troosteloose gade!

MINISTER.

Staa op, Mevrouw! (*Hy geeft haar een stoel.*) Bedaar toch.

EMILIE.

Eerst moet gy het woord ontslag uitspreeken! O, myn ongeluk is onbeschryfelyk! — Uit myne onmacht en bedwelming ontwaakt, verneem ik, dat eene edele vriendin zich myner aantrekt, en hier naar toe geyld is om het ontslag van mijn man te bewerken. Maar zy komt niet terug — ik kan my niet langer bedwingen — de angst dryft my voort — deeze waardige man reikt my zyn arm — ik vlieg hem vooruit — ach! ik kan niet meer! ———

MINISTER.

Bedaar, Mevrouw! Uw braave man is vrygesprooken; in dit ogenblik wordt hy uit zyn kerker gehaald. Ik ben van zyne en uwe onschuld overtuigd. Zo even wilden...

EMILIE.

Moorland vry? myn onſchuld erkend? Groote God! (*Zy grypt de hand van den Minister, en drukt die ſpraakloos aan haar hart.*)

PRONK. (*komt binnen.*)

De koets van uw Excellentie is weerom.

MINISTER.

Ach, myn gast! Schielyk! breng hem binnen! — Kunt gy wel raaden, Mevrouw? — Uw Moorland...

TIENDE TOONEEL.

DE VOORIGEN. DE KAMERJONKER, MOORLAND *en* JENNY.

EMILIE.

Moorland! (*Zy vliegt naar hem toe — hy ontwykt haar. Zy beeft, en valt weenend in de armen van Smith en Jenny.*)

MOORLAND. (*werpt een blik van verachting op Emilie, vervolgens zegt hy met een gedwongen koelheid.*)

Wat moet ik hier doen?

Vrouw van ELFELD.

Ongelukkig — misleide! Weg, met het gif van een onrechtvaardig vermoeden! Emilie is onſchuldig. Hoor my!

MOOR-

MOORLAND.

Wie zyt gy, Mevrouw? Welk deel neemt gy in myn noodlot?

Vrouw van ELFELD.

Uwe gade redde myn leven.

MOORLAND.

Spreek duidelyker

Vrouw van ELFELD.

Ik ben die arme zieke —— my heeft zy bezogt— voor my slaap en rust opgeofferd. ——

MOORLAND.

Verstaa ik u wel?

Vrouw van ELFELD.

Uw vermoeden viel op een weldaadige engel.

MOORLAND.

En de Vorst?...

Vrouw van ELFELD.

Heeft nooit myn vloer betreden.

MOORLAND.

Een mansperſoon ontfing echter Emilie aan de deur....

ELFELD.

Dat ben ik geweest.

Vrouw van ELFELD.

Het was myn man.

MOORLAND.

Maar myn gevangenneeming?

MINISTER.

Was een werk der kwaadaartigheid.

MOORLAND.

Van wien?

MINISTER.

Van myn Secretaris.

MOORLAND.

Van Albrand? myn vriend? Is het mogelyk!

Vrouw van ELFELD.

Hy was verliefd op uwe gade ———

MOORLAND.

Van waar weet gy?....

Vrouw van ELFELD.

Foei! dat ik dit nog eenmaal herhaalen moet! — My wilde hy tot zyn koppelaarſter misbruiken.

MOORLAND.

En Emilie zweeg my...

SMITH.

Uit eene onzalige verſchooning...

JENNY.

Hoe dikwerf heb ik u dat reeds verzeekerd?

MOORLAND.

Raadde hy my daar om te vluchten?

SMITH.

Hy wilde zich den man op de eene of andere wyze van den hals ſchuiven.

MOORLAND.

Moest ik daarom dien wreeden brief...

Vrouw

Vrouw van ELFELD.

Die deed haar zinneloos op den grond nederzygen.

MINISTER.

Wy allen wierden door éénen booswicht misleid, die nu reeds de ſchande zyner euveldaaden in den kerker draagt.

MOORLAND.

Groote God! wat heb ik gedaan? (*Hy werpt zich naar de voeten van Emilia.*) Emilie is onſchuldig!

EMILIE. (*buigt zich over hem heen.*)

Ja, zy is onſchuldig.

MOORLAND. (*ſtaat op en omhelst haar.*)

Myn Vrouw! (*Tuſſchenpoozing.*)

EMILIE. (*ſnikt aan zyn hals.*)

JENNY. (*geeft Smith haar hand.*)

Ik ben de uwe.

Einde van het Vyfde en laatſte Bedryf.